151

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΑΣΙΣΜΟ

Τεύχος # 32 // Φθινόπωρο - Χειμώνας 2024-2025 // 2 €

ΕΜΕΙΣ ΜΕΣΑ ΣΕ ΠΟΛΛΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ // «ΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΑΡΑΒΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ»: η Ελλάδα και η Μέση Ανατολή, 1948-1981 // CINE-151: Ζώνη αριστερού ενδιαφέροντος // Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΑΣΙΣΜΟΣ ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ ΠΟΓΚΡΟΜ: με αφορμή τα 20 χρόνια από την 4η Σεπτέμβρη του 2004 // «ΦΛΕΓΟΜΕΝΟΙ ΗΛΙΟΙ ΚΑΙ ΙΠΤΑΜΕΝΕΣ ΣΚΟΥΠΕΣ»: Τι είναι η συνωμοσιολογία; Μια κρατική συνωμοσία! // ΟΔΗΓΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ ΓΙΑ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥΣ // ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ Η ΑΝΕΡΓΙΑ; Το μάνατζμεντ των ανέργων στο νότιο άκρο των Βαλκανίων

THE FREAKS COME OUT AT NIGHT

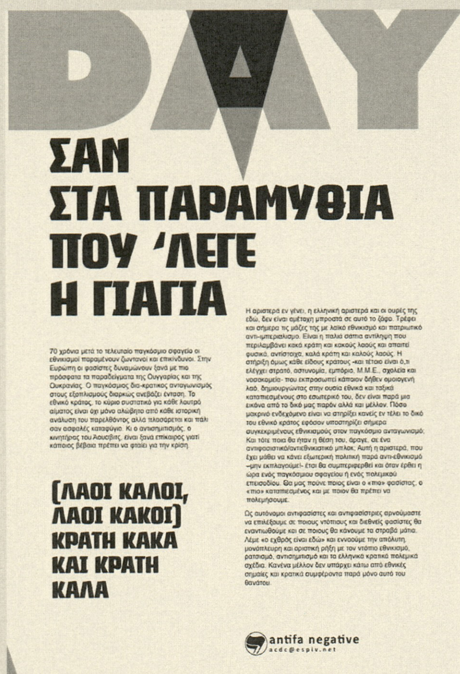
151

* Το πακέτο που έφαγαν οι έλληνες φασίστες το 1931 όταν, με τη βοήθεια του κράτους, προσπάθησαν να κάψουν την εβραϊκή συνοικία 151 στη Θεσσαλονίκη και έσπασαν τα μούτρα τους. Αυτό συμβολίζει το '151'. Είναι δηλαδή μια υπενθύμιση ότι η επιβίωσή μας εξαρτάται από τη συλλογική αυτοάμυνα των κοινοτήτων μας, όχι μόνο οργανωτικά αλλά και διανοητικά.

* Το περιοδικό που κρατάς στα χέρια σου εκδίδεται από την αυτόνομη ομάδα antifa negative, μέλος ενός δικτύου αυτόνομων ομάδων στην Αθήνα με το όνομα athens antifa.

* Στα 10 χρόνια - και 32 τεύχη - που μετράει είναι αποτέλεσμα συλλογικού κόπου και χρήματος, είναι εχθρικό προς κάθε μορφή κρατικής/κομματικής οργάνωσης και απεχθάνεται τις ΜΚΟ και τα ΜΜΕ.

* Για επικοινωνία μαζί μας, γνώμες, ανταποκρίσεις και κριτικές στείλε μας στο antifa_ngt@yahoo.com
Τα υπόλοιπα νέα μας θα τα μαθαίνετε από εδώ:
https://antifa-ngt.espivblogs.net/

ΕΜΕΙΣ ΜΕΣΑ ΣΕ ΠΟΛΛΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ

Επικαιρότητα χωρίς φωτιές, καύσωνες, καταιγίδες, επιδημίες, τουρκική προκλητικότητα στο Αιγαίο, επικείμενες αυξήσεις στα τιμολόγια της ΔΕΗ και «ρομά εγκληματικότητα» δεν γίνεται. Πλάι σε αυτό το γνώριμο φόντο που μας συνοδεύει εδώ και τέσσερα χρόνια, υπάρχει και το διεθνές, δυο πόλεμοι που βαστούν δυόμισι χρόνια ο ένας στα σύνορα Ουκρανίας-Ρωσίας και ένα χρόνο ο άλλος στη Μέση Ανατολή. Ειδικά για τους τελευταίους, ενώ κατατίθενται καθημερινά τόνοι μελάνι σε δεξιά και αριστερά ΜΜΕ, πιστεύουμε ότι γενικώς γράφονται πολλές μαλακίες, καθώς μεταξύ άλλων δημιουργείται η αίσθηση ότι οι μπόμπες πέφτουν κάπου μακριά από την Ελλάδα και άρα με κάποιο τρόπο ατενίζουμε τα βάσανα κάποιων τελείως άσχετων με εμάς. Αυτό το καταλαβαίνουμε γιατί βλέπουμε πολύ κόσμο να βιάζεται να υποστηρίξει τη μία από τις δύο εμπόλεμες πλευρές λες και πρόκειται για ποδοσφαιρικό ματς. Εντωμεταξύ, οι δύο παραπάνω πόλεμοι δεν είναι καθόλου μακριά. Το ένα μέτωπο, στην Ουκρανία, είναι σε απόσταση μόλις δύο χιλιάδων χιλιομέτρων από την Αθήνα (δηλαδή σε απόσταση ίση με το να κάνεις τέσσερις φορές τη διαδρομή Αθήνα-Θεσσαλονίκη!), ενώ το άλλο μέτωπο, στη Μέση Ανατολή, βρίσκεται σε απόσταση μόλις δυόμισι χιλιάδων χιλιομέτρων από την Αθήνα (27 ώρες οδήγηση με ένα αμάξι). Ακόμα και αυτό το δεδομένο μάς φαίνεται αρκετά χρήσιμο για να μη βιάζεται να πει κανείς τη μαλακία του. Οι γνώμες που πλημμυρίζουν τον δημόσιο χώρο – και που σε τελική ανάλυση δεν είναι παρά γνώμες χρήσιμες για το ελληνικό κράτος – έχουν και θα έχουν πάντα επώδυνες συνέπειες για εμάς. Αλλά ποιοι είμαστε εμείς;

Πριν λίγα χρόνια το antifa negative με την αφίσα «σαν στα παραμύθια που έλεγε η γιαγιά... κράτη καλά και κράτη κακά» (Μάιος 2018) είχε γράψει το εξής: σε μια χώρα σαν την Ελλάδα όπου η ντόπια αριστερά έχει μάθει να κάνει εξωτερική πολιτική μέσω αντι-ιμπεριαλισμού και να στηρίζει ένοπλους εθνικισμούς και κρατικά μορφώματα, απλά επειδή τα βάφτισε "αδικημένα", είναι πολύ πιθανό στο μέλλον να μας σύρει να στηρίξουμε το ελληνικό κράτος σε έναν δικό του πόλεμο, εφόσον πάντα θα είναι αυτό «αδικημένο»! Σήμερα, έξι χρόνια αργότερα, δυστυχώς εκείνη η αφίσα επιβεβαιώθηκε λιγάκι ακόμα. Κάτι άλλες αφίσες που εμφανίστηκαν πρόσφατα στα Εξάρχεια, περιέγραψαν την επίθεση της Χαμάς στο Ισραήλ την 7η Οκτώβρη του 2023, δηλαδή την ημέρα έναρξης του πολέμου στη Μέση Ανατολή, ως «επανάσταση», επιδεικνύοντας περήφανα την αφομοίωση της παραπάνω αριστερής πατριωτικής γραμμής. Δηλαδή χειρότερα απ' ό,τι προβλέπαμε, οι εν λόγω αφίσες δεν ταυτίζονταν απλώς με την κρατική πολιτική του Ιράν, της Χαμάς, της Ρωσίας (τους αδύναμους και αδικημένους ντε!) αλλά την γιόρταζαν κιόλας, υπερασπίζοντάς την ως «επανάσταση».

Δεδομένου του αδιανόητου να υπερασπίζεται κανείς βιασμούς ως μέσο αντίστασης, ενώ μάλιστα λίγο πιο πριν ορκιζόταν σε όρκους αντι-σεξιστικής πίστης, η αγαπημένη μας αναρχία (ξέρετε εκείνη η αντι-κρατική ιδεολογία που κάποτε σκέπαζε το γαλατικό χωριό των Εξαρχείων) φαντάζει σαν κάποιου είδους ζώο προς εξαφάνιση. Έτσι, πέρυσι τέτοια εποχή (Νοέμβριος 2023), όταν ο πόλεμος στη Μέση Ανατολή είχε έναν μήνα διάρκεια, τούτο το περιοδικό ανέλαβε το δύσκολο έργο να μιλήσει για αυτό το πράγμα 2.500 χλμ μακριά, με μόνο γνώμονα τον αντι-κρατικό αντιφασισμό, μέσω ενός κειμένου με τίτλο «Ένας πόλεμος μέσα σε πολλούς πολέμους». Σε αντίθεση με τις αφίσες μάλιστα που συνήθως λίγοι τις θυμούνται, το καλό με τα τακτικά περιοδικά είναι ότι μπορείς να δεις τι έγραψες και να επιβεβαιώσεις τι είχες καταλάβει καλά ή αν έγραφες μέσα και μαλακίες. Οπότε παρακάτω θα μας συγχωρήσετε λίγη περιαυτολογία εφόσον το θέμα είναι τόσο σημαντικό, δηλαδή έχει να κάνει με είδη προς εξαφάνιση, δηλαδή την αντι-κρατική ιδεολογία.

Τρία πράγματα γράφαμε λίγο-πολύ λοιπόν σε εκείνο το κείμενο και τώρα που έχουν περάσει 12 μήνες μπορούμε με άνεση να

τα ξαναδούμε. Το πρώτο ήταν η εκτίμησή μας ότι η αιτία του πολέμου στη Μέση Ανατολή είχε να κάνει με την ομαλοποίηση των σχέσεων μεταξύ Ισραήλ και αραβικών χωρών (τις Συμφωνίες του Αβραάμ και τον σχεδιασμό του «νέου δρόμου του μεταξιού» από την Ινδία), μια νέα δηλαδή διεθνή συνθήκη που στην ουσία επαναδιαπραγματευόταν τον τρόπο που είχε σχεδιαστεί να λειτουργεί η Μέση Ανατολή μετά το 1945. Σαν τα γεγονότα όπως το σπάσιμο των συμφωνιών του Μπρέτον Γουντς το 1971 ή την πρόσφατη πανδημία του κορωνοϊού το 2020-2021, οι συμφωνίες του Αβραάμ ξεχέρσωναν το έδαφος των κανονισμάτων εργασίας και ασφάλειας στον πλανήτη, προτείνοντας εναλλακτικά κανονίσματα. Αυτά τα νέα κανονίσματα έπληττταν τόσο τη Χαμάς γιατί με την κανονικοποίηση των σχέσεων των αραβικών κρατών με το Ισραήλ, το λεγόμενο «παλαιστινιακό» θα έμπαινε σε δεύτερη μοίρα, όσο όμως και το Ιράν το οποίο ενόψει του εμπορικού δρόμου Νέο Δελχί-Ευρώπη, θα παρακάμπτονταν ως «φτωχός συγγενής» αντί για «ηγεμονικό κράτος» της Μέσης Ανατολής. Θεωρούμε ότι η πρώτη εκτίμηση αυτόν τον ένα χρόνο επιβεβαιώθηκε. Η σύνδεση Χαμάς και Ιράν ήταν παραπάνω από έγκυρη. Ιράν και Ισραήλ χτυπήθηκαν τελικά και ευθέως (δηλαδή όχι μόνο μέσω αντιπροσώπων) και συνεχίζουν να χτυπιούνται. Η επιβεβαίωση της πολιτικής εκτίμησής μας όμως είναι το ελάχιστο (ποιος χέστηκε;). Το σημαντικότερο είναι ότι αυτή η εκτίμηση επιχειρούσε να τοποθετήσει αυτό που απλοϊκά μεταδίδεται από τα ΜΜΕ ως πόλεμος του Γολιάθ (Ισραήλ) εναντίον του Δαυίδ (Παλαιστίνιοι) στο συνολικό του ιστορικό και γεωγραφικό πλαίσιο και αυτό είναι που κάποιος θα έπρεπε να κρατήσει. Φυσικά, υπήρξαν και συνεχίζουν να υπάρχουν πράγματα που δεν έχουμε αντιληφθεί ακόμη, όπως π.χ. τον ρωσικό ρόλο στη σύγκρουση ως προς την ιστορικότητα του λεγόμενου «παλαιστινιακού» στη δεκαετία του 1960. Αλλά ας αρκεστούμε προς το παρόν σε όσα ήδη μπορούμε να καταλαβαίνουμε επαρκώς.

Στο ίδιο κείμενο η δεύτερη επιλογή μας ήταν να εστιάσουμε στους δύο μεγάλους αντίπαλους του πολέμου, το Ισραήλ και το Ιράν, αναφερόμενοι τόσο στα εσωτερικά τους προβλήματα όσο και στις εξωτερικές τους επιδιώξεις. Και εδώ θεωρούμε ότι δεν τα πήγαμε άσχημα, αν σκεφτεί κανείς τα ζητήματα κοινωνικής-πολιτικής αστάθειας και στις δύο χώρες. Η ιστορία του «παλαιστινιακού», όσο την καταλαβαίνουμε, θα έπρεπε να μάθει το εξής και στον πιο επίμονο αρνητή της: από το 1948 διάφορες ομάδες ντόπιων Αράβων ωθούνται σε καταστροφικούς πολέμους και συντριπτικές ήττες μετά τις οποίες οι (Άγγλοι, Σοβιετικοί, Ιρανοί κλπ) πατρόνες τους, τους αφήνουν να τα βγάλουν πέρα μόνοι τους. Ίσως δεν υπάρχει καλύτερη επαλήθευση από το παραπάνω δίδαγμα στο παρόν – και μέχρι την ώρα που βγαίνει αυτό το τεύχος – από το να παρατηρήσει κανείς τη χορογραφική-κινηματογραφική διάσταση που λαμβάνουν τα χτυπήματα μεταξύ Ισραήλ και Ιράν.

Τέλος, το σημαντικότερο, το περσινό μας κείμενο αναφερόταν στο πώς γίνεται αντιληπτός ο πόλεμος στη Μέση Ανατολή στα μέρη μας. Γράψαμε ότι οι γραμμές υποστήριξης του Ισραήλ ή της Χαμάς και του Ιράν δουλεύονται εδώ και δεκαετίες αμφότερες και ταυτόχρονα μέσα στο ελληνικό υπουργείο εξωτερικών. Το ελληνικό κράτος έχει συμφέροντα τα οποία επιδιώκει να ικανοποιήσει συνομιλώντας με όλους τους «παίκτες» στο μεσανατολικό τερέν και διαφορετικές επιδιώξεις και γλώσσα ως προς την κάθε πλευρά. Γράψαμε, επιπλέον, ότι αυτές οι δύο γραμμές του ελληνικού υπ.Εξ. αντιστοιχούν σε δύο ιδεολογικές γραμμές που η μία στηρίζεται σε έναν ακραιφνή, «αντι-τρομοκρατικό» αντιμουσουλμανισμό και η άλλη στον πάγιο, δηλητηριώδη και μαζικό αντισημιτισμό. Έναν χρόνο μετά, θεωρούμε ότι θα μπορούσε να γραφτεί ένα βιβλίο για όλους αυτούς και ειδικά τους ξεφτίλες αντισημίτες της ελληνικής αριστεράς. Ως προς τη συζήτηση γύρω από τα ελληνικά συμφέροντα στη Μέση Ανατολή, μολονότι θεωρούμε ότι στη γενικότητα των παραπάνω διατυπώσεων πέσαμε μέσα, μας έλειπαν αρκετές γνώσεις επί του συγκεκριμένου.

Στο παρόν τεύχος επιχειρούμε να καλύψουμε κάποια από αυτά τα κενά. Έχουμε όμως μέλλον! Ναι, είναι αργό και κοπιώδες να βγάλεις άκρη για τέτοια πράγματα, ειδικά άμα δεν παίρνεις γραμμούλα από την *ΕφΣυν* και την *Καθημερινή*! Σουμάροντας τα παραπάνω θεωρούμε ότι κάποιος για να καταλάβει κάτι για τον πόλεμο στη Μέση Ανατολή πρέπει να έχει κατά νου: α) το διεθνές ιστορικό και γεωγραφικό βάθος της περιοχής και των διακρατικών ανταγωνισμών, έχοντας επίγνωση των αδυναμιών του να κατανοήσει τα πάντα, β) το γεγονός ότι εκεί πέρα πολεμούνε στρατοί που οργανώνονται και χρηματοδοτούνται από κράτη, με δικά τους προβλήματα και φιλοδοξίες, και όχι «αδικημένοι» και «αδικούντες» και γ) το δεδομένο ότι το ελληνικό φίλτρο (ελληνικό κράτος και τα ΜΜΕ του) μέσα από το οποίο καταβροχθίζουμε όλα τα παραπάνω σαν παραμυθάκι, στεγάζει εξίσου τους ντόπιους αντισημίτες και αντιμουσουλμάνους.

Εντάξει, από κει και πέρα στο παρόν τεύχος έχουμε και τελείως άλλα πράγματα για να θίξουμε! Ακριβώς γιατί όσοι/όσες γράφουμε αυτό το περιοδικό είμαστε αυτοί που πρέπει να πληρώσουν τον λογαριασμό της ΔΕΗ στο τέλος του μήνα, όχι οι φαντασμένοι κομαντάντε ούτε και οι μικρο-καρδινάλιοι του Υπ.Εξ. της Κουμουνδούρου και του Περισσού. Έχουμε λοιπόν και λέμε:

- τι είναι αυτό που το λένε «*ανεργία*» και πώς γίνεται η διαχείρισή μας ως εργατών/ανέργων από τη ΔΥΠΑ (πρώην ΟΑΕΔ) με «ενεργητικές» και «παθητικές» πολιτικές;
- τι είναι αυτό που το λένε «*συνωμοσιολογία*»; Πώς συνδέονται οι πρωταρχικοί μύθοι της Ευρώπης με το σήμερα; Το φθινόπωρο του 2020 σας τα είχαμε πει και με μια αφίσα 300 λέξεων (συνωμοσιολογία είναι η οργανωμένη σύγχυση και προπαγάνδα!), τώρα σας το λέμε και με 5.000 λέξεις.
- τι είναι αυτό που το λένε «*υγεία*»; Για άλλη μια φορά επιδημίες και πανδημίες εμφανίστηκαν στις ειδήσεις, ευλογιές των πιθήκων και πανώλες των... αιγοπροβάτων. Μιλάμε για όλα αυτά αλλά στην ουσία για να πάρουμε αφορμή να σουμάρουμε, τέσσερα χρόνια μετά την πρώτη καραντίνα, τον τρόπο που έχουμε μάθει να μιλάμε για τις κρατικές πολιτικές «υγείας».
- τι είναι αυτό που το λένε «*ρατσισμό*»; Διαβάστε μια σύνοψη του τι είπαμε σε δύο συζητήσεις που κάναμε με το *antifa emigrantë/e* και συντρόφους/συντρόφισσες σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη με αφορμή τα 20 χρόνια από το πογκρόμ της 4ης Σεπτέμβρη του 2004. Τα πογκρόμ ως πύκνωση της βίας κατά των ξένων και ως κρατική μεθοδολογία. Τα πογκρόμ ως έκτακτη αποκάλυψη του ρατσιστικού κύκλου διαχείρισης των Αλβανών μεταναστών εργατών στην Ελλάδα. Τα πογκρόμ ως τόποι συγκρότησης των antifa.
- τέλος, ναι, τι είναι αυτό που το λέμε «*σινεμά*»; Καλά, γενικώς, ιδέα δεν έχουμε αλλά όταν έχει να κάνει με πολιτική, το μυρίζουμε. Ειδικό κλιμάκιο του περιοδικού πήγε να δει την ταινία «Ζώνη Ενδιαφέροντος» και εδώ καταθέτει μια πρωτότυπη σινε-κριτική!

Πλούσια ύλη αν μη τι άλλο. Είναι που είμαστε μπλεγμένοι μέσα σε πολλούς πολέμους, υλικούς και διανοητικούς!

Ο ελληνικός φασισμός εντός και εκτός πογκρόμ

Με αφορμή τα 20 χρόνια από την 4η του Σεπτέμβρη του 2004

Τους δυο προηγούμενους μήνες συνδιοργανώσαμε μαζί με το *antifa emigrantë/e* δυο κλειστές εκδηλώσεις στην Θεσσαλονίκη και την Αθήνα, στις 27 Σεπτέμβρη και στις 13 Οκτώβρη αντίστοιχα, με τίτλο *20 χρόνια από το αντι-αλβανικό πογκρόμ της 4ης Σεπτέμβρη, 20 vjet nga pogromi anti-shqiptar i 4 Shatorit 2004*. Ο τίτλος από μόνος του είναι αρκετά επεξηγηματικός για το τί θέλαμε να πούμε. Με αφορμή τα 20 χρόνια από τις ρατσιστικές επιθέσεις των Ελλήνων ενάντια σε Αλβανούς μετανάστες που ξεσπάσανε το βράδυ μετά τη νίκη της εθνικής ομάδας ποδοσφαίρου της Αλβανίας επί των (προσφάτως τότε) κατακτητών του Euro, είπαμε να βάλουμε το λιθαράκι μας στη διατήρηση της μνήμης των γεγονότων αυτών και να δώσουμε την ερμηνεία μας για το τι συνέβη τότε καθώς και τι παρακαταθήκη μας άφησε για το μετά.

Η ραχοκοκαλιά της εκδήλωσης πήγε ως εξής: πρώτα δείξαμε μια συρραφή από μαγνητοσκοπημένο υλικό που έχουμε μαζέψει τόσο εμείς όσο και η ομάδα *takim* και αφορά το πώς αποτυπωνόταν η ρατσιστική υποτίμηση των Αλβανών μεταναστών και πώς υποσκάπτονταν η εγκληματοποίησή τους από τα τηλεοπτικά κανάλια στις δεκαετίες του 1990 και του 2000. Πρόκειται για εποχές που η αποβλάκωση και οι κρατικές εντολές μεταδίδονταν μέσα από τις τηλεοράσεις μιας και τα social media δεν υπήρχαν. Μέσα από αυτό το υλικό θελήσαμε να δείξουμε πως η εκμετάλλευση, η καθημερινή βία και εν τέλει το πογκρόμ ενάντια στους Αλβανούς μετανάστες δεν θα μπορούσαν να δικαιολογηθούν χωρίς την από τα πριν συκοφάντηση των θυμάτων τους. Τούτα εδώ γίναν αξεδιάλυτα στο ελληνικό φαντασιακό της περιόδου: τα υλικά συμφέροντα και οι δολοφονικές τάσεις των γηγενών βρήκαν την «αιτία» τους πίσω από την ιδέα πως είναι φυλετικά και πολιτισμικά ανώτεροι μέσα από τα talk shows, τις ποπ lifestyle εκπομπές και τα παράθυρα των ειδήσεων.

Μετά υπενθυμίσαμε τι ακριβώς έγινε την ημέρα του πογκρόμ. Και αυτό γιατί είτε επειδή έχει περάσει μια 20ετία, είτε επειδή η εγχώρια κινηματική ιστορία, όπως μεταδίδεται, εξαντλείται στα πεπραγμένα των δικών της ντόπιων παιδιών χωρίς να ασχολείται με τους/τις παραέξω, τα γεγονότα της 4ης Σεπτέμβρη έχουν λησμονηθεί. Από την άλλη, για εμάς το αντι-αλβανικό πογκρόμ υπήρξε τόσο σημαντική στιγμή για την ιστορία της δεκαετίας του 2000 που μας ανάγκασε (τότε) να ξανασκεφτούμε πώς κάνουμε πολιτική και τι κατεύθυνση έχουν οι συλλογικότητές μας. Εκείνη την ημέρα, Έλληνες από όλα τα μήκη και τα πλάτη της χώρας βγήκαν σαν να ήταν συνεννοημένοι και στείλαν στα νοσοκομεία εκατοντάδες Αλβανούς τραυματίες, ενώ αφήσαν πίσω τους και τουλάχιστον έναν νεκρό (τον 20χρονο Γκράμος Παλούσι, στη Ζάκυνθο). Η μαφιοζοποίηση της συντριπτικής πλειοψηφίας της ελληνικής κοινωνίας που είχε προηγηθεί στη δεκαετία του 1990, όπου η συνεργασία των κρατικών αρχών, των διακινητών στα σύνορα και των αφεντικών δημιούργησε ένα πλέγμα από το οποίο οι μετανάστες βγαίναν ξεζουμισμένοι ή/και σακατεμένοι, είχε προετοιμάσει το έδαφος για όσα γίνανε. Αυτή η συμπυκνωμένη ποσότητα βίας που ξέσπασε εκείνο το βράδυ μόνο προϊόν κάποιας τυχαίας αγανάκτησης δεν ήταν. Αντίθετα, αντανακλούσε τα υλικά συμφέροντα και την ιδεολογία που καλλιεργούνταν στα κεφάλια των ελλήνων μικροαστών τα προηγούμενα χρόνια. Έτσι και εμείς δεν αργήσαμε να καταλάβουμε πως βρισκόμαστε σε μια φάση ήττας, πως οι κουβέντες περί εξέγερσης και «εφόδου στον ουρανό» έπρεπε να παραμεριστούν και πως μπροστά μας είχαμε να αντιμετωπίσουμε τον εκφασισμό, με ή χωρίς περικεφαλαία, των ίδιων μας των γειτονιών. Τότε είναι που γεννηθήκανε και οι antifa ομάδες σαν και του λόγου μας.

Η ερώτηση που γεννάνε τα αποκόμματα από τα δελτία της εποχής, είναι αυτή που κληθήκαμε να απαντήσουμε στην εισήγηση που ακολούθησε. Γιατί να μεταδώσουν τα κανάλια, και μάλιστα εκτενώς με μεγάλης διάρκειας ρεπορτάζ, τη ρατσιστική βία των Ελλήνων ενάντια στους ξένους; Ο πρώτος και κύριος λόγος δεν ήταν άλλος από το μήνυμα που έπρεπε να μεταδοθεί προς τους Αλβανούς μετανάστες, πως πλέον περισσεύουν. Τα έργα του '04 είχαν μόλις ολοκληρωθεί ενώ ταυτόχρονα η χώρα ετοιμαζόταν να μπει σε μια μακρά περίοδο οικονομικής κρίσης με τις θέσεις εργασίας, ειδικά σε επαγγέλματα που απασχολούνταν οι τελευταίοι (π.χ. οικοδομή), να περιορίζονται. Κάπως έτσι οι μετανάστες έπρεπε σιγά-σιγά να παρκαριστούν, να μπούνε στο περιθώριο και να βγάλουν τον σκασμό αυτοί και τα παιδιά τους. Ενδεικτικό των παραπάνω είναι πως η αλβανική μετανάστευση προς την Ελλάδα από το 2005 και μετά, δηλαδή αμέσως μετά το πογκρόμ, μειώνεται κατά ένα σημαντικό ποσοστό (της τάξης του 5%).

Ο δεύτερος λόγος είναι πως το πογκρόμ και η πανελλήνια μετάδοσή του ανάγκασε το σύνολο του πολιτικού συστήματος της χώρας να πάρει θέση. Από τον χώρο της κρατικής αριστεράς κυριάρχησε η λογική των ίσων αποστάσεων και της ρητορικής του «ναι μεν αλλά... υπάρχει πρόβλημα μετανάστευσης». Από τον χώρο της δεξιάς από την άλλη, άρχισαν να αναδύονται και να προμοτάρονται από τα ΜΜΕ φιγούρες που μέχρι πρότινος θεωρούνταν περιθωριακές, σαν τους Βορίδη, Καρατζαφέρη και Βελόπουλο. Και οι δύο αυτοί χώροι συναντήθηκαν στο ότι η μετανάστευση είναι μια «καυτή πατάτα» που χρήζει κρατικής διαχείρισης (σ.σ. εκμετάλλευσης), έχοντας από εκεί και πέρα να χωρίσουν μόνο το ποιος θα πάρει τα πνία αυτής της διαχείρισης. Η πολιτική αυτή σύμπνοια, σε συνδυασμό με το know-how που αποκόμισαν οι Έλληνες από τον Σεπτέμβρη του 2004, θα οδηγήσουν λίγα χρόνια αργότερα, το 2011, σε ένα νέο πογκρόμ, που έλαβε χώρα τούτη τη φορά στον Άγιο Παντελεήμονα.

Εκεί, τη θέση των Αλβανών ως των νεοφερμένων μεταναστών που χρήζουν πειθάρχησης πήραν οι μουσουλμάνοι, αφού είχαν ήδη δείξει τις δυνατότητές τους να σηκώσουν κεφάλι σε μια σειρά από απεργίες και διαμαρτυρίες στον δρόμο από το 2009 έως το 2011. Όπως και με τους Αλβανούς, πριν από το νέο αυτό κύμα ρατσιστικών επιθέσεων που ξέσπασε, είχε προηγηθεί η κατασκευή μιας ρατσιστικής αφήγησης που τους υποτιμούσε. Αφενός, η αφήγηση αυτή επιτέθηκε στον τρόπο ζωής τους, από το σεξ και τη θρησκεία τους μέχρι τις ενδυματολογικές τους προτιμήσεις και τα φαγητά τους. Αφετέρου, τους στοχοποίησε ως εξτρεμιστές και τρομοκράτες, μια εικόνα που δημιουργήθηκε από τα επιτελεία των δυτικών κρατών στις αρχές των 90s και με ιδιαίτερη ένταση μετά την 11η Σεπτεμβρίου του 2001, για να δικαιολογήσουν τις γεωπολιτικές τους βλέψεις και τους πολέμους που μετέπειτα ξεκίνησαν στη Μέση Ανατολή. Με αυτό το φόντο άρχισε ένας νέος κύκλος βιαιότητας με αποδέκτες μετανάστες, που είχε ως αποτέλεσμα έναν (επισήμως) νεκρό, τον Αμίν Αμπντούλ Μάναν, και κάπου 300 τραυματίες με μαχαιρώματα και χτυπήματα. Η διάρκεια της πολιορκίας των γειτονιών τους κράτησε έναν ολόκληρο μήνα. Το μήνυμα δε που μεταδόθηκε ήταν παρόμοιο με αυτό του 2004: Οι μετανάστες πρέπει να δουλεύουν με σκατο-συνθήκες και να φοβούνται για την ίδια τους την ύπαρξη.

Τα παραπάνω συμπεράσματα ενισχύθηκαν ακόμα παραπάνω από τις προσωπικές αφηγήσεις από το *antifa emigrantë/e* που έχει μια

πολύ καλή εικόνα, βιωμένη, για το τι σημαίνει ελληνική φιλοξενία. Ένα σημαντικό έξτρα σημείο που έβαλε σε αυτά που είπαμε και τα οποία έχουμε γράψει αναλυτικά πέρυσι [«2004-2011: Μεγαλώνοντας από πογκρόμ σε πογκρόμ», *151* τχ 28 (Άνοιξη-Καλοκαίρι 2023)], είναι πως είδαν τους υπόλοιπους μετανάστες της γενιάς, αλλά και της επόμενης, που τους μεταδόθηκε η εμπειρία του πογκρόμ από τους γονείς τους, είτε να φοβούνται είτε να αδιαφορούν να ριζοσπαστικοποιηθούν πολιτικά. Η ποσότητα και η ωμότητα της βίας το 2004 ήταν τέτοια που αν κάποιος/α δεν την έζησε, δύσκολα μπορεί να την καταλάβει. Αυτή με τη σειρά της στην καλύτερη αδρανοποίησε το ενδιαφέρον των μεταναστών να μπλέξουν με τον εγχώριο αντιεξουσιαστικό χώρο, ενώ στη χειρότερη τους έκανε να καταλάβουν πόσους περισσότερους κινδύνους τους επιφύλασσαν οι πολιτικές ενασχολήσεις σε σχέση με τους ντόπιους. Κάπως έτσι το ελληνικό κράτος διασφάλισε τη μη συναναστροφή Ελλήνων και Αλβανών στη βάση μιας επικίνδυνης για το ίδιο κοινής πολιτικής γραμμής και άφησε έρμαιο τους τελευταίους στις διάφορες «Αντιρατσιστικές» και τα «Στέκια Μεταναστών» να παζαρεύουν δικαιώματα και να τρώνε πειθάρχηση χωρίς ξύλο.

Η συζήτηση που ακολούθησε τις εισηγήσεις μας και στις δύο πόλεις από κόσμο που γαλουχήθηκε πολιτικά μεταξύ αυτών των δύο πογκρόμ, του 2004 και του 2011, αλλά ακόμη και αυτών που δεν τα έζησαν ήταν εξίσου χρήσιμη. Και αυτό γιατί και εμείς προφανώς δεν έχουμε καταφέρει να έχουμε απαντήσεις για όλες τις πτυχές γύρω από την 4η Σεπτέμβρη όπως, για παράδειγμα, για το αν αυτό το πογκρόμ ήταν συνδεδεμένο σε εκείνη τη συγκυρία με τους δια-κρατικούς ανταγωνισμούς μεταξύ Ελλάδας-Αλβανίας. Στην κουβέντα που ακολούθησε πάντως μπήκαν αρκετές σημαντικές παράμετροι του ζητήματος και μεταξύ άλλων:

- Το γεγονός ότι οι τόποι εκκίνησης του μεταναστευτικού εργατικού δυναμικού προς την Ελλάδα, δηλαδή τα Βαλκάνια και κυριότερα η Αλβανία, ήταν χώρες προς τις οποίες το ελληνικό κράτος έτρεφε (και τρέφει) επεκτατικές βλέψεις. Έχοντας ως όχημα και χαρτί διαπραγμάτευσης τους Αλβανούς μετανάστες, το ελληνικό κράτος στα μέσα της δεκαετίας του 1990 επεκτάθηκε σε εμπορικό επίπεδο στα Βαλκάνια και επιπλέον ανανέωσε τα δίκτυα κατασκοπείας του στην Αλβανία, σε συνεργασία με μέρος της ελληνικής μειονότητας εκεί. Από τα μέσα της δεκαετίας μια φράξια των υπηρεσιών αυτών επένδυσε σε ένα πολεμικό κλίμα στα σύνορα των δύο χωρών, μέσω της ίδρυσης μιας παραστρατιωτικής οργάνωσης με το όνομα «Μέτωπο Απελευθέρωσης της Βορείου Ηπείρου».
- Το ότι παράλληλα με την εκμετάλλευση της ανδρικής εργασίας των μεταναστών, υπάρχει και αυτή της γυναικείας, πιο αθέατη, που περιστρέφεται γύρω από τις βαλκάνιες μετανάστριες που γηροκομούν τους ντόπιους υπερήλικες καθώς και τις Φιλιππινέζες, των οποίων η εθνικότητα έχει δώσει τη θέση της στο όνομα του πόστου της οικόσιτης οικιακής βοηθού και έχει αναχθεί σε προϊόν-status της αστικής τάξης. Το ότι η μετανάστευση των Φιλιππινέζων τοποθετείται χρονικά ακόμα πιο πίσω από αυτήν της αλβανικής, μας έκανε να σκεφτούμε ότι θα μπορούσε κάποια να γράψει την ιστορία της ντόπιας εργατικής τάξης μέσα από μια ιστορία των κυμάτων μετανάστευσης στην Ελλάδα.
- Το ότι στη δεκαετία του 2010 παρατηρείται μια αναδιάρθρωση του εθνικού σχεδίου ρατσισμού μέσω της ραγδαίας ανάπτυξης των τρόπων εναλλακτικής κρατικής διαχείρισης μεταξύ «μεταναστών» και «προσφύγων», με τους τεχνοκράτες των ΜΚΟ να παίζουν πρωτεύοντα ρόλο στην όλη διαδικασία. Οι πολλές ταχύτητες διαχείρισης των μεταναστών συνοδεύονταν και από τις απαραίτητες γλωσσικές αλλαγές που διαχώριζαν μεταξύ καλών και κακών, χρήσιμων και υποτίθεται άχρηστων, ευάλωτων και μη, ανήλικων και ενήλικων κ.ο.κ. ξένων. Το ελληνικό κράτος, ιδιαίτερα στην αρχή της προηγούμενης δεκαετίας, ανέλαβε το ρόλο του τροχονόμου για τους μετανάστες όχι μόνο για τα εγχώρια αφεντικά αλλά και για αυτά όλης της Ευρώπης. Έτσι οι διαδικασίες γύρω από τη μετανάστευση αναβαθμίστηκαν και εγκαινιάστηκε μια σειρά από γραφειοκρατικές πρακτικές και κατηγοριοποιήσεις για όσους/ες περνούν τα σύνορα του, με σκοπό τη διαλογή τους, την καταγραφή τους και την βέλτιστη διανομή τους εκεί που υπάρχει ανάγκη για εργατικό δυναμικό. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, μετά το 2010 την θέση του ωμού ρατσιστικού λόγου θα πάρει μια καινούργια, τεχνική ορολογία, που μιλάει με οικονομικούς, νομικούς και συναισθηματικούς όρους, χωρίς βέβαια να είναι λιγότερο ρατσιστική.
- Σε συνάφεια με τα παραπάνω, απ' τη συζήτηση δεν θα μπορούσε να λείπει ο ρόλος της ελληνικής αριστεράς. Την αφορμή μας την έδωσε η πρόσφατη έκθεση με τίτλο «Μια σακούλα τηλεκάρτες» που διοργανώθηκε στα μέσα Σεπτέμβρη του 2024 από τα Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας με επίκεντρο την αλβανική μετανάστευση. Διατυπώθηκε η γνώμη ότι στην έκθεση αυτή όπως και σε πολλά αντίστοιχα events (sic) στο παρελθόν επιχειρείται να αποδοθεί μια νοσταλγία σε όσα διαδραματίστηκαν στη δεκαετία του 1990 και του 2000, κατευθύνοντας τον δημόσιο λόγο σε έννοιες ακίνδυνες για το κράτος, λέξεις και αναπαραστάσεις πολιτισμικού χαρακτήρα παρά πολιτικού. Η ιδεολογική λήθη, βασισμένη σε ανεπεξέργαστα βιώματα, έρχεται έτσι να σκεπάσει τις επιδιώξεις και τα οργανωμένα εγκλήματα της κρατικής μεταναστευτικής πολιτικής. Δε θα ήταν άραγε πιο ειλικρινής η διοργάνωση μιας έκθεσης με τίτλο *Μισή χούφτα άδειες παραμονής*;
- Αναφορά έγινε και στο γεγονός ότι το ποδόσφαιρο δεν χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από το ελληνικό κράτος και το ποίμνιο του στο πογκρόμ του 2004 ως «αφορμή» και όχημα για να ασκήσει, έμμεσα ή άμεσα, πολιτική. Θυμηθήκαμε εκείνο το ταξίδι που η ΑΕΚ του Μελισσανίδη έκανε τον Απρίλιο του 1999 για να παίξει ένα «φιλικό ματς» στο Βελιγράδι, με σκοπό υποτίθεται τη διακοπή των βομβαρδισμών του ΝΑΤΟ. Η ελληνοσερβική φιλία βέβαια που «γιορτάστηκε» εκείνη την ημέρα δεν ήταν καινούργια: δεν είχαν περάσει και πολλά χρόνια από τη συμμετοχή ελληνικών παραστρατιωτικών οργανώσεων στη Σφαγή της Σρεμπρένιτσα (1995).
- Θα άξιζε να αναφερθεί τέλος ότι το πογκρόμ του 2004 μας δίνει άλλη μια αφορμή να σκεφτούμε την ιστορία του ελληνικού κράτους μέσα από τα πογκρόμ που φιλοξένησε στην επικράτειά του ή και οργάνωσε απ' την αρχή ως το τέλος το ίδιο. Από το πογκρόμ της Κέρκυρας το 1891 έως αυτό του Κάμπελ το 1931 και της Κομοτηνής το 1989, αλλά και τα πιο πρόσφατα σε εμάς, τα πογκρόμ λειτουργούσαν ανέκαθεν ως εργαλείο πειθάρχησης των μειονοτικών πληθυσμών και μπετονάρανε την εθνική συνοχή των πληθυσμών τους διά της βίας. Σε αυτό το συνεχές των ξεσπασμάτων ρατσιστικής βίας καθοριστικό σχολείο υπήρξαν τα πογκρόμ κατά των Εβραίων από την Πελοπόννησο ως την Αθήνα και από το Ιόνιο ως τη Μακεδονία.

Τελικά τι σημαίνει να οργανώνεις μια συζήτηση για ένα πογκρόμ 20 χρόνια πριν; Μιλώντας με επίκεντρο το πογκρόμ του 2004 προσπαθήσαμε γενικά να παρουσιάσουμε πώς ο ελληνικός φασισμός απλώνεται πολύ πιο πέρα από τις στιγμές κορύφωσής του. Και πώς παράλληλα με την υλική εκμετάλλευση των μεταναστών, καλλιεργήθηκε με επιμονή η υποτίμησή τους ως «ξένων», πολύ πριν σηκώσουν το χέρι τους εναντίον τους εκατοντάδες καριόλιδες εκείνη τη μέρα. Ταυτόχρονα, το πογκρόμ του 2004 εμπεριείχε μια τέτοια ποσότητα βίας που μας ταρακούνησε προσωπικά τον καθένα αλλά και σε συλλογικό επίπεδο. Το πογκρόμ του 2004 ήταν μια νέα αφετηρία για να συνειδητοποιήσουμε πού ζούμε και πώς ζούνε τα αδέρφια μας γύρω μας. Μας ανάγκασε να φτιάξουμε αντιφασιστικές ομάδες, ομάδες που έβαλαν ως στόχο, αν όχι να αποτρέψουν το επόμενο πογκρόμ, τουλάχιστον να δείξουν ότι οι έλληνες φασίστες και το κράτος τους δεν είναι οι μόνοι που κυκλοφορούν εκεί έξω. Πέρασαν είκοσι χρόνια από τότε. Αλλά οι antifa ομάδες παραμένουν μέχρι και σήμερα ο μόνος τρόπος πολιτικής οργάνωσης ενάντια στον ρατσισμό για εκατοντάδες γυναίκες και άνδρες που δεν ψήνονται με κόμματα, κράτος και ΜΜΕ.

Φλεγόμενοι ήλιοι και ιπτάμενες σκούπες
Η συνωμοσιολογία ως κρατική συνωμοσία

«Ζω με φόβους, βόμβες και δορυφόρους
πίνοντας τσιγάρα με τους συνωμοσιολόγους» ΛΕΞ, 2017

Τα τελευταία χρόνια η κρατική γλώσσα εκφράζεται σχεδόν αποκλειστικά μέσα από την ταύτισή της με τον επιστημονικό λόγο. Τα μέτρα της πανδημίας επιβλήθηκαν για «λόγους υγείας» και διαμέσου του στόματος των γιατρών. Τα μέτρα της κλιματικής κρίσης επιβάλλονται για «λόγους οικολογίας» και διαμέσου του στόματος μετεωρολόγων, ειδικών της φωτιάς και της πλημμύρας. Το «φαινόμενο» δεν εμφανίζεται μόνο στην Ελλάδα. Η διεθνής παγκόσμια πολιτική εκφράζεται μέσα από τις αφηγήσεις με τις οποίες βομβαρδιζόμαστε καθημερινά γύρω από την καταστροφή του κόσμου. [1] Η καταστροφή του κόσμου απαιτεί τάχα από τους ειδικούς να παρέμβουν. Η Επιστήμη, με έψιλον κεφαλαίο, εμφανίζεται να μάχεται στον αντίποδα της άγνοιας, του σκοταδισμού, της συνωμοσιολογίας. Ζούμε υπό το βάρος τρομακτικών καταστροφών της αποκάλυψης και πολέμων που τις συνοδεύουν και αισθανόμαστε, φυσιολογικά, σαν μυρμήγκια απέναντι σε δυνάμεις που μας ξεπερνούν σε δύναμη. Ο καθένας μόνος του υιοθετεί κάποια από τις διαθέσιμες απλοϊκές εξηγήσεις γύρω από το ποιες είναι αυτές οι «σκοτεινές δυνάμεις» που μας καταδυναστεύουν: οι εβραίοι, οι μασόνοι, οι εξωγήινοι, τα βριλ κλπ. Στους παραπάνω στίχους συμπυκνώνεται πολύ ωραία αυτή η εμπειρία που έχουν χιλιάδες από εμάς στην καθημερινότητα και στη δουλειά. Ένα σεβαστό κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας που συνθλίβεται καθημερινά στο οκτάωρο και στην ανεργία, πιστεύει ενστικτωδώς σε ό,τι μαλακία του δώσει να φάει «το ίντερνετ» και ενώ αγκαλιάζει αυτές τις παπάτζες, πιστεύει πως σκέφτεται και «κόντρα στο ρεύμα».

Εμάς πάλι δεν είναι ο ρόλος μας να συμπυκνώνουμε τις εμπειρίες μας σε στίχους, αλλά να προσπαθούμε να σκεφτούμε γιατί διάολο συμβαίνει ό,τι συμβαίνει, και ίσως που και που, πώς αυτό αλλάζει. Εν τέλει να παίρνουμε θέση στις βασικές ιδεολογικές μάχες της εποχής μας. Κατά τη γνώμη μας, η αντίθεση μεταξύ «επιστήμης-ορθολογισμού» και «ανορθολογισμού-συνωμοσιολογίας» είναι μια από τις μεγαλύτερες ιδεολογικές μάχες που γίνονται σήμερα με στόχο τα μυαλά μας. Κατά τη γνώμη μας, οι διάφοροι «ειδικοί» δεν είναι τίποτα άλλο παρά επιστήμονες με τις πολιτικές πλάτες του κράτους. Γι' αυτό, σε επίπεδο κουλτούρας, η ταύτιση των «συνωμοσιολόγων» (με τους οποίους αράζει «ο Λεξ») με τον Σωτήρη Τσιόδρα ή την Αθηνά Λινού είναι αδιανόητη. Όχι επειδή οι τελευταίοι είναι σπουδαγμένοι γιατροί και επιστήμονες, αλλά επειδή οι τελευταίοι βγαίνουν φόρα παρτίδα και ορίζουν πώς θα ζήσουμε εμείς. Είναι δηλαδή, με λίγα λόγια, σάρκα από τη σάρκα του ελληνικού κράτους.

Συνωμοσιολογία 101

Σαν antifa ήμασταν εξοικειωμένοι με τη «συνωμοσιολογία» σαν αναλυτική κατηγορία πολύ πριν τα χρόνια του ιού που η λέξη μπήκε στο καθημερινό λεξιλόγιο. Μέσα στις προηγούμενες δεκαετίες παρακολουθούσαμε τους διάφορους πατριώτες ηγετίσκους που ενδημούσαν στην ελληνική κοινωνία (Βελόπουλος, Λιακόπουλος, Καρατζαφέρης κλπ) να σουλατσάρουνε στα κανάλια και να ξεστομίζουν κάθε παλαβομάρα. Βλέπαμε τον βαθύ αντισημιτισμό της ελληνικής κοινωνίας και αναγνωρίζαμε ότι ένα μεγάλο μέρος από αυτές τις «παλαβομάρες» ήταν στην ουσία αντι-εβραϊκό δηλητήριο: οι Εβραίοι κινούν τα νήματα του κόσμου, ελέγχουν τις τράπεζες και το χρήμα, το σινεμά και τα ΜΜΕ. Η αντισημιτική συνωμοσιολογία έχει πολλά ποδάρια που τις ρίζες τους τις βρίσκουμε τουλάχιστον στον μακρινό 11ο αιώνα: οι Εβραίοι σφάζουν παιδάκια και πίνουν το αίμα τους στο εβραϊκό Πάσχα, οι Εβραίοι προκάλεσαν την πανούκλα, οι Εβραίοι δηλητηριάζουν τα πηγάδια για να σκοτώσουν τους Χριστιανούς και ούτω καθεξής. Αντιφασισμός πάει να πει ότι χτυπάς αυτές τις «παλαβομάρες» κατακέφαλα, δεν τις υποτιμάς σαν απλές «τρέλες» γιατί αυτές οι «τρέλες» στο παρελθόν οδήγησαν στην ιδεολογική προετοιμασία της εξόντωσης των Εβραίων. Δεν τελειώνει όμως εκεί.

Το 2018-2019 το antifa negative άρχισε να προσεγγίζει το ζήτημα της συνωμοσιολογίας με έναν πιο πλούσιο τρόπο [2] και σε αυτό μας βοήθησαν η ίδια η εμπειρική πραγματικότητα και η (αυτο)κριτική εγρήγορσή μας πάνω σε αυτά που λέγαμε για τον αντισημιτισμό. Με λίγα λόγια, προσέξαμε γύρω μας ότι μια επίσημη εκδοχή εναντίωσης στον αντισημιτισμό άρχισε να βγάζει όλο και περισσότερο λόγο κόντρα στη συνωμοσιολογία. Τόσο ο δεξιός Γάλλος διανοούμενος Πιέρ-Αντρέ Ταγκιέφ όσο και διάφορα εγχώρια φρούτα (από όλο το πολιτικό φάσμα) πήγαιναν και εστίαζαν στον «λαϊκό αντισημιτισμό», τον οποίο αντιλαμβάνονταν σαν «πάθος», σαν μια αρρώστια που πλήττει τα κατώτερα στρώματα, τους μικροαστούς και τους εργάτες. Αυτή η εμμονή άσημων και διάσημων διανοουμένων αλλά και διάφορων κρατικών υπαλλήλων, μας έβαλε σε υποψίες, ειδικά εφόσον η μεγαλύτερη εκδήλωση έμπρακτου αντισημιτισμού στην ιστορία είναι το Άουσβιτς. Και το Άουσβιτς, ως γνωστόν, δεν το έφτιαξε γενικά «ο λαός». Άσε που δεν υπάρχουν λαοί! Το Άουσβιτς ήταν δημιούργημα κράτους και μάλιστα του πιο οργανωμένου και του πιο «επιστημονικού» της Ευρώπης.

Όταν έσκασε ο «ιός» το 2020 και το ελληνικό κράτος μας κλείδωσε στα σπίτια μας, η λέξη «συνωμοσιολογία» (και η έκφραση «αρνητές πανδημίας») έγινε από φτωχός συγγενής, μεγάλος πρωταγωνιστής του καθημερινού λεξιλογίου. Μάλιστα κάποιοι ξεχύθηκαν στα ίντερνετς και μας συκοφαντούσαν ότι επειδή δεν χώνουμε τη μάσκα στη μούρη μας, πέρα από «αρνητές της πανδημίας» και «ψεκασμένοι», είμαστε και αντισημίτες! Εμείς, πέρα από ρουφιάνικη, βρίσκαμε την κατάσταση τους και διασκεδαστική. Σε επίπεδο ουσίας, επειδή ήμασταν εξοικειωμένοι με την ιστορία του αντισημιτισμού, η σύνδεση του τελευταίου με τη συγκυρία των χρόνων του «ιού» μας ήταν εύκολη και γι' αυτό αρκετά γρήγορα ρίξαμε το σύνθημα στη σχετική μας αφίσα (Οκτώβρης 2020): *«συνωμοσιολογία είναι η οργανωμένη σύγχυση και προπαγάνδα»*.

συνωμοσιολογία είναι
η οργανωμένη σύγχυση
και προπαγάνδα

Ήταν που ήταν τρομακτικός αυτός ο κόσμος αλλά το τελευταίο εξάμηνο, χωρίς δουλειά, με χάλια μισθό, διπλάσιους μπάτσους και μπόλικες μάσκες μοιάζει λίγο από θρίλερ. Από συνείδηση της αδυναμίας μας ή από το διανοητικό σακάτεμα που έχουμε πάθει, πολλοί συνεχίζουμε να σκρολάρουμε κοιτάζοντας προς οποιαδήποτε κατεύθυνση μας υποδειχθεί: καμπύλες, κρούσματα, κατεπείγοντα μέτρα, ένα νέο φάρμακο, τη γιαγιά που μπορεί να πεθάνει. Μεταξύ ατομικού πανικού και καβάτζας, ανάμεσα σε Χαρδαλιάδες και Τσιόδρες, προσπαθεί κανείς/καμιά να βγάλει άκρη, πράγμα ούτως ή άλλως δύσκολο. Σαν να μην έφτανε αυτό, αν πούμε και κάτι διαφορετικό από το κράτος, μας λένε και «συνωμοσιολόγους».

Πρέπει μάλλον να θυμίσουμε ότιτο κατεξοχήν παράδειγμα συνωμοσίας και συνωμοσιολογίας στην ιστορία είναι τα Πρωτόκολλα των Σοφών της Σιών, ένα κατασκεύασματων μυστικών υπηρεσιών του ρωσικού κράτους με σκοπό να δείξειτους εβραίους ως τον απόλυτο εχθρό που συνωμοτεί εναντίον του πλανήτη. Ήταν μάλιστα τόσο πετυχημένα αυτά τα «fakenews» που τα διέδωσε αργότερα και το πιο ανεπτυγμένο ευρωπαϊκό κράτος της εποχής, η ναζιστική Γερμανία! Το 1933 οι Ναζί χρησιμοποίησαν τον εμπρησμό της γερμανικής βουλής προκειμένου να επιβάλουν καθεστώς έκτακτης ανάγκης, καταστέλλοντας τους κομμουνιστές και χρεώνοντάς τους τον εμπρησμό. Όπως αποδείχτηκε μόλις πέρυσι, ο εμπρησμός είχε γίνει από τους ίδιους τους Ναζί.

Ο φασισμός, όμως, δεν τελείωσε το 1945. Η οργανωμένη κατασκευή ειδήσεων και η διασπορά συνωμοσιολογίας δεν σταμάτησε με τους ναζί. Οι τέσσερις βομβιστικές επιθέσεις που συγκλόνισαν στις 12 Σεπτέμβρη του 1969 το Μιλάνο και τη Ρώμη χρησιμοποιήθηκαν από το ιταλικό κράτος για να αποδυναμωθεί πολιτικά η εξωκοινοβουλευτική αριστερά. Όπως αποδείχθηκε δεκαετίες αργότερα, οι βομβιστές ήταν ακροδεξιοί, χρηματοδοτούμενοι από μυστικές υπηρεσίες.

Οι σημερινοί «ειδικοί της συνωμοσιολογίας», με κρατικό μισθό ή και από ιδεολογία, «παρουσιάζουν έργο καταγγέλλοντας» τους επικίνδυνους βλάκες που ουρλιάζουν για 5G, ψεκασμούς και την «επίπεδη γη». Θέλουν, όμως, παράλληλα να μην αμφισβητούμε τα κρατικά σχέδια της εργασιακής πολιτικής και της δημόσιας τάξης, της οικονομίας και της ασφάλειας. Κάπως έτσι, οι ειδικοί υπηρετούν στενά εδώ και δεκαετίες τον ωμό ρατσισμό και τον ελληνικό φασισμό. Η σκόνη που σηκώνουν, όμως, οι ψεκασμένοι δεν δικαιολογεί να τυφλωθούμε από αυτόστο οποίο εξειδικεύονται να αποκρύψουν οι ειδικοί: η οργανωμένη σύγχυση και προπαγάνδα ήταν, είναι και θα είναι κρατική δουλειά. Όσο για το πως εμείς θα αποφύγουμε το πλήρες πνευματικό μας σακάτεμα, το 'χουμε ξαναπεί: μέσα από συλλογικές γνώμες αυτόνομων και οργανωμένων αντιφασιστικών δομών, όχι απ' την ατομική επιφοίτηση στο έλεος του scrolldown.

ANTIFA negative

Στην αφίσα γράψαμε ότι τα κράτη δεν μπορούν να μας πούνε τι είναι συνωμοσιολογία και τι όχι, γιατί αυτά είναι οι κεντρικοί οργανωτές τόσο της συνωμοσίας όσο και της συνωμοσιολογίας. Η ιστορία των κρατών, του φασισμού αλλά και του αντισημιτισμού είναι γεμάτη από παραδείγματα. Στην αφίσα δείχναμε τα πιο προφανή. Το βασικό εργαλείο συνωμοσιολογίας εδώ και έναν αιώνα, *Τα Πρωτόκολλα των Σοφών της Σιών* είναι δημιούργημα των μυστικών υπηρεσιών της τσαρικής Ρωσίας. Σκοπός του κειμένου αυτού ήταν το ρωσικό κράτος να αποπροσανατολίσει τους αγρότες και τους εργάτες του από τα εσωτερικά προβλήματα, ρίχνοντας το φταίξιμο στους Εβραίους. Το παράδειγμα αυτό είναι τόσο εμβληματικό γιατί είναι ταυτόχρονα η ενσάρκωση της συνωμοσιολογίας και η πεμπτουσία της συνωμοσίας. Το γεγονός ότι το ρωσικό κράτος κινητοποίησε τις υπηρεσίες του για να φτιάξει μια πλίθια ιστορία και να τη διαδώσει παραμένει το σημείο-κλειδί για τη συνωμοσιολογία. Οφείλουμε να βλέπουμε ποιος έχει τη δυνατότητα να εξυφάνει και να εκτελέσει μια συνωμοσία αλλά και ποιος έχει την πολιτική δύναμη να τη διαδώσει. Έτσι, αντί να βρίζουμε γενικώς το πόπολο, τους αμόρφωτους φτωχούς και τα ρέστα, θα ήταν πιο ωφέλιμο να παρακολουθεί κανείς την γενεαλογία τέτοιων ιστοριών. Ο εμπρησμός του Ράιχσταγκ το 1933 και οι βομβιστικές επιθέσεις του 1969 στη Ρώμη και το Μιλάνο ήταν άλλα δύο παραδείγματα που η αφίσα χρησιμοποίησε για να δείξει ότι το κράτος, όταν χρειάζεται, συνωμοτεί για να προκαλέσει τρόμο και έπειτα χρησιμοποιεί αυτό τον τρόμο ωφέλιμα για το ίδιο.

Τα παραδείγματα είναι δεκάδες, αν όχι εκατοντάδες. Το δεύτερο πιο γνωστό αντισημιτικό, συνωμοσιολογικό ανάγνωσμα στην ιστορία του 20ού αιώνα και πάλι δεν έχει γραφτεί από κάποιον πληβείο αλλά από έναν από τους γνωστότερους βιομήχανους στην ιστορία του καπιταλισμού. Ο Χένρι Φορντ είναι γνωστός για την αυτοκινητοβιομηχανία του. Αυτό για το οποίο είναι ίσως λιγότερο γνωστός είναι ότι εξέδωσε το πιο επιδραστικό αντισημιτικό βιβλίο στις ΗΠΑ αλλά και την Ευρώπη το 1920, το *Ο Διεθνής Εβραίος*. Το βιβλίο αυτό, το οποίο εισήγαγαν οι ναζί στο δημόσιο γερμανικό σχολείο, συγκέντρωνε και συστηματοποιούσε όλες τις βασικές αντι-εβραϊκές ιδέες που κυκλοφορούσαν την εποχή εκείνη σε έναν τόμο που συνδύαζε την παραληρηματική γραφή με το επιστημονικό ύφος. Ο *Διεθνής Εβραίος* του Φορντ έπαιξε τον σημαντικότερο ρόλο, μαζί με τα *Πρωτόκολλα*, για τη διάδοση της ιδέας ότι υπάρχει μια «παγκόσμια εβραϊκή συνωμοσία» από την εποχή μεταξύ των δύο παγκοσμίων πολέμων μέχρι και σήμερα.

Και για να μη νομίζετε ότι το φαινόμενο ενδημούσε μόνο στους κύκλους των «συντηρητικών», η αντισημιτική συνωμοσιολογία τα πήγε πολύ καλά ιστορικά και στους κόλπους της επαναστατικής αριστεράς, αναρχικής ή κομμουνιστικής προέλευσης. [3] Το γνωστότερο παράδειγμα είναι ο Πιέρ-Ζοζέφ Προυντόν αλλά απλά ήταν ένας από τους εκατοντάδες εκείνη την περίοδο. Για την ακρίβεια, η αδυναμία της αριστεράς να κάνει συνεκτική κριτική στο έθνος-κράτος, στο μέλλον του οποίου έβλεπε και το μέλλον της, την κατέστησε τελείως ανίκανη να εστιάσει όχι μόνο στον αντισημιτισμό αλλά και στις οργανωτικές δυνατότητες του κράτους. Η αριστερά ήθελε να πάρει το τιμόνι του κράτους και οι Εβραίοι ή θα ήταν απλώς παράπλευρη απώλεια της επανάστασης, στην καλύτερη των περιπτώσεων, ή στη χειρότερη θα αποτελούσαν συνειδητή καύσιμη ύλη στον δρόμο για τον μεγάλο της στόχο.

Μα που ζούμε; Στον Μεσαίωνα;

Ακόμα και μετά την εξόντωση των Εβραίων της Ευρώπης στα στρατόπεδα της Πολωνίας σχεδόν κανείς ποτέ από την αριστερά δεν απολογήθηκε ούτε έκανε αυτοκριτική για την παραγνώριση του αντισημιτισμού. Οι μεταπολεμικοί αριστεροί ιστορικοί, για παράδειγμα, στην Αγγλία και τη Σοβιετική Ένωση, συνέχισαν να μελετάνε την ιστορία των αγώνων της εργατικής τάξης απέναντι στον καπιταλισμό, θεωρώντας την πιο χρήσιμο θέμα από τη σκοπιά των πιθανοτήτων της πρακτικής επαναστατικής δραστηριότητας. Μεταξύ άλλων ελκύονταν περισσότερο από τη σύγχρονη και λιγότερο από τη μεσαιωνική ιστορία, αφού τα προβλήματα των Μέσων Χρόνων, πριν τον 15ο αιώνα, προτού συγκροτηθεί δηλαδή κεφάλαιο και εργατική τάξη έμοιαζαν πιο απόμακρα από τα σημερινά ζητήματα. [4]

Η καταστατική αδιαφορία και υποτίμηση του μεσαίωνα από τον ορθόδοξο μαρξισμό, όπως εκφράστηκε μέσα από την ποπ λούπα του Δημήτρη Κουτσούμπα, σχετίζεται τόσο με την αντίληψη ότι στην ιστορία της προόδου της ανθρωπότητας έχει συμβάλει ο καπιταλισμός (και θα συνέβαλε στο μέλλον και ο σοσιαλισμός, ξεπερνώντας τον) όσο και από την ιστορική ερμηνεία ότι στον μεσαίωνα υπήρχαν σκλάβοι και όχι εργάτες, άρα δεν υπήρχαν προοπτικές για επανάσταση. Και άρα ούτε υπήρχαν παραδείγματα από τα οποία θα μπορούσαν οι επαναστάτες του 19ου-20ου αιώνα να εμπνευστούν. Από την άλλη, ένα μέρος της αριστεράς, αυτό που τσαλαβουτούσε μέσα στον μαρξισμό και την ιστορία από τα κάτω και είχε σαν βάση του τη Γαλλία και την Ιταλία, άρχισε από τη δεκαετία του 1960 να ενδιαφέρεται για τον «μεσαίωνα», δηλαδή την ιστορία μεταξύ του έτους 500 και του έτους 1500. [5] Κάποιοι, όπως ο Ζακ ΛεΓκοφ, ανέδειξαν ότι οι αρνητικές συνδηλώσεις (Dark Ages, «Σκοτεινοί Χρόνοι») που κουβαλούσε ο μεσαίωνας πάνω του, του φορτώθηκαν από τους μεταγενέστερούς του, γιατί υποτίθεται η εποχή εκείνη, πλήρης σκοτεινών και χιλιαστικών προφητειών, δεν αναγνωριζόταν ως εποχή μεγάλων επιστημονικών και τεχνολογικών ανακαλύψεων. Άλλοι ιστορικοί, όπως ο Κάρλο Γκίνζμπουργκ, που δεν είχαν πρόβλημα να ασχοληθούν με τον μεσαίωνα, ανακάλυψαν ότι αφηγούμενοι την ιστορία ενός μυλωνά στον 16ο αιώνα μπορούσαν να διηγηθούν τους τρόπους ζωής, τις αντιλήψεις, τις σχέσεις και τα μέσα παραγωγής της περιόδου. [6] Πέρα από το παραπάνω, ο Γκίνζμπουργκ σε ένα άλλο βιβλίο του που δεν έχει μεταφραστεί στα ελληνικά ασχολείται με το ζήτημα «συνωμοσία και συνωμοσιολογία». [7] Με αυτά που γράφει λοιπόν στο «*Εκστάσεις. Αποκωδικοποιώντας το Σαμπάθ των μαγισσών*» θα ασχοληθούμε παρακάτω.

Εβραίοι και λεπροί στην εποχή των Σταυροφοριών

Το 1323 ξεκίνησε η εξόντωση σχεδόν όλων των λεπρών της Γαλλίας. Σύμφωνα με τους χρονικογράφους της εποχής, οι λεπροί ρίχνονταν ζωντανοί στην πυρά επειδή συνωμότησαν για να δηλητηριάσουν όλους τους χριστιανούς του γαλλικού έθνους. Σε κάποιες πόλεις, αντί να κάψουν όλους τους λεπρούς οι αρχές βρήκαν τους συγκεκριμένους ενόχους της συνωμοσίας, αφού τους πέρασαν από ανάκριση, οπότε οι υπόλοιποι λεπροί γλίτωσαν. Η ανάκριση περιλάμβανε βασανιστήρια. Όσοι υπέκυπταν στα βασανιστήρια, ομολογούσαν και καίγονταν. Όσοι άντεχαν, φυλακίζονταν. Στις ομολογίες σημειωνόταν: «Αυθόρμητα και όχι επειδή απειλήθηκε με βασανιστήρια» ο τάδε παραδέχτηκε το εξής... Οι αθώοι, φυλακισμένοι λεπροί αποφασίστηκε να κλειστούν σε απομονωμένα μέρη για όλη τους τη ζωή. Προκειμένου να μην αναπαραχθούν, οι χώροι εγκλεισμού ήταν διαφορετικοί για γυναίκες και άνδρες. Κατά τη διαδικασία του εκτοπισμού τους, οι περιουσίες και τα αντικείμενά τους δόθηκαν σε μοναστήρια της επαρχίας. Η απόφαση εναντίον τους πάρθηκε από τον βασιλιά της Γαλλίας, Φίλιππο τον Ε΄.

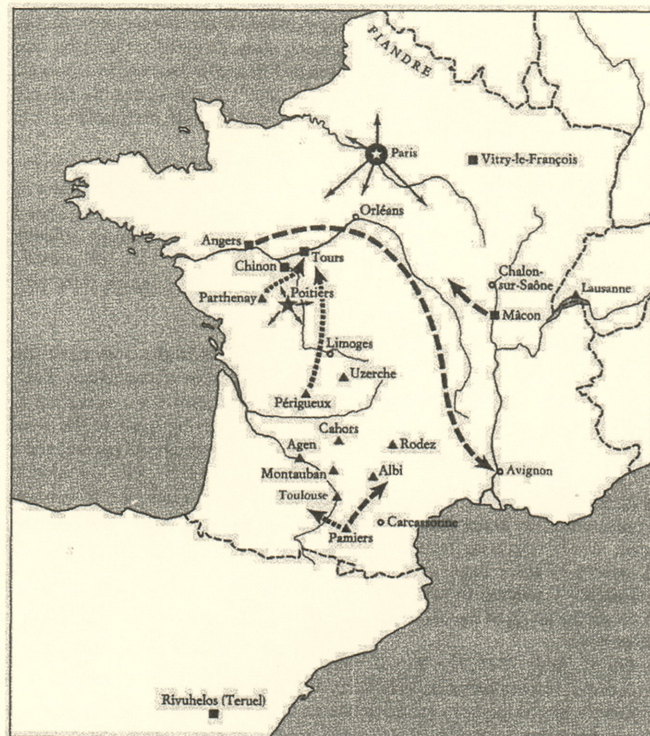
Σε κάποιες περιπτώσεις, μαζί με τους λεπρούς, κάηκαν και οι «συνεργοί» τους, οι Εβραίοι μέσα στα σπίτια τους, μαζί με τα ζώα τους. Το χαρτί που υποτίθεται τεκμηρίωσε τη συνωμοσία λεπρών και Εβραίων εναντίον των χριστιανών της Γαλλίας ήταν η γραμμένη – από τις ανακριτικές αρχές – ομολογία ενός λεπρού που παραδέ-

χτηκε ότι έλαβε χρήματα και δηλητήριο από έναν Εβραίο προκειμένου να μολύνει τα πηγάδια και τις υδάτινες πηγές της χώρας. Σε μια παραλλαγή της σχετικής ιστορίας, πίσω από τον Εβραίο και τον λεπρό βρισκόταν ο μουσουλμάνος βασιλιάς της Γρανάδας, στην Ισπανία (και σε μια άλλη εκδοχή ο Σουλτάνος της Βαβυλωνίας), ο οποίος ανίκανος να νικήσει τους χριστιανούς με τον στρατό του, αποφάσισε να τους ξεφορτωθεί μέσω πονηριάς. Στράφηκε τότε στους Εβραίους λέγοντάς τους όμως ότι δεν θα μπορούσαν να δράσουν αυτοί ευθέως γιατί οι χριστιανοί τους έβλεπαν ήδη με καχυποψία. Έτσι χρειάστηκε να επιστρατευτούν οι λεπροί οι οποίοι βρίσκονταν σε καθημερινή επαφή με τους χριστιανούς. Σύμφωνα με τον μύθο, οι Εβραίοι συγκέντρωσαν όλους τους ηγέτες των λεπρών και τους εξήγησαν το σχέδιο: «*οι χριστιανοί σας φέρονται σαν άθλιους και αχρείους αλλά αν τους οδηγήσουμε στον θάνατο ή έστω στη μόλυνση με λέπρα όλοι θα ήταν ίδιοι και κανείς δεν θα απεχθανόταν τον όμοιό του*». [8] Αλλά ευτυχώς για τους χριστιανούς, η συνωμοσία αποκαλύφθηκε. Στη Σινόν της γαλλικής Τουρ πέταξαν σε ένα μεγάλο χαντάκι και έκαψαν 160 Εβραίους, άνδρες, γυναίκες και παιδιά.

Οι πρώτες φήμες για τη συνωμοσία των λεπρών και των Εβραίων είχαν ξεκινήσει δύο χρόνια νωρίτερα, τη Μεγάλη Πέμπτη του 1321. Τα μεγάλα χριστιανικά έθνη της Ευρώπης εκείνη την περίοδο συμπλήρωναν 20 χρόνια απώλειας των ιερών εδαφών της Ιερουσαλήμ, τα οποία είχαν κατακτήσει μετά από δέκα συνεχόμενες σταυροφορίες από το 1096 έως το 1270. Δύο αιώνες μαχών είχαν πάει στράφι. Στα σκαριά βρισκόταν ένας νέος κύκλος σταυροφοριών. Εντωμεταξύ, στα μετόπισθεν της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, οι Άραβες είχαν καταλάβει την Ισπανία και ειδικά το εμιράτο της Γρανάδας (το οποίο θα έμενε αραβικό μέχρι και τον 15ο αιώνα). Ένας σκληρός διακρατικός ανταγωνισμός λάμβανε χώρα από τα ευρωπαϊκά εδάφη μέχρι τη Μέση Ανατολή και η εξόντωση των «άθλιων και αχρείων» της Ευρώπης λειτουργούσε σαν προσπάθεια εσωτερικής πειθάρχησης. Οι εκστρατείες στρατολόγησης σταυροφόρων στη Γαλλία το 1321 συνοδεύτηκαν από καταναγκαστικές βαπτίσεις και προσηλυτισμούς Εβραίων. Υπήρχε φυσικά και υλικό επίδικο. Ξεφορτώνοντας τη Γαλλία από τους Εβραίους, κάποιος θα έπρεπε να αναλάβει το πιστωτικό τους μονοπώλιο. Ξεφορτώνοντας τη Γαλλία από τους λεπρούς, κάποιος θα έπρεπε να πάρει τα έσοδα των ασύλων στα οποία διέμεναν και τα οποία μέχρι τότε καρπώνονταν. Οι λεπροί και οι Εβραίοι γίνονταν αντιληπτοί ως «προνομιούχοι ξένοι». Ο λιμός του 1315-1318 είχε εντείνει τα αντι-εβραϊκά αισθήματα στην Ευρώπη, γράφει ο Γκίνζμπουργκ. Όμως και πριν τον λιμό, οι λεπροί και οι Εβραίοι ήταν οι μόνοι δύο πληθυσμοί στη Γαλλία που είχαν αναγκαστεί σε κάποια φάση από το 1215 (με απόφαση της Συνθήκης του Λατερανού) να φοράνε κάποιου είδους σήμα στα ρούχα τους ώστε να αναγνωρίζονται μέσα στον πληθυσμό. Τα εβραϊκά γκέτο είχαν ήδη αναπτυχθεί σε πολλές πόλεις της Ευρώπης, αρχικά και για αυτοπροστασία των κοινοτήτων τους. Στην πύλη του νεκροταφείου του Παρισιού μια μεγάλη επιγραφή έλεγε: «*Φοβού τη φιλία ενός τρελού, ενός Εβραίου ή ενός λεπρού*». [9] Στον διπλανό χάρτη ο Γκίνζμπουργκ σημείωσε με βελάκια την ραγδαία και ταυτόχρονη κίνηση των φημών στο επίπεδο της γαλλικής επικράτειας το 1321.

Σε μια επιστολή που ο Γκίνζμπουργκ βρήκε στο παπικό αρχείο, επίσημη επιστολή που ο Πάπας παρέδωσε σε συνάντηση καρδιναλίων να διαβαστεί και περιείχε έναν λόγο αποχαιρετισμού του ποντίφικα προς τους σταυροφόρους έγραψε, με αφορμή μια έκλειψη ηλίου που παρατηρήθηκε στην περιοχή:

«Κατά τη διάρκεια της μέρας, για τέσσερις ώρες, ο ήλιος εμφανίστηκε να φλέγεται και ήταν κόκκινος σαν αίμα· κατά τη διάρκεια της νύχτας, το φεγγάρι ήταν γεμάτο στίγματα και μαύρο σαν πανί από σακί».

[10] Τέτοιες παρατηρήσεις, γράφει ο Γκίνζμπουργκ, οι οποίες παρέπεμπαν στο κείμενο της *Αποκάλυψης* του Ιωάννη, ωθούσαν τους ανθρώπους να πιστεύουν ότι το τέλος του κόσμου βρισκόταν κοντά. Υπήρχαν σεισμοί, «φλογισμένες σφαίρες» που έπεφταν από τον ουρανό, ένας τρομακτικός δράκος που δολοφονούσε ανθρώπους με τη βρωμερή του ανάσα. Την επόμενη μέρα άρχισαν να επιτίθενται στους Εβραίους. [11] Η δηλητηρίαση των πηγαδιών της Ευρώπης δεν ήταν η μόνη συνωμοσία που αποδιδόταν στους Εβραίους. Ήταν ένας λαός που είχε κάνει συμφωνία με τον διάβολο. Σύμφωνα με μια άλλη ιστορία που αποτυπωνόταν πάνω σε κείμενα και υποτίθεται βασισμένη σε ντοκουμέντα όπως οι παραπάνω ομολογίες των λεπρών, οι Εβραίοι είχαν συμφωνήσει με τους Σαρακηνούς να τους επιστραφεί η Ιερουσαλήμ και η Ιεριχώ με αντάλλαγμα να βοηθήσουν στην κατάρρευση και την παράδοση της Γαλλίας. Αφού η συνωμοσία των Εβραίων και των λεπρών έκανε τη γύρα όλης της Γαλλίας επί δύο χρόνια τελικά εντάχθηκε σαν γεγονός και στο διάταγμα του Φιλίππου του Ε΄, ο οποίος διέταξε τη σύλληψη όλων των Εβραίων του βασιλείου και την κατάσχεση της περιουσίας τους εξαιτίας «*της συμμετοχής και της συνέργειάς τους σε συναντήσεις και συνωμοσίες που εδώ και καιρό πραγματοποιήθηκαν από τους λεπρούς προκειμένου να τοποθετήσουν θανατηφόρα δηλητήρια σε πηγάδια, πηγές και άλλα μέρη... με σκοπό τον θάνατο του λαού μας και των υπηκόων του βασιλείου μας*». [12] Για τα επόμενα δύο χρόνια, οι αρχές συλλαμβάνανε, φυλάκιζαν και καίγανε Εβραίους. Μέχρι το καλοκαίρι του 1323, ο διάδοχος του Φιλίππου, Κάρολος ο Δ΄, αποφάσισε για ακόμη μια φορά την απέλαση όλων των Εβραίων από το βασίλειο της Γαλλίας. Στους επιζώντες λεπρούς αποφασίστηκε να δοθεί χάρη. Οι Εβραίοι το 1302 είχαν μόλις επιστρέψει στη Γαλλία από την προηγούμενη εξορία τους και τώρα, αν δεν κατάφερναν να ξαναφύγουν, δολοφονούνταν μαζικά.

Ο Γκίνζμπουργκ σημείωσε στο βιβλίο του ότι οι ραγδαίοι ρυθμοί υπό τους οποίους εξαπλώθηκε η εξόντωση των εβραϊκών κοινοτήτων της Γαλλίας, σε μια εποχή που τα νέα ταξίδευαν πολύ αργά, πεζή ή με μουλάρι, αποκαλύπτει την παρουσία εσκεμμένων και συντονισμένων ενεργειών που σκόπευαν να παράξουν ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα. «*Αυτό και μόνον αυτό σημαίνει η συνωμοσία*». [13] Σε αυτό το πλαίσιο όπου διάφορα κέντρα συντονίστηκαν προς τον ίδιο σκοπό, θρησκευτικά, κρατικά, τοπικών αρχών κλπ, ο Γκίνζμπουργκ επισημ-

μαίνει ότι το αν όλοι αυτοί πράγματι πίστευαν ή όχι στην ενοχή των Εβραίων, τελούσαν υπό «κακή πίστη» ή όχι, είναι ένα θέμα «τελείως άσχετο, πέρα από το ότι είναι αδύνατον να αποδειχθεί». Όμως το «*ότι η μεγάλη πλειοψηφία του πληθυσμού ήταν πεπεισμένη μοιάζει πολύ πιο πιθανό*». [14] Σύμφωνα με τη μελέτη του Γκίνζμπουργκ, η συνωμοσιολογία περί δηλητηριασμένων πηγαδιών πέρασε και από την άλλη μεριά των Πυρηναίων, στην Ισπανία, όπου οι Ισπανοί ξέσπασαν πάνω στους Εβραίους.

Και στις δύο χώρες τα κράτη ήταν αυτά που κινητοποίησαν τον φόβο των μαζών που βασιζόταν στο άγνωστο και στον απειλητικό κόσμο που έστεκε πέραν των ορίων του χριστιανισμού. Κάθε ακατανόητο γεγονός που προκαλούσε ανησυχία αποδιδόταν στους άπιστους και σε μακρινούς βασιλιάδες. Και στις δύο χώρες, ένα πραγματικό συνωμοτικό σχήμα, συντονισμένο από τις αρχές, επικαλούταν την ύπαρξη ενός φανταστικού συνωμοτικού σχεδίου, υποτίθεται οργανωμένου από εβραίους, λεπρούς και ξένους βασιλιάδες. Τα γκέτο και τα σημάδια στα ρούχα των λεπρών και των Εβραίων δεν ήταν πλέον αρκετά. Οι κατασχέσεις, η εξόντωση και οι απελάσεις δοκιμάστηκαν για πρώτη φορά μαζικά. Οι θεωρίες συνωμοσίας βρίσκονται στη ρίζα αυτών των μακρών διαδικασιών που δοκίμασαν για πρώτη φορά τα ευρωπαϊκά κράτη, αποκτώντας εμπειρίες για το μέλλον. Και όλα αυτά δεν ήταν το τέλος της ιστορίας. Μόλις δύο δεκαετίες αργότερα έρχονταν τα χειρότερα για τους Εβραίους όλης της Ευρώπης.

Το 1347 από τη Μεσίνα της Ιταλίας ξεκίνησε η διάδοση της πανούκλας, του «μαύρου θανάτου», που σκόρπισε τον θάνατο στην Ευρώπη. Εκείνη τη χρονιά στη Γαλλία που κάποιες εβραϊκές κοινότητες είχαν επιστρέψει, εξοντώθηκαν όλοι οι Εβραίοι σε έξι κοινότητες και πόλεις. Πογκρόμ με εκτεταμένες σφαγές συνέβησαν και αλλού, στη Βαρκελώνη και σε πολλές πόλεις της Καταλωνίας. Οι Εβραίοι τώρα κατηγορούνταν για τη διάδοση της πανούκλας. Ήταν η ίδια φήμη συνωμοσίας που είχε εμφανιστεί νωρίτερα στη Γαλλία αλλά ελαφρώς παραλλαγμένη. Οι πρώτες ερμηνείες για το τι προκαλούσε το φονικό αφορούσαν το μολυσμένο νερό. Αυτή τη φορά βασιζόταν στο ότι οι Εβραίοι δεν προσβλήθηκαν από την πανούκλα, γεγονός που δεν ίσχυε φυσικά, ωστόσο είναι πιθανό να συνέβαινε σε έναν βαθμό εξαιτίας της κοινωνικής απομόνωσης των εβραϊκών γκέτο. Τα πογκρόμ και οι σφαγές σταμάτησαν μονάχα όταν οι αρχές τα απαγόρευσαν ρητά, από τον φόβο ότι θα ξεμείνουν από εργατικό δυναμικό. Σε αυτή την περίπτωση, ο Πάπας έβγαλε διακήρυξη υπέρ των Εβραίων, προσπαθώντας να σταματήσει τα πογκρόμ λέγοντας ότι οι Εβραίοι πέθαιναν εξίσου από την πανούκλα και ότι ο θάνατος συνέβαινε και σε κοινότητες που δεν είχαν κανέναν απολύτως Εβραίο σε κοντινή απόσταση. Αλλά σε άλλες περιπτώσεις, όπως στη Βιλνέβ, οι αρχές απέσπασαν ομολογίες έντεκα Εβραίων, δέκα ανδρών και μιας γυναίκας, ότι πράγματι διέδωσαν την πανώλη, καίγοντάς τους έπειτα. Στη Βιλνέβ οι αρχές διακήρυξαν ότι όλοι οι Εβραίοι άνω των έξι ετών συμμετείχαν στο έγκλημα. Κατά μήκος του ποταμού Ρήνου σε δεκάδες πόλεις από το Μπάζελ μέχρι το Στρασβούργο και το Μάνχαϊμ, στην κεντρική και ανατολική Γερμανία από τη Φρανκφούρτη ως το Μπρέσλαου στήθηκαν πυρές και πραγματοποιήθηκαν σφαγές Εβραίων.

Σε αντίθεση με «τη συνωμοσία των δηλητηριασμένων πηγαδιών», στην περίπτωση της πανούκλας τα υπόλοιπα υποκείμενα, πλην των Εβραίων, είχαν ελαφρώς αλλάξει. Αντί για τους λεπρούς στο στόχαστρο βρέθηκαν οι ζητιάνοι και αντί των μουσουλμάνων βασιλιάδων αφήνονταν υπόνοιες εναντίον των Άγγλων, εξαιτίας του γαλλο-βρετανικού «Εκατονταετή Πολέμου» (1337-1453). Όμως και για τους Εβραίους στην περίπτωση της πανούκλας εμφανίστηκαν νέες, πιο υβριδικές μορφές συκοφαντίας και επίσημης, κρατικής «συνωμοσιολογίας».

Το 1409 το σχίσμα της Δυτικής Εκκλησίας βρισκόταν στο αποκορύφωμά του και ο νέος Πάπας έφτιαξε μια νέα γραμμή γύρω από το ποιος έφταιγε για την πανώλη. Σύμφωνα με την παπική βούλα εξίσου υπαίτιοι ήταν χριστιανοί και εβραίοι που ασκούσαν μαγεία, μάγια και απαγορευμένες τέχνες. Αυτή ήταν η αρχή του κυνηγιού των μαγισσών. Από δω και πέρα, για κάθε Εβραίο που έπιαναν και σκότωναν, τον κατηγορούσαν ότι ασκούσε και μαγεία. Λίγο η διαχρονική λογοτεχνική αξία της *Αποκάλυψης* του Ιωάννη και λίγο το τι οι άνθρωποι ομολογούσαν γύρω από τα βασανιστήρια, φτιάχτηκε σιγά-σιγά η ρητορική περί μαγισσών και μάγων: κάποιοι μεταμορφώνονταν σε λύκους για να καταπιούν ένα κοπάδι ζώα, άλλοι γίνονταν αόρατοι καταβροχθίζοντας ειδικά βοτάνια που τους παρείχε ο διάολος αυτοπροσώπως, άλλες πήγαιναν στις συναντήσεις τους με ιπτάμενες σκούπες, έπειτα κάθονταν στα κελάρια, πίναν τα καλύτερα κρασιά και αράζαν μέσα στα άδεια βαρέλια και εμπλέκονταν σε κάθε είδους σεξουαλικά όργια. Προκαλούσαν ως διά μαγείας τύφλωση, σεξουαλική ανικανότητα, αμβλώσεις, τρέλα και κατάπιναν παιδιά, στεγνώνανε τις αγελάδες από γάλα και τα χωράφια από σοδειές. Ο Γκίνζμπουργκ στο βιβλίο του αναδεικνύει μεταξύ των κεφαλαίων του για τους Εβραίους, τους λεπρούς και τους μουσουλμάνους, έπειτα τους Εβραίους, τους αιρετικούς και τις μάγισσες μια συγγένεια χρονολογική, γεωγραφική και θεματική [15] γύρω από τις θεωρίες συνωμοσίας. Σε όλες τις περιπτώσεις ένα λίγο-πολύ σκοτεινό σχέδιο υποτίθεται εξυφαινόταν εναντίον της κοινωνίας. [16]

Τι να κάνουμε;

Η εκμετάλλευση του φόβου των μαζών, η ανησυχία ενόψει του ακατανόητου κόσμου μας και η ενορχήστρωση ιδεολογικών-ψυχολογικών αλλά και εξοντωτικών επιχειρήσεων από πλευράς κρατών είναι παμπάλαιες πρακτικές. Τα σύγχρονα κράτη έχουν εμπειρία δέκα και βάλε αιώνων πάνω στις πρακτικές και τα μέτρα που άσκησαν οι παλιότερες μορφές πολιτικής οργάνωσης κατά την περίοδο της φεουδαρχίας. Η ανάδυση της επιστήμης όμως, ως αυτό που ξέρουμε σήμερα, από τον 18ο και 19ο αιώνα τσιμένταρε ακόμη περισσότερο το κρατικό οπλοστάσιο του λόγου, δίχως να χρειάζεται απαραίτητα ο κρατικός λόγος να στηριχτεί σε ομολογίες που προέκυψαν από βασανιστήρια και σε παπικές βούλες. Αν σήμερα τα κράτη παριστάνουν ότι αποτελούν την κορωνίδα του ορθολογισμού, αυτό δεν συνέβαινε από πάντα. Σήμερα, η αντίθεση μεταξύ «επιστήμης-ορθολογισμού» και «συνωμοσιολογίας-ανορθολογισμού» είναι μια από τις μεγαλύτερες μάχες που συμβαίνουν στα μυαλά των ανθρώπων. Η κρατική εξουσία που κάποτε έβαζε ανθρώπους να "ομολογούν" ότι πετάνε με σκούπες, σήμερα ντύνεται «επιστήμη» και μάχεται ενάντια στις ανορθολογικές μάζες. Το επίδικο δεν είναι ρητορικό ή ιδεολογικό παρόλο που η κυρίαρχη ιδεολογία προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στη σταθεροποίηση του υπάρχοντος πολιτικού καθεστώτος. Είναι και υλικό. Με βάση τους κρατικούς ορισμούς και τη συκοφαντία επί των «συνωμοσιολόγων», άνθρωποι απαγορεύεται να μιλάνε ή αποκλείονται γεωγραφικά (όπως έγινε στην περίπτωση του ιού με τους Ρομά ή με τους Τούρκους της Θράκης). Εν ολίγοις, τα κράτη σήμερα κάνουν τις δικές τους σταυροφορίες!

Η πολιτισμική ταύτιση με τη «συνωμοσιολογία» είναι η ενστικτώδης αντίδραση πολλών από όσους τρώνε στην κεφάλα τους κάθε μήνα τη δουλειά, τον ρατσισμό και τους λογαριασμούς της ΔΕΗ. Η συμπάθεια προς τον «συνωμοσιολόγο» συνάδελφο δεν είναι βέβαια για χάιδεμα. Αυτός που αναπαράγει τις μπούρδες περί Εβραίων δεν εκφράζει κάποια ταξική υπερηφάνια αλλά απλώς διανοητική ηλιθιότητα ενώ μασάει κρατικό σανό. Άλλωστε, όπως είδαμε παραπάνω, οι μπούρδες αυτές, όπως ακριβώς και η επιστήμη,

δεν είναι αθώες· οι διάφοροι Κυριάκοι Βελόπουλοι [17] τις λένε εδώ και δεκαετίες και αυτοί είναι εξίσου «κράτος» με τους επιστήμονες. Όταν το κράτος οικειοποιείται την επιστήμη και τον ορθολογισμό δεν σημαίνει ότι είναι επιστημονικό και ορθολογικό. Δεν έχει τίποτα το ορθολογικό, για παράδειγμα, οι Αλβανοί εργάτες να πληρώνονται λιγότερο ή να κυνηγιούνται από την αστυνομία επειδή είναι Αλβανοί. Δεν έχει τίποτα το επιστημονικό, το κλείδωμα των πάρκων και των πλατειών τις μέρες του καύσωνα.

Η δική μας δουλειά είναι πολύ απλούστερη από το να οικειοποιηθούμε τον ορθολογισμό, τον ανορθολογισμό, την επιστήμη ή τη συνωμοσιολογία σαν τέτοια. Χρειάζεται να δείξουμε τις πολιτικές χρήσεις όλων αυτών, να οικειοποιηθούμε την πολιτική εξουσία των ορισμών για όλα τα παραπάνω. Να ξετρυπώσουμε την πανουργία της κρατικής ιδεολογίας. Αυτοί που σήμερα ορίζουν ποιος είναι συνωμοσιολόγος και ποιος όχι, είναι οι μεγαλύτεροι συνωμότες! Είναι αυτοί που έχουν την οργανωτική δυνατότητα να συνωμοτήσουν αλλά και να διαδώσουν τις συνωμοσίες τους. Είναι τα σύγχρονα κράτη.

Υποσημειώσεις

[1] «Πώς να μιλάμε για το κράτος και το τέλος του κόσμου», *antifa* τχ 87, Νοέμβριος 2023.
[2] Αυτός ο πιο πλούσιος τρόπος μπορεί να ανιχνευθεί στα παρακάτω: «Αφετηρία Άουσβιτς (πέρα από την ιστορία και τη μνήμη)», *151*, τχ 13, Φεβρουάριος 2018· «Εννιά συναντήσεις για τον αντισημιτισμό (από αυτόνομη αντιφασιστική σκοπιά)», *151*, τχ 14, Ιούλιος 2018· «Το προετοιμάσανε, το κάνανε, τώρα μας δείχνουν και πώς να το θυμόμαστε!», Μάρτιος 2019 [κείμενο on line].
[3] Βλ. και Ξένια Μαρίνου, *Ένας Ελέφαντας με Ρεντιγκότα. Εικόνες από μια αστυνομική έκθεση 1883-1903*, Αθήνα: Εκδόσεις των Συναδέλφων, 2024, 50· Ελένη Βαρίκα, *Οι Απόβλητοι του Κόσμου. Μορφές του Παρία*. Αθήνα: Πλέθρον, 2013, σ. 144.
[4] Αγλαΐα Κάσδαγλη, *Οι Βρετανοί Μαρξιστές Ιστορικοί. Άγνωστες Ιστορίες [1950-1956]*, Αθήνα: Ασίνη, 2023, σ. 40.
[5] Τα βιβλία της μαρξίστριας Σίλβια Φεντερίτσι για τον μεσαίωνα είναι γνωστά. Με μια ακόμη πλευρά του ζητήματος «αριστερά, αντισημιτισμός και μεσαίωνας» ασχοληθήκαμε στο «Ο "Αυτάκιας": όταν το ανάποδο του ανάποδου δεν είναι το σωστό», *151* τχ 17, Ιούνιος 2019. Βλ. και το on-line κείμενο του *antifa negative* «Ο αντισημιτισμός είναι η νόρμα, δεν έχει κάτι το queer» (24.3.2020) για την αντισημιτική κουίρ ομάδα Punkhurst Mutants Show.
[6] Carlo Ginzburg, *Το τυρί και τα σκουλήκια. Ο κόσμος ενός μυλωνά του 16ου αιώνα*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2008.
[7] Carlo Ginzburg, *Ecstasies. Deciphering the Witches' Sabbath*, University of Chicago Press, 2004.
[8] Ginzburg, *Ecstasies*, σ. 36.
[9] Ginzburg, *Ecstasies*, σ. 38.
[10] Ginzburg, *Ecstasies*, σ. 45.
[11] Στο ίδιο.
[12] Ginzburg, *Ecstasies*, σ. 48.
[13] Ginzburg, *Ecstasies*, σ. 50.
[14] Στο ίδιο.
[15] Ακόμη και ετυμολογική συγγένεια ανιχνεύει ο Γκίνζμπουργκ μεταξύ όλων αυτών των εκδοχών κρατικής συνωμοσιολογίας. «Gafa» στις διαλέκτους του Dauphine και του Savoy σημαίνει «μάγισσα», ενώ «gafo» στα ισπανικά σημαίνει «λεπρός». Αντίστοιχα, το «Snagoga», που σημαίνει τον «νυχτερινό χορό των μυθικών όντων», των μαγισσών, προφανώς συνδέεται με τη λέξη «συναγωγή» που σήμαινε την «συνάντηση αιρετικών» ή τον εβραϊκό θρησκευτικό ναό.
[16] Ginzburg, *Ecstasies*, σ. 63-74.
[17] «Η περίπτωση του κύριου Βελόπουλου (Φασιστόραμα, μέρος α΄), *151* τχ 18, Νοέμβριος 2019.

Το «έβδομο αραβικό κράτος»

Η Ελλάδα και η Μέση Ανατολή, 1948-1982

Τέτοια εποχή πέρσι ξεκίνησε άλλος ένας πόλεμος στη Μέση Ανατολή. Ενώ το ελληνικό κράτος ανακοίνωνε ότι τάσσεται στο πλευρό του Ισραήλ, δεν έλειπε και η συνεχόμενη προβολή εικόνων σε κρατικά και μη μίντια δείχνοντας τα θύματα στη Γάζα και τα δεινά που περνάνε από τον στρατό του Ισραήλ. Οι Έλληνες, ως συνήθως, τοποθετούνται με τους αδικημένους, ή τουλάχιστον αυτούς που τα ΜΜΕ επέλεξαν ως «αδικημένους». Όπως το εξέφρασε ο ίδιος ο πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής, τον Ιανουάριο του 1976, κατά την επίσκεψή του στην Αίγυπτο, ερωτώμενος για τη θέση της Ελλάδας στο ζήτημα της ισραηλινής κατοχής: «*Μόνιμη πολιτική της Ελλάδος είναι να συμπαρίσταται στους αδικούμενους*». [1]

Εμείς, από την άλλη μεριά, που ξέρουμε με ποιον τρόπο προκύπτουν οι αντιλήψεις περί «αδικίας» μέσα στους κόλπους του ελληνικού κράτους θα προτιμήσουμε να θέσουμε πρώτα ερωτήσεις. Αφενός γιατί είναι ένα θέμα που βρίσκεται μακριά από εμάς, όχι γεωγραφικά αλλά σε επίπεδο γνώσεων της περιοχής, και μόνο ψάχνοντάς το μπορούμε να δώσουμε ορισμένες απαντήσεις, αφετέρου διότι η αριστερά είναι εκείνη που μας έχει μάθει πώς να μιλάμε για το ζήτημα, συσκοτίζοντας της κατάσταση. Ποια είναι η ιστορία της Μέσης Ανατολής; Πώς αναδύθηκαν τα κράτη της περιοχής; Τι εσωτερικά προβλήματα αντιμετωπίζουν; Ποιος ήταν ο ρόλος της Ελλάδας εκεί; Σε αυτό το κείμενο, για να αποφύγουμε και εμείς τις έτοιμες απαντήσεις (που, μεταξύ μας, δεν βγάζουν και κανένα νόημα), θα προσπαθήσουμε να φτιάξουμε έναν τέτοιο πολιτικό χάρτη που να μπορεί να μας διαφωτίσει πάνω στο ζήτημα, αλλά και να μπορέσουμε να κατανοήσουμε καλύτερα την παρούσα κατάσταση.

Η γέννηση των κρατών της Μέσης Ανατολής (καλά όχι όλων)

Στα μέσα του 19ου αιώνα η περιοχή της Μέσης Ανατολής άρχισε να αποκτά ιδιαίτερη σημασία τόσο για τα ευρωπαϊκά κράτη όσο και για τις ΗΠΑ. Η εξάπλωση των συγκοινωνιακών δικτύων και η θεαματική άνοδος της αγροτικής παραγωγής ορισμένων καλλιεργειών στην περιοχή της Συρίας και της Παλαιστίνης έφερε τη σύνδεση της οθωμανικής επικράτειας με τον υπόλοιπο κόσμο και την αύξηση των εμπορικών συναλλαγών. Παράλληλα, ήταν περίοδος που βρετανικές, αμερικανικές και ρωσικές ιεραποστολές εγκαταστάθηκαν στη Μικρά Ασία, τη Συρία και την Παλαιστίνη με κύρια αρμοδιότητα την ίδρυση σχολείων και πανεπιστημίων. Η διείσδυση στην περιοχή ήρθε κι έδεσε ύστερα από την ίδρυση προξενείων και τις μεταρρυθμίσεις που επέβαλε η Οθωμανική διοίκηση. Συγκεκριμένα, με την άδεια ιδιοκτησίας γης, έμποροι και πρόκριτοι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, αλλά και της Ευρώπης, άρχισαν να εξασφαλίζουν μεγάλες εκτάσεις γης. [2]

Το ενδιαφέρον όλων των κρατών για την περιοχή της Μέσης Ανατολής πήγαζε από τις ιδιαιτερότητές της. Αφενός αποτελεί σημείο που φέρνει σε επαφή τρεις θάλασσες, δηλαδή, τη Μεσόγειο, την Ερυθρά και τη Μαύρη, και τρεις ηπείρους, δηλαδή την Ευρώπη, την Αφρική και την Ασία. Αφετέρου διαθέτει πολύ μεγάλες ποσότητες πετρελαίου. Η κυρίαρχη δύναμη θα μπορούσε εν τέλει να ελέγχει τις θαλάσσιες και χερσαίες οδούς και να κατευθύνει την παραγωγή του Κόλπου προς το εκάστοτε επιθυμητό μέρος. Τέτοιο παράδειγμα είναι και ο αγωγός Tapline που λειτουργούσε από το 1950 μεταφέροντας πετρέλαιο από τη Σαουδική Αραβία προς τη Μεσόγειο. [3]

Την περίοδο πριν την έναρξη του Α΄ Π.Π. οι δύο παγκόσμιες δυνάμεις ήταν η Γαλλία και η Μεγάλη Βρετανία, όπου και για τις δύο ήταν ζωτικής σημασίας ο έλεγχος του πετρελαίου, καθώς δεν διέθεταν δικά τους κοιτάσματα. Η Μεγάλη Βρετανία, ως η πρώτη εμπορική και βιομηχανική δύναμη, έλεγχε ήδη τη Μεσόγειο, διότι ήταν εδραιωμένη σε κομβικά σημεία εισόδου-εξόδου, όπως στο Γιβραλτάρ, στην Κύπρο, στη Μάλτα και στην Αίγυπτο. Εκτός από τον έλεγχο των πετρελαϊκών κοιτασμάτων, στόχος της ήταν και ο έλεγχος διόδων προς τις αποικίες της. Αντίστοιχα, η Γαλλία, που ήταν η δεύτερη παγκόσμια δύναμη, είχε στην κατοχή της την Αλγερία, την Τυνησία και το Μαρόκο· ενώ το 1869 ύστερα από δική της πρωτοβουλία διανοίχτηκε η διώρυγα του Σουέζ, διατηρώντας παράλληλα πάτημα στην Οθωμανική Αυτοκρατορία μέσω του υψηλού εξαγομένου κεφαλαίου που επενδύθηκε εκεί. Βέβαια, παρόμοιες βλέψεις είχαν και άλλοι παίκτες. Διακαής πόθος της Ρωσίας ήταν η πρόσβαση σε ανοιχτές θάλασσες κάτι που ήθελε να αποκτήσει, ήδη, από τον πόλεμο της Κριμαίας το 1853, ενώ η Γερμανία από το 1903 και την κατασκευή του σιδηροδρόμου Bagdadbahn επεδίωκε τη σύνδεση Βερολίνου και Βαγδάτης. [4]

Την ίδια ώρα που τα ευρωπαϊκά κράτη προσπαθούσαν να ισχυροποιήσουν τη θέση τους στο τερέν της Μέσης Ανατολής, εξελίξεις υπήρχαν και για τους ντόπιους στην περιοχή της Παλαιστίνης. Πιο συγκεκριμένα, τα πογκρόμ κατά του ρωσικού εβραϊκού πληθυσμού ολοένα και αυξάνονταν μετά τη δολοφονία του Τσάρου το 1881, γεγονός που έδωσε το έναυσμα για τη μετανάστευση Εβραίων μέσα στα επόμενα σαράντα χρόνια. Αυτή η μετανάστευση κορυφώθηκε με την άνοδο των ναζί στην Γερμανία αλλά και κατά τη διάρκεια της εξόντωσης των 6.000.000 Εβραίων στην Ευρώπη. Ταυτόχρονα, οι Άραβες της περιοχής βοήθησαν στην απόσπαση της Παλαιστίνης από τα εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, πράγμα που πέτυχαν χάρη στη βοήθεια των Βρετανών το 1916 και μετά την ίδρυση του Βασιλείου της Συρίας. Γάλλοι, Βρετανοί και Ρώσοι συνομιλούσαν για το διαμοιρασμό της περιοχής ύστερα από τη λήξη του Α΄ Π.Π. Τελικά οι Γάλλοι πήραν υπό την εποπτεία τους τον Βορρά και τη Δύση (σημερινά εδάφη του Λίβανου, της Συρίας, της Κιλικίας και της Μοσούλης) ενώ η Μεγάλη Βρετανία εδάφη του Νότου και της Ανατολής (σημερινά εδάφη του Ισραήλ, των παλαιστινιακών περιοχών, της Ιορδανίας και του Ιράκ).

Ο τρόπος να διοικούν οι Βρετανοί την περιοχή της Παλαιστίνης έκτοτε ήταν να προσεταιρίζονται τις δύο παραπάνω κοινότητες, την εβραϊκή και την αραβική, οι οποίες συχνά αλληλοσυγκρούονταν και άλλοτε συνεργάζονταν, ενώ οι Βρετανοί παρείχαν υποσχέσεις άλλοτε στη μία πλευρά άλλο στην άλλη. Το 1917 η Βρετανία υποσχέθηκε τη δημιουργία εβραϊκού κράτους στους σιωνιστές μέσω της διακήρυξης του υπουργού εξωτερικών της. Το 1921 αποφάσισε όμως να μειώσει την εβραϊκή μετανάστευση. Μολονότι μέσω της Λευκής Βίβλου και μετά την αραβική εξέγερση της δεκαετίας του 1930 οι Βρετανοί απαγόρευσαν την εβραϊκή μετανάστευση, λίγο πριν την έναρξη του Β΄ Π.Π. κατατέθηκαν τα πρώτα σχέδια για την ίδρυση δύο ανεξάρτητων κρατών στην περιοχή. Αυτά τα σχέδια περιλάμβαναν είτε την ύπαρξη δύο κρατών, ενός εβραϊκού και ενός αραβικού, είτε ενός κράτους με δύο έθνη. Στην πρώτη πρόταση, που κατατέθηκε το 1937, το αραβικό κράτος θα είχε το έλεγχο του 70% της περιοχής, που θα ενωνόταν με την Υπεριορδανία και το 20% θα αποτελούσε το εβραϊκό κράτος. Τελικά, απορρίφθηκε και από τις δύο πλευρές, ενώ η δεύτερη πρόταση, του 1939, περιλάμβανε ένα κράτος, του οποίου ο εβραϊκός πληθυσμός δε θα ήταν περισσότερο από το 1/3 και προβλέπονταν περιορισμοί στην εβραϊκή μετανάστευση. Καθώς τα σχέδια απορρίφθηκαν και από τις δύο κοινότητες το 1947 και ενώ οι Βρετανοί δέχονταν πόλεμο σε κάθε επίπεδο από εβραϊκές ένοπλες ομάδες στην Παλαιστίνη και την Ευρώπη, ανακοινώθηκε η πρόθεση της Αγγλίας θα αποσυρθεί από την περιοχή αφήνοντάς την στον ΟΗΕ. Την ίδια εποχή προτάθηκε νέο σχέδιο ύπαρξης δύο κρατών, με υποστήριξη της Σοβιετικής Ένωσης. Οι Άραβες το αρνήθηκαν εκ νέου, ωστόσο έτσι ήρθαν σε σύγκρουση με τον βασιλιά της Ιορδανίας, Αμπντάλα, ο οποίος είχε βρεθεί στο θρόνο χάρη τους Άγγλους λίγο αργότερα από την εγκατάστασή τους στην περιοχή το 1917.

Έτσι ξεκίνησε ένας άτυπος εμφύλιος μεταξύ των Αράβων της Δυτικής και της Ανατολικής Όχθης του Ιορδάνη ποταμού. Ο Αμπντάλα, ύστερα από την αποχώρηση των βρετανικών δυνάμεων και την ανεξαρτητοποίησή της Ιορδανίας, προσδοκούσε την επέκταση του βασιλείου του με την προσάρτηση της Δυτικής Όχθης. Αντίθετα, ο ηγέτης των Αράβων της περιοχής, Αμίν Χουσεϊνί, γόνος Αράβων προκρίτων και μετέπειτα μεγάλος μουφτής της Ιερουσαλήμ από το 1921 μέχρι το 1937, που επεδίωξε στον Β΄ Π.Π. τη συμμαχία με τη ναζιστική Γερμανία, επέμενε στη σύσταση ενός μόνο και ενιαίου κράτους.

Ενώ το σχέδιο του ΟΗΕ απορρίφθηκε από τους Άραβες του Χουσεϊνί, οι Εβραίοι κήρυξαν μονομερώς την αποδοχή του και την ανεξαρτησία τους. Οι Άραβες κήρυξαν την ίδια μέρα πόλεμο στο νεότευκτο Ισραήλ και έτσι ξεκίνησε ο πρώτος αραβοϊσραηλινός πόλεμος του 1948, στον οποίο το Ισραήλ πολέμησε με σοβιετικά και τσέχικα όπλα νικώντας τους στρατούς επτά αραβικών κρατών που κινήθηκαν εναντίον του. [5] Ως αποτέλεσμα του πολέμου, οι περιοχές της Λωρίδας της Γάζας και της Δυτικής Όχθης δόθηκαν στην Αίγυπτο η πρώτη και στην Ιορδανία η δεύτερη, μέχρι το 1967.

Την ίδια εποχή φτιάχτηκαν σχεδόν όλα τα κράτη της περιοχής. Το 1932 είχε προηγηθεί η ανεξαρτησία του Ιράκ ενώ οι περιοχές της Συρίας και του Λιβάνου, όπως τις ξέρουμε σήμερα, ανεξαρτητοποιήθηκαν η πρώτη το 1944 και η δεύτερη το 1943. Με όλα τα παραπάνω θέλουμε να πούμε ότι η Μέση Ανατολή, όπως είναι μοιρασμένη σήμερα, είναι αποτέλεσμα της εμπόλεμης κατάστασης, τουλάχιστον από τα μέσα του 19ου αιώνα και ως τα μέσα του 20ου, αλλά και της μακροχρόνιας μετανάστευσης που είχαν προκαλέσει οι αντισημιτικές διώξεις, τα πογκρόμ και η εξόντωση των Εβραίων στη Ρωσία και την Ευρώπη κατά τα ίδια ακριβώς χρόνια.

Το ενδιαφέρον των ευρωπαϊκών δυνάμεων για την περιοχή καθώς και τα εσωτερικά προβλήματα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (βλέπε την αραβική εξέγερση του 1916) συνέβαλαν στη διάλυση της τελευταίας και στην ανάδυση νέων κρατών. Αν εξαιρέσουμε την Αίγυπτο, που ως κράτος υφίσταται πολλά χρόνια πριν, ο Λίβανος, η Παλαιστίνη, η Ιορδανία, το Ιράκ, η Συρία και το Ισραήλ οφείλουν την ύπαρξή τους ακριβώς στην κατάσταση που περιγράφηκε παραπάνω. Κατά αυτό τον τρόπο δε θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι το Ισραήλ είναι περισσότερο αφύσικο από τα υπόλοιπα κράτη της Μέσης Ανατολής, της Ευρώπης ή και του κόσμου ολόκερου. Συνήθως, βέβαια, όταν μιλάει κανείς για τη Μέση Ανατολή στέκεται κυρίως γύρω από την αραβοϊσραηλινή διένεξη και αποφεύγει να μιλήσει για τους γύρω παίκτες και την εμπλοκή που μπορεί να έχουν. Ωστόσο, ο πολιτικός της χώρος δεν είναι ενιαίος, συνεπώς δεν διχάζεται μόνο από τη συγκεκριμένη αντιπαράθεση.

Εσωτερικές εντάσεις και διακρατικές συγκρούσεις

Αν προσπαθούσαμε να περιγράψουμε σύντομα το τοπίο της Μέσης Ανατολής, θα λέγαμε ότι πρόκειται για μια διαρκή εμπόλεμη κατάσταση όπου κάθε κράτος βάζει το χεράκι του. Μόνο αν δούμε πόσα κράτη συμμετέχουν σε κάθε νέο πόλεμο που ξεσπάει, αλλά και τι αντιθέσεις επικρατούν στο εσωτερικό τους θα καταλάβουμε ότι το θέμα είναι περισσότερο πολύπλοκο από ό,τι νομίζουμε. Γεγονός που επιβεβαιώνεται και σήμερα.

Με το πέρας του Β΄ Π.Π. και πιο συγκεκριμένα μετά την κρίση του Σουέζ το 1956, ως κυρίαρχη δύναμη στην περιοχή αναδύθηκαν οι ΗΠΑ και την ίδια στιγμή η ΕΣΣΔ προσπάθησε να έχει πατήματα εκεί. Η άμεση αναγνώριση του Ισραήλ από την τελευταία και η παροχή σε αυτό όπλων για να μπορέσει να στεριώσει επιβεβαίωνε την εισαγωγή της στο παιχνίδι της Μέσης Ανατολής. Βέβαια, η φιλία των δύο χωρών δεν κράτησε πολύ, καθώς ο αριστερός σιωνισμός ηττήθηκε και οι Σοβιετικοί άρχισαν να βρίσκουν στηρίγματα προς τα αραβικά κράτη, όπως αυτά της Αιγύπτου και της Συρίας. Εδώ να σημειώσουμε ότι με τον όρο «σιωνισμό» εννοούμε το πολιτικό κίνημα, που στόχευε στην ίδρυση εβραϊκού κράτους. Έτσι, το Σεπτέμβριο του 1955 παραδόθηκε στο Νάσερ πολεμικό υλικό από το σοβιετικό μπλοκ και διακηρύχθηκε υποστήριξη προς τους Άραβες της Παλαιστίνης, ενώ το Ισραήλ στράφηκε προς τη Γαλλία και τη Μ. Βρετανία, καθώς οι ΗΠΑ απέρριψαν την παροχή όπλων. Από την πλευρά τους οι ΗΠΑ επιδίωξαν την ανάσχεση των σοβιετικών μέσω ελέγχου των θαλάσσιων περασμάτων διαμέσου της νατοϊκής δύναμης. Η παρουσία αμερικανικών ναυτικών δυνάμεων στην Μεσόγειο και η ένταξη Ελλάδας και Τουρκίας στο ΝΑΤΟ θα εξασφάλιζαν τον έλεγχο των Δαρδανελίων και του Αιγαίου από το δυτικό μπλοκ και θα απέτρεπαν τη σοβιετική διείσδυση. Οι προθέσεις της αμερικανικής πολιτικής επιβεβαιώθηκαν από τον Αϊζενχάουερ, ο οποίος μιλούσε για αμερικανική επέμβαση στα κράτη της Μέσης Ανατολής σε περίπτωση που αυτά δέχονταν απειλή από τη ΕΣΣΔ. [6]

Ενώ η σύγκρουση των μεγάλων δυνάμεων για τον έλεγχο της περιοχής διαιωνιζόταν και η αραβοϊσραηλινή διαμάχη έπαιρνε μεγάλη έκταση, τα κράτη της περιοχής είχαν να αντιμετωπίσουν έντονες αστάθειες. Αστάθειες που εκδηλώνονταν μέσω πραξικοπημάτων, εμφυλίων και πολεμικών αντιπαραθέσεων. Μέσα σε δύο δεκαετίες ύστερα από τη λήξη του Β΄ Π.Π. πραγματοποιήθηκαν, τουλάχιστον οχτώ πραξικοπήματα σε Συρία, Ιράκ και Αίγυπτο. Στο Ιράκ ανέκυπτε συνεχώς το ζήτημα των Κούρδων που επιθυμούσαν να ιδρύσουν το δικό τους κράτος, όπου τελικά τα εδάφη τους μοιράστηκαν στο Ιράκ,

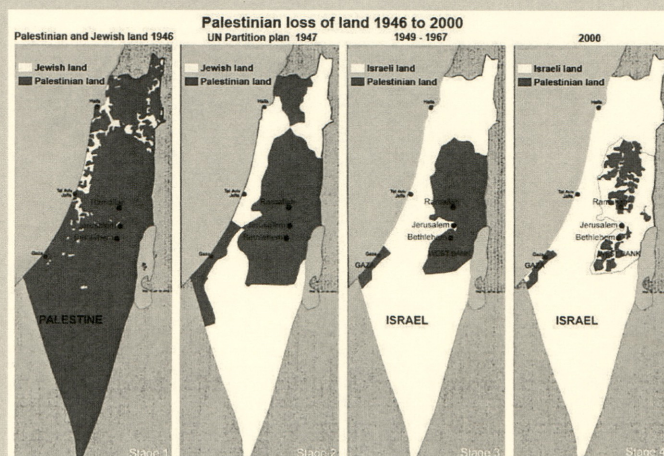
το Ιράν και την Τουρκία, γεγονός που με τη σειρά του όξυνε τις σχέσεις αυτών των χωρών. Κατά τη δεκαετία του 1960, Αίγυπτος και Σαουδική Αραβία βρίσκονταν σε αντιπαράθεση στον εμφύλιο της Βόρειας Υεμένης, ενώ η Συρία και η Ιορδανία συγκρούστηκαν το 1970, οπότε η πρώτη ηττήθηκε. Παράλληλα, από το 1976 μέχρι το 1980 διεξήχθησαν ένοπλες συγκρούσεις μεταξύ των *Αδελφών Μουσουλμάνων* της Συρίας και του βασιλιά Άσαντ. [7] Σε αυτόν τον κατάλογο μπορούν να προστεθούν πολλά ακόμα γεγονότα. Το ζήτημα έγκειται στο να καταλάβουμε ότι οι πόλεμοι στη Μέση Ανατολή δεν περιλαμβάνουν απλά την αντιπαράθεση μεταξύ Ισραηλινών και Αράβων. Αντιθέτως, όλα τα κράτη της περιοχής πλακώνονται αναμεταξύ τους και οι συμμαχίες που δημιουργούνται συνεχώς μεταβάλλονται. Όπως στον υπόλοιπο κόσμο, έτσι και στη Μέση Ανατολή, κάθε κράτος ενεργεί με βάση με τα εθνικά του συμφέροντα.

Έτσι και στην περίπτωση μεταξύ Ισραήλ και αραβικών κρατών, το έναυσμα των πολέμων προέρχεται και από τις δύο πλευρές. Με τη λήξη του Α΄ αραβοϊσραηλινού πολέμου, Άραβες, κυρίως από την Αίγυπτο και την Ιορδανία, συνέχισαν να διεισδύουν στο Ισραήλ και να κάνουν αιματηρές επιθέσεις, όπως η επίθεση σε λεωφορείο στο Εϊλάτ το 1954, άλλοτε υπό τις εντολές των αντίστοιχων κρατών και άλλοτε χωρίς, προκαλώντας χτυπήματα με επακόλουθα αντίποινα. [8] Ακολούθησε η Κρίση του Σουέζ το 1956. Ο αξιωματικός Γκαμάλ Αμπντέλ Νάσερ, εκπρόσωπος της ιδέας να ενωθούν όλοι οι Άραβες σε ένα κράτος (παν-αραβισμός), μετά την ανάληψη της προεδρίας της Αιγύπτου αποφάσισε την εθνικοποίηση της διώρυγας του Σουέζ, στρατηγικής σημασίας πέρασμα για τη μεταφορά πετρελαίου, και απαγόρευσε τη διέλευση ισραηλινών πλοίων. Η στρατιωτική επέμβαση Αγγλίας, Γαλλίας και Ισραήλ βρήκε μεν την αντίθεση των ΗΠΑ (και της Ελλάδας) αλλά τελικά τα αιγυπτιακά στρατεύματα αποσύρθηκαν. [9] Εκείνη την περίοδο η Αίγυπτος κατοχυρώθηκε όχι μόνο ως ο ισχυρότερος αλλά και ο σημαντικότερος εχθρός του Ισραήλ. Ταυτόχρονα όμως η οργάνωση Φατάχ του Γιάσερ Αραφάτ, με έδρα τη Δυτική Όχθη και δεσμούς με την Ιορδανία αντιτίθετο στο παν-αραβικό σχέδιο θεωρώντας πως παρέκαμπτε την παλαιστινιακή εθνική ιδέα και εκφράζοντας σε υπόγειο επίπεδο τον ανταγωνισμό Ιορδανίας και Αιγύπτου. Αυτά τα τρία κράτη (Ισραήλ, Αίγυπτος, Ιορδανία) για δέκα χρόνια ενεπλάκησαν σε μια περισσότερο ή λιγότερο εμφανή αντιπαλότητα. Το 1964 ο Αραβικός Σύνδεσμος, με ηγέτιδα δύναμη την Αίγυπτο, αποφάσισε να δημιουργήσει την Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης της οποίας μετά από ένα χρόνο κατάφερε να ηγηθεί η Φατάχ. Ιορδανοί και Αιγύπτιοι, είκοσι χρόνια μετά την ήττα τους το 1948, αποφάσισαν να τα ξαναβρούν προκειμένου να χτυπήσουν το Ισραήλ, έχοντας πλέον σοβιετικό εξοπλισμό. Μαζί με ένοπλες δυνάμεις από άλλα τρία κράτη της περιοχής (Λίβανο, Συρία, Ιράκ), ωστόσο, έχασαν και αυτό τον πόλεμο. Το 1967 ως αποτέλεσμα του πολέμου των Έξι Ημερών, το Ισραήλ απέσπασε τη Γάζα και το Σινά από την Αίγυπτο, τη Δυτική Όχθη από την Ιορδανία και τα υψώματα του Γκολάν από τον Λίβανο. Έκτοτε οι ΗΠΑ πήραν τη θέση της Γαλλίας στην προμήθεια πολεμικού εξοπλισμού προς το Ισραήλ και απέκτησαν λίγο-πολύ τη θέση που διατηρούν μέχρι σήμερα.

Την περίοδο 1965-1975 ο Ψυχρός Πόλεμος διεξαγόταν με κανονικότατους πολέμους διά αντιπροσώπων των δύο μεγάλων δυνάμεων (ΕΣΣΔ και ΗΠΑ) σχεδόν σε όλο τον πλανήτη. Η Μέση Ανατολή αναδείχθηκε σε σημαντικό πεδίο αντιπαράθεσης μιας και μεταξύ 1967 και 1973 έλαβαν χώρα τρεις πόλεμοι μεταξύ Ισραήλ και Αιγύπτου (και των συμμάχων της). Το 1970, στον πιο άγνωστο από αυτούς τους πολέμους, τον λεγόμενο «πόλεμο της φθοράς», ισραηλινά και σοβιετικά αεροπλάνα χτυπήθηκαν απευθείας. Τελικά, το 1973, στον πόλεμο του Γιομ Κιπούρ, το Ισραήλ κατάφερε να αποσπάσει νέα εδάφη από την Αίγυπτο. Και μόνο για αυτή την εξαετία θα χρειαζόταν αρκετά λόγια για να εξηγήσει κανείς τι ακριβώς συνέβη, και ειδικά ως προς την αλλαγή στάσης της Αιγύπτου στο μεσανατολικό. Εδώ θα αρκεστούμε να πούμε τηλεγραφικά ότι: α) η Αίγυπτος έχασε τρεις πολέμους (οι δυο ταπεινωτικοί) σε έξι χρόνια από τον μεγάλο εχθρό της, β) οι εξίσου εχθρικές ΗΠΑ και η Σαουδική Αραβία της έτειναν «χείρα φιλίας» και γ) το Ισραήλ δέχτηκε να της επιστρέψει το Σινά με αντάλλαγμα την υπογραφή συμφωνίας ειρήνης, πράγμα που έγινε τελικά το 1979. Τα παραπάνω τερμάτισαν την παρουσία της ΕΣΣΔ στην Αίγυπτο. Μια δεκαετία αργότερα, το 1988, η Ιορδανία παράτησε οριστικά το όραμα της ένωσης της Ανατολικής με τη Δυτική Όχθη και ακολούθησε το αιγυπτιακό παράδειγμα. Το 1994 έγινε το δεύτερο αραβικό κράτος που υπέγραψε με το Ισραήλ συμφωνία ειρήνης.

Κατόπιν όλων αυτών θα έπρεπε να πούμε και το αυτονόητο για τα δικά μας, στα νότια Βαλκάνια. Η ανάδυση νέων κρατών, οι συνεχόμενες πολεμικές συμπλοκές, οι λυκοφιλίες και οι αλλαγές στρατηγικών δεν θα μπορούσαν, βέβαια, να μην αφορούν και την Ελλάδα, ζήτημα στο οποίο θα αναφερθούμε στη συνέχεια.

Οι χάρτες στην παρακάτω εικόνα έρχονται κάθε λίγο και λιγάκι στην επικαιρότητα παριστάνοντας πως εξηγούν την κατάσταση που επικρατεί στη Μέση Ανατολή. Έτσι η παραπάνω εικόνα από την έναρξη του πολέμου το 2023 εμφανίστηκε ξανά στη δημοσιότητα. Μια εικόνα τόσο ψευδής όσο και παραπλανητική, που μοναδικός της σκοπός είναι η στοχοποίηση του Ισραήλ και η ανάδειξή του ως το περισσότερο επεκτατικό κράτος. Ας πάρουμε τα πράγματα βλέποντας με σειρά τους χάρτες από αριστερά προς τα δεξιά. Ο πρώτος χάρτης απεικονίζει την ιδιοκτησία των Εβραίων (άσπρο χρώμα) και των Παλαιστίνιων (πράσινο χρώμα). Χάρτης ψευδής αν σκεφτούμε ότι δεν ήταν ιδιοκτησία μόνο Αράβων (αυτών που αργότερα ονομάστηκαν Παλαιστίνιοι) μιας και εκείνη την περίοδο οι Άγγλοι κατείχαν ολόκληρη την περιοχή και βεβαίως υπήρχε μεγάλο μέρος της γης που δεν ανήκε επί της ουσίας σε κανέναν. Ο δεύτερος χάρτης δείχνει το σχέδιο διαμοιρασμού της περιοχής από τον ΟΗΕ, ο οποίος κράτησε μόλις μια μέρα αφού ξεκίνησε ο πρώτος πόλεμος, τη στιγμή που οι Άραβες δεν επιθυμούσαν τη λύση των δύο κρατών. Ο τρίτος χάρτης, που αναφέρεται στην περίοδο μετά την ήττα των Αράβων στον πρώτο πόλεμο, μας δείχνει με πράσινο χρώμα τα εδάφη που έχουν οι Παλαιστίνιοι. Σε καμία περίπτωση δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, καθώς η Γάζα ήταν αιγυπτιακή και η Δυτική Όχθη ιορδανική. Ο τέταρτος και τελευταίος χάρτης είναι ο μόνος που δεν είναι παραπλανητικός και αποτυπώνει την περιοχή έτσι όπως διαμορφώθηκε μετά από συμφωνίες του Ισραήλ και της ΟΑΠ το 2000. [14]

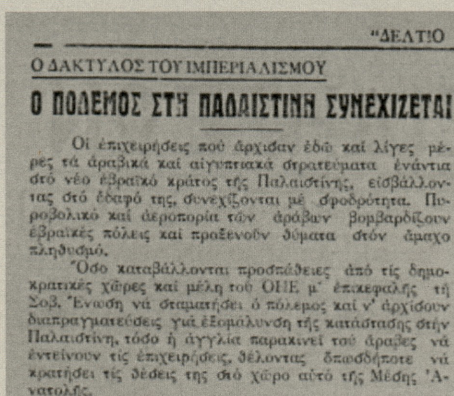

Το 1948 η ΕΣΣΔ στήριζε ψυχή τε και σώματι το Ισραήλ. Στις 15 Μαΐου οι Εβραίοι δέχτηκαν το ψήφισμα του ΟΗΕ και κήρυξαν κράτος. Οι αραβικοί στρατοί, με βρετανική κάλυψη και ενίσχυση επιτέθηκαν στο νεότευκτο Ισραήλ. Την επόμενη εβδομάδα, στις 22 Μαΐου του 1948, οι μαχητές του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας ενημερώνονταν από το «Δελτίο Ειδήσεων» που συνέτασσαν τα στελέχη του ΚΚΕ ότι ο δάκτυλος του ιμπεριαλισμού (σ.σ. Άγγλοι) ωθούν τους Άραβες να βομβαρδίζουν Εβραίους αμάχους. Άλλαξαν όμως οι εποχές. Η ΕΣΣΔ και τα κομμουνιστικά κόμματα άλλαξαν γραμμή στη δεκαετία του 1950. Το 2022, ο *Ριζοσπάστης* ανακάλυψε αναδρομικά ότι στον πόλεμο του 1948 το Ισραήλ έκανε εθνοκάθαρση. Συμπέρασμα; Οι «αδικημένοι» της ιστορίας αλλάζουν αναλόγως των υλικών συμφερόντων που έχουν τα κράτη ανά εποχή.

ΟΛΟΙ ΣΤ' ΑΡΜΑΤΑ, ΟΛΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΙΚΗ

ΔΕΛΤΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ — ΣΑΒΒΑΤΟ 22 ΤΟΥ ΜΑΗ 1948

"ΔΕΛΤΙΟ

Ο ΔΑΚΤΥΛΟΣ ΤΟΥ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΥ

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

Οἱ ἐπιχειρήσεις πού ἄρχισαν ἐδῶ καί λίγες μέρες τά ἀραβικά καί αἰγυπτιακά στρατεύματα ἐνάντια στό νέο ἑβραϊκό κράτος τῆς Παλαιστίνης, εἰσβάλλοντας στό ἔδαφό της, συνεχίζονται μέ σφοδρότητα. Πυροβολικό καί ἀεροπορία τῶν ἀράβων βομβαρδίζουν ἑβραϊκές πόλεις καί προξενοῦν θύματα στόν ἄμαχο πληθυσμό.

Ὅσο καταβάλλονται προσπάθειες ἀπό τίς δημοκρατικές χῶρες καί μέλη τοῦ ΟΗΕ μ' ἐπικεφαλῆς τή Σοβ. Ἕνωση νά σταματήσει ὁ πόλεμος καί ν' ἀρχίσουν διαπραγματεύσεις γιά ἐξομάλυνση τῆς κατάστασης στήν Παλαιστίνη, τόσο ἡ ἀγγλία παρακινεῖ τοὐ ἄραβες νά ἐντείνουν τίς ἐπιχειρήσεις, θέλοντας ὁπωσδήποτε νά κρατήσει τίς θέσεις της στό χῶρο αὐτό τῆς Μέσης Ἀνατολῆς.

Τρίτη 17 Μάη 2022 — ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ — Διεθνη

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

Η Νάκμπα τιμάται με τον αγώνα για ανεξάρτητη πατρίδα

Ανακοίνωση της ΕΕΔΔΑ

Copyright 2022 The Associated

Από τις κινητοποιήσεις στη Γάζα

Η **Νάκμπα**, η ολοκληρωτική καταστροφή της Παλαιστίνης από το Ισραήλ, το 1948, είναι μια αιματοβαμμένη επέτειος που τιμάται κάθε χρόνο στις 15 Μάη, για να υπενθυμίζει τους αγώνες του Παλαιστινιακού λαού ενάντια στην ισραηλινή κατοχή. Τότε το νεοσύστατο Ισραήλ προχώρησε σε μια ευρείας κλίμακας εθνοκάθαρση σε 531 χωριά και πόλεις, με αποτέλεσμα 15.000

Το ελληνικό κράτος και η Μέση Ανατολή

Η ελληνοϊσραηλινή συμμαχία για την οποία γίνεται λόγος σήμερα δεν ήταν καθόλου δεδομένη στο παρελθόν. Αντίστοιχα η καλή σχέση με τα αραβικά κράτη θεωρείται διαχρονική και συνεχώς επιζητείται ακόμη και σήμερα, όπως έλεγε ο πρώην πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας το 2018. [10] Η Ελλάδα ήταν η μόνη ευρωπαϊκή χώρα που απέρριψε το σχέδιο του ΟΗΕ για την ίδρυση ενός αραβικού και ενός εβραϊκού κράτους και αργότερα με την ίδρυση του Ισραήλ αρνήθηκε να το αναγνωρίσει νομικά. Με την έναρξη του πρώτου αραβοϊσραηλινού πολέμου το ελληνικό κράτος απαγόρεψε τη διέλευση είτε ανθρώπων είτε υλικού από το έδαφός του προς το Ισραήλ και δεν επέτρεπε σε πολίτες του Ισραήλ, που έρχονταν στην Αθήνα, να κατεβαίνουν από τα αεροπλάνα. Μετά το τέλος του πολέμου η Ελλάδα συνέχισε να προβαίνει σε μονόπλευρες πρακτικές, όπως για παράδειγμα την κατάσχεση όπλων ή και αεροπλάνων (!) που προορίζονταν για το Ισραήλ. Σε αντίθεση με τις τεταμένες σχέσεις που υπήρχαν μεταξύ των δύο κρατών σε διπλωματικό επίπεδο στη δεκαετία του 1950, οι εμπορικές σχέσεις μεταξύ τους ήταν το μόνο αντίβαρο, αν και τα ποσοστά τους επί των εισαγωγών/εξαγωγών ήταν ιδιαίτερα χαμηλά. [11]

Φυσικά, η άρνηση αναγνώρισης του Ισραήλ και η επιθετική στάση εναντίον του δεν προέρχονται από το πουθενά. Με την ίδρυση εβραϊκού κράτους, το ελληνικό κράτος δέχτηκε ένα άμεσο πλήγμα. Από το 1935 είχε κατασκευαστεί στην περιοχή της Μέσης Ανατολής ο αγωγός μεταφοράς πετρελαίου από το Κιρκούκ (Ιράκ) που κατέληγε στη Χάιφα. Με το ξέσπασμα του πολέμου το 1948, το Ιράκ σταμάτησε να μεταφέρει πετρέλαιο μέσω Χάιφα, γεγονός που έβλαψε το ελληνικό κράτος που ετησίως παραλάμβανε από αυτό τον αγωγό 1,5 εκ. τόνους πετρελαίου. Το κλείσιμο του αγωγού ανάγκαζε την Ελλάδα να στραφεί προς άλλες διεξόδους, που από ό,τι καταλαβαίνουμε δεν την ευχαριστούσε ιδιαιτέρως. [12]

Ταυτόχρονα, οι δεσμοί μεταξύ Ελλάδας και αραβικών κρατών διατηρούνταν σε ένα καλό επίπεδο σε όλη την περίοδο από το 1948 έως το 1982. Μια ελληνική αντιπροσωπεία επισκέφτηκε τα αραβικά κράτη τον Μάρτιο του 1956, και συγκεκριμένα την Αίγυπτο, τη Συρία και τον Λίβανο, όπου συζητήθηκαν οι οικονομικές ανταλλαγές μεταξύ Ελλάδας και Μέσης Ανατολής. Ως επακόλουθο των παραπάνω συνομιλιών, το Νοέμβριο του 1957, άρχισε να λειτουργεί ελληνοαραβικό επιμελητήριο. Το 1954 σε ομιλία του στον ΟΗΕ, Έλληνας αντιπρόσωπος ανέφερε πως η Ελλάδα αποτελεί «*το έβδομο αραβικό κράτος*», ενώ οι *Times* του Λονδίνου, με αφορμή τον πόλεμο του Λιβάνου το 1982, τριάντα χρόνια αργότερα δηλαδή, έγραψαν ότι «*η Ελλάδα είναι το μοναδικό μη αραβικό κράτος που βοήθησε τους Παλαιστίνιους*». [13] Φυσικά, στην εξίσωση ως προς την στάση του ελληνικού κράτους στο μεσανατολικό δεν θα έπρεπε να αγνοήσουμε και την τουρκική στάση επί του θέματος. Αντίθετα με το ελληνικό, το τουρκικό κράτος αναγνώρισε το Ισραήλ το 1949 και συνεργάστηκαν τόσο στο επίπεδο των ένοπλων δυνάμεων, όσο και στο διμερές εμπόριο.

Από την άλλη, ο μεγάλος ανταγωνιστής της Τουρκίας στη Μεσόγειο ήταν το αιγυπτιακό κράτος. Οι ελληνο-αιγυπτιακές σχέσεις είχαν ανταγωνιστικό χαρακτήρα σχεδόν από πάντα, ωστόσο σε πολλές φάσεις η συνεργασία ήταν αρκετά στενή, είτε την εποχή που η Αίγυπτος βρισκόταν υπό βρετανική κηδεμονία είτε αργότερα. Η σοβαρή κρίση ήρθε όταν ο Νάσερ, στα πλαίσια εφαρμογής του σχεδίου του παν-αραβισμού, αποφάσισε την εθνικοποίηση κάθε επιχείρησης στην Αίγυπτο. Στην Αίγυπτο ζούσαν 140.000 Έλληνες και συγκριτικά με τις υπόλοιπες αλλοεθνείς κοινότητες, η ελληνική, απολάμβανε προνόμια και κατείχε σημαντικές θέσεις στο εμπόριο, τη ναυτιλία και τις τραπεζικές εργασίες. Η θέση της ελληνικής παροικίας χειροτέρευσε απότομα και στην ουσία οδηγήθηκε στη μετανάστευση εκτός Αιγύπτου. Εθνικοποιήθηκαν οι ελληνικές τράπεζες, γεγονός το οποίο με τη σειρά του συντέλεσε στην καθοδική πορεία των εμπορικών και βιομηχανικών δραστηριοτήτων των Ελλήνων, κατασχέθηκαν περιουσίες και απαγορεύτηκε η κατοχή γης από μη Αιγύπτιους. [15] Παρόλα αυτά, ακόμη και με την απώλεια της δύναμης των Ελλήνων Αιγυπτιωτών, δηλαδή του μόνιμου πατήματος που είχε το ελληνικό κράτος στην βόρεια Αφρική, οι ελληνο-αιγυπτιακές σχέσεις δεν οξύνθηκαν μόνιμα μιας και η Αίγυπτος έλεγχε τη διέλευση των πλοίων από τη Διώρυγα του Σουέζ και το ελληνικό εφοπλιστικό κεφάλαιο όφειλε να διατηρεί καλές σχέσεις μαζί της. Άλλωστε, η αιγυπτιακή ανάσχεση του τουρκικού κράτους υπαγόρευε μια αδιαπραγμάτευτα φιλική στάση προς την Αίγυπτο.

Εν ολίγοις, η στάση της Ελλάδας στο μεσανατολικό ήδη από το 1948 υπαγορεύτηκε από τις ανάγκες του ελληνικού κράτους σε ευνοϊκές συναλλαγές σε σχέση με το πετρέλαιο, τη σύναψη εν γένει

εμπορικών συμφωνιών με τα αραβικά κράτη αλλά και τις εχθρικές σχέσεις που είχαν πολλά από αυτά τα κράτη με την Τουρκία. Το «αραβικό άνοιγμα» της Ελλάδας με δεξιές ή αριστερές κυβερνήσεις, με χούντα ή με κοινοβουλευτική δημοκρατία στην ουσία δεν κλονίστηκε ποτέ. [16]

«Η Ελλάδα ήταν πάντα σταυροδρόμι πολιτισμών και γέφυρα ανάμεσα στην Ευρώπη και τον αραβικό κόσμο» [17]

Έναν χρόνο ύστερα από τον σχηματισμό κυβέρνησης του 1974, ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής μιλώντας για την πίστη που έχει η Ελλάδα στον δυτικό κόσμο, αναφέρθηκε και στα προβλήματα που επικρατούσαν εκείνη την περίοδο. Σημαντικότερα από αυτά αναδείχθηκαν το ενεργειακό πρόβλημα, που δημιουργούσε επιπτώσεις στις οικονομίες των ευρωπαϊκών κρατών και οι «χαίνουσες πληγές» του Μεσανατολιτικού και Κυπριακού, που απειλούσαν την ειρήνη στην ευρύτερη περιοχή. [18] Για το ελληνικό κράτος η περίοδος της μεταπολίτευσης ήταν συνταρακτική. Από τη μία πλευρά η αλλαγή κυβέρνησης και πολιτεύματος και η αποχώρηση από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ και από την άλλη τα αναδυόμενα προβλήματα, που προέκυπταν λόγω της ενεργειακής κρίσης του 1973. Σε αυτό το κλίμα η εξωτερική πολιτική που χαρασσόταν προσέδιδε νέο κύρος αλλά εμφάνιζε και νέες ευκαιρίες όσον αφορά τις σχέσεις των αραβικών κρατών με την Ελλάδα.

Οι πετρελαϊκές κρίσεις του 1973 και 1979 εντείνανε τη στροφή προς τις αραβικές πετρελαιοπαραγωγές χώρες και γέννησαν νέες πολιτικές στο εσωτερικό του κράτους. Κεντρική πολιτική αναδείχθηκε ο περιορισμός της κατανάλωσης ενέργειας, λόγω της ανόδου των τιμών του πετρελαίου. Ορισμένα μέτρα που πάρθηκαν αφορούσαν την προώθηση εναλλακτικών πηγών παραγωγής ενέργειας, την εκ περιτροπής κυκλοφορία αυτοκινήτων τα Σαββατοκύριακα (aka δακτύλιος) και την αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης. Σε αυτή την κατεύθυνση η Ελλάδα άρχισε να κινείται προς περισσότερα κράτη, που θα μπορούσαν να την προμηθεύσουν με πετρέλαιο, συνάπτοντας συμφωνίες με την ΕΣΣΔ, τη Σαουδική Αραβία, τη Λιβύη, τη Συρία και την Αίγυπτο. [19] Βέβαια, η άνοδος των τιμών του πετρελαίου δεν αντιμετωπιζόταν μόνο με κακό μάτι. Όπως αναφερόταν λίγους μήνες ύστερα από την αλλαγή κυβέρνησης, η Ελλάδα θα μπορούσε να επωφεληθεί μέσα από αυτή την κατάσταση, καθώς τα πετρελαιοπαραγωγά κράτη θα αποκόμιζαν κέρδη, λόγω της αύξηση των τιμών, τα οποία θα μπορούσαν να επενδυθούν προς ελληνικές επιχειρήσεις. Επίσης, γεννιόταν η ευκαιρία έτσι ώστε το ελληνικό κράτος να αποτελέσει γέφυρα μεταξύ ανατολής και δύσης και να αυξήσει τις εξαγωγές του, με την άνοδο του βιοτικού επιπέδου των κρατών του Κόλπου – άποψη που υιοθετούνταν τόσο από τον υπουργό Συντονισμού και Προγραμματισμού Παπαληγούρα και από τον υπουργό Εμπορίου Βαρβιτσιώτη και τον Σύνδεσμο Ελλήνων Βιομηχάνων. [20]

Προς αυτή την κατεύθυνση το 1975 δημιουργήθηκε επιτροπή με πρόεδρο τον Ιωάννη Τσουδερό, που στόχευε στην προώθηση των οικονομικών σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και αραβικών κρατών. Ήδη όμως πριν την δημιουργία της επιτροπής υπήρχε ελληνική παρουσία στην περιοχή που περιγραφόταν από την *Καθημερινή* ως εξής: «*ένας αριθμός ελληνικών επιχειρήσεων, κατά το πλείστον τεχνικών εταιριών έχει αποδυθή με μεμονωμένες πρωτοβουλίες στον αγώνα κατακτήσεως της Μέσης Ανατολής και Αφρικής*». [21] Η ελληνική παρουσία αφορούσε κατά βάση κατασκευαστικά έργα και εξαγωγές προς τη Σαουδική Αραβία, τη Λιβύη, το Ιράν, το Ιράκ, τη Νιγηρία, την Αλγερία, το Κουβέιτ και την Αιθιοπία. Βέβαια το ελληνικό κράτος δεν σκόπευε να μείνει μόνο σε αυτά, αλλά επιζητούσε τη διεύρυνση τόσο των υφιστάμενων δραστηριοτήτων, όσο και τη δημιουργία νέων. Αυτές περιλάμβαναν τον τουρισμό, τη ναυτιλία και την επένδυση κεφαλαίων στην Ελλάδα, μέσω των εσόδων από την αύξηση των τιμών του πετρελαίου. Όσον αφορά τη ναυτιλία, αναμενόταν αύξηση των διακινούμενων εμπορευμάτων ύστερα από το άνοιγμα της διώρυγας του Σουέζ, η οποία είχε κλείσει την εξαετία 1967-1973. Έτσι, δινόταν βάρος στη σημασία που θα είχε ο Πειραιάς ως ναυτιλιακό κέντρο. [22]

Στα τέλη Μαρτίου του 1975 έγιναν συζητήσεις με την Αίγυπτο που αφορούσαν την οικονομική και κυρίως τη ναυτιλιακή συνεργασία των χωρών. Αφενός δόθηκε έμφαση στα πλοία που θα εισέρχονταν στη Μεσόγειο μέσω του Σουέζ, τα οποία το ελληνικό κράτος επεδίωκε να εξυπηρετούνται από το λιμάνι του Πειραιά, πράγμα που με τη σειρά του απαιτούσε τη δημιουργία υποδομών. Αφετέρου σχολιαζόταν το όφελος που θα υπήρχε μέσα από αυτή την κίνηση στον τομέα της βιομηχανίας, καθώς θα υπήρχε μεγαλύτερο εύρος μεταφοράς των εμπορευμάτων προς τις αραβικές χώρες. Στις συζητήσεις δεν παραλήφθηκε να σχολιαστεί και από τις δύο πλευρές η πάγια και κοινή θέση των δύο χωρών για την αποχώρηση των ισραηλινών στρατευμάτων από εδάφη που καταλήφθησαν με τον πόλεμο του 1967. Τέτοιες βλέψεις είχε το ελληνικό κράτος, που από ό,τι φάνηκε εκπληρώθηκαν, καθώς από τη μία υπήρξε αύξηση των εμπορικών συναλλαγών και από την άλλη πραγματοποιήθηκαν κατασκευαστικά έργα στον τομέα του τουρισμού και εγκαταστάθηκαν ελληνικές βιομηχανίες στην Αλεξάνδρεια και το Πορτ Σάιντ. Επίσης, τα ελληνικά ναυπηγεία ανέλαβαν, λίγο καιρό αργότερα, και την υλοποίηση ολόκληρου του αιγυπτιακού ναυπηγικού προγράμματος, ενώ η Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία επισκεύαζε μεταγωγικά αεροσκάφη της Αιγύπτου. [23]

Αντίστοιχα και με τη Συρία βελτιώνονταν οι εμπορικές συναλλαγές όπως και η επίτευξη θαλάσσιας σύνδεσης των λιμανιών Βόλου και Ταρτούς. Αυτή η απευθείας σύνδεση μέσω ακτοπλοϊκής γραμμής ήταν η πρώτη μεταξύ ενός ευρωπαϊκού κράτους και ενός κράτους της Μέσης Ανατολής. Ζητούμενο ήταν η Ελλάδα να μπορέσει να μετατραπεί σε διαμετακομιστικό κόμβο μεταξύ Ευρώπης και Μέσης Ανατολής. Και πράγματι το σχέδιο δούλεψε καθώς τα περισσότερα φορτηγά που διακινήθηκαν δεν ήταν ελληνικά, από τα οποία το ελληνικό κράτος αποκόμιζε, φυσικά, κέρδη μέσω των τελών διέλευσης. Η ακτοπλοϊκή σύνδεση ξεκίνησε τον Αύγουστο του 1977 και σταμάτησε τη λειτουργία της το 1985. [24] Το έντονο ενδιαφέρον που είχε το ελληνικό κράτος για την κατάκτηση νέων αγορών φάνηκε και από τα στατιστικά στοιχεία της εποχής. Το 1973 τα εμπορεύματα που εξάγονταν προς αραβικές και μουσουλμανικές χώρες αποτελούσαν το 8% σε αξία των ελληνικών εξαγωγών, ενώ το 1977 οι εξαγωγές σε αυτές τις χώρες έφτασαν το 20%. [25] Επιπλέον, τον Φεβρουάριο του 1977, σε συνομιλία του Καραμανλή και του Γεωργάκη, πρόεδρου της Διοικητικής Επιτροπής του Επιμελητηρίου Ανάπτυξης και Οικονομικής Συνεργασίας Ελλάδας-Αραβικών χωρών, επισημάνθηκε ότι οι κατασκευαστικές εταιρείες διαχειρίζονταν έργα αξίας πάνω από 2 δισεκατομμύρια δολάρια. [26] Σημαντικό όφελος από το ελληνικό άνοιγμα στο αραβικό κόσμο είχαν και οι τσιμεντοβιομηχανίες, όπως η εταιρία ΑΓΕΤ-Ηρακλής, που μετά το 1979 έφτασε να εξάγει το 40% του παραγόμενου τσιμέντου στη Σαουδική Αραβία, το Ιράκ, τη Λιβύη, την Αλγερία, την Τυνησία και το Κουβέιτ. [27]

Το διευρυμένο άνοιγμα στα αραβικά κράτη την περίοδο της πρώτης μεταπολίτευσης (1974-1982), εκτός από την ενίσχυση της εθνικής οικονομίας, στόχευε και στην ανάσχεση της Τουρκίας.

Καθώς οι ΗΠΑ βοηθούσαν την Τουρκία στρατιωτικά λαμβάνοντας υπόψιν την αυξημένη επιρροή που είχε η ΕΣΣΔ στη Μέση Ανατολή, η Ελλάδα βελτίωνε τις σχέσεις της με τον αραβικό-μουσουλμανικό κόσμο. Φυσικά εκείνη την περίοδο, το ελληνικό κράτος δεν ήταν αποκλειστικά στραμμένο προς τα αραβικά κράτη. Ναι μεν εξασφάλιζε μια καλύτερη θέση σε αυτά, στάση με την οποία ταυτίζονταν όλες οι πολιτικές δυνάμεις, ωστόσο δεν απαρνιόταν και τον δυτικό προσανατολισμό που είχε. Όσον αφορά τις σχέσεις με το Ισραήλ, και αυτές βελτιώθηκαν συγκριτικά με τις προηγούμενες δεκαετίες. Παρόλα αυτά, δεν προσέγγιζαν το άνοιγμα στον αραβικό κόσμο, ενώ παράλληλα η Ελλάδα υποστήριζε τον περιορισμό των συνόρων του Ισραήλ σε αυτά πριν τον πόλεμο του 1967, θέση που το υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδας υιοθετεί μέχρι σήμερα. Η εξωτερική πολιτική που ακολουθούσε θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως αυτόνομη και πολυδιάστατη που πρωτίστως κοιτούσε το εθνικό συμφέρον, αποτελώντας κρίκο μεταξύ Δύσης και Ανατολής. Οτιδήποτε απειλούσε αυτόν τον κρίκο, και ειδικά οι πόλεμοι αποσταθεροποίησης του κυρίαρχου status quo στη Μέση Ανατολή, έβρισκε το ελληνικό κράτος αντίθετο.

Η μέθοδος και το σήμερα

Συχνά στον δημόσιο λόγο οι πόλεμοι στη Μέση Ανατολή νοούνται ως πόλεμοι μεταξύ της Δύσης και της Ανατολής. Από τη μια πλευρά κυριαρχεί κοινωνικά η άποψη ότι τα κράτη της ανατολής ορίζονται ως συντηρητικά, όπου οργανώνονται σύμφωνα με προκαπιταλιστικούς θεσμούς και τρομοκράτες να κυριαρχούν στο εσωτερικό τους και τα αντίστοιχα της δύσης ως προοδευτικά που πρέπει να διαφυλάξουν την ειρήνη. Από την άλλη έχει δημιουργηθεί ένα σχήμα που, ελέω αριστεράς, ερμηνεύει τους πολέμους με όρους ιμπεριαλισμού-αντιιμπεριαλισμού. Η Δύση, ως θύτης, ανήκει στην πρώτη κατηγορία, ενώ η Ανατολή, ως θύμα, στη δεύτερη. Αμφότερες οι απόψεις έχουν τα προβλήματά τους, καθώς αδυνατούν να κατανοήσουν, εσκεμμένα ή μη, ότι όλα τα κράτη αυτών των αφηρημένων συνολικών σχημάτων έχουν οργανώσει τις κοινωνίες τους με καπιταλιστικούς όρους· το καθένα, βέβαια, σύμφωνα με τα συμφέροντά του. Επακόλουθο αυτών των ερμηνειών είναι και η ρομαντικοποίηση ορισμένων κρατών ή ότι εν πάση περιπτώσει είναι κράτη που βρίσκονται στη «σωστή πλευρά της ιστορίας».

Στο παρόν κείμενο χρησιμοποιήσαμε μια μέθοδο που απομακρύνεται από τέτοιους συλλογισμούς. Μια μέθοδο που βλέπει τη Μέση Ανατολή ως περιοχή γύρω από την οποία πλακώνονται τα υπόλοιπα κράτη, καθώς συνιστά πέρασμα και σημείο συνάντησης τριών θαλασσών και τριών ηπείρων. Ταυτόχρονα, αντιλαμβανόμαστε ότι δεν πρόκειται απλά για κάποιου είδους εισβολή ή σύγκρουση μόνο των μεγάλων δυνάμεων. Αντίθετα, δείξαμε ότι σε όλη τη Μέση Ανατολή υπήρχαν συγκρούσεις και μεταξύ των εκεί κρατών, κρατών που διαμόρφωναν συνεχώς νέες συμμαχίες προκειμένου να επιβιώσουν αλλά και νέα σύνορα. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο απομακρυνθήκαμε από θεωρίες που θέλουν την Ελλάδα μη επεκτατική ή προσκείμενη εξολοκλήρου στον δυτικό κόσμο. Για αυτό προσπαθήσαμε να φέρουμε στην επιφάνεια τις σχέσεις που διαμόρφωνε το ελληνικό κράτος μετά το Β΄ Π.Π. και τα πολλά μέτωπα που άνοιγε προς διάφορες πλευρές, αλλά και το γεγονός ότι η εξωτερική του πολιτική δεν έβλεπε σχέσεις εξάρτησης και άλλα παρόμοια. Αντιθέτως, κινούνταν με γνώμονα τα συμφέροντα αναλόγως ιστορικής περιόδου ενώ αντιλαμβανόταν και τα λεγόμενα «συντηρητικά» κράτη σαν όμοιά του, που οι σχέσεις μαζί τους ήταν ωφέλιμες.

Έτσι και σήμερα, βλέποντας την κατάσταση που επικρατεί στη Μέση Ανατολή και τη ρητορική που ακολουθείται από το ελληνικό κράτος, θα έπρεπε να έχουμε ορισμένες επιφυλάξεις τόσο για το που κινείται το ίδιο, αλλά και να προβληματιζόμαστε για το ποια θα πρέπει να είναι η θέση των αυτόνομων αντιφασιστικών ομάδων. Ενώ το ελληνικό κράτος έχει καλές σχέσεις σήμερα με το Ισραήλ, αντιθέτως δεν φαίνεται να ενθουσιάζεται με τον πόλεμο που παρατείνεται ως το Νοέμβριο του 2024 στη Μέση Ανατολή. Από την άλλη, οι αντιφασιστικές ομάδες σαν και του λόγου μας δεν έχουν να καταλαβαίνουν μόνο πώς κινείται η ελληνική εξωτερική πολιτική με βάση τα όποια γεγονότα στη Μέση Ανατολή αλλά και να εναντιωθούν στο εδώ και τώρα στον ντόπιο ρατσισμό και αντισημιτισμό, που αντανακλούν και κουμπώνουν με τις θέσεις της εγχώριας δεξιάς και αριστεράς για τους «μακρινούς» πολέμους. Το πρόβλημα του αντισημιτισμού με τον οποίο μας έχει πήξει η ντόπια αριστερά μας βλάπτει άλλωστε ποικιλοτρόπως. Μεταξύ άλλων και ως μια στρεβλή (αντικαπιταλιστική) κοσμοθεώρηση. Όπως έγραφε ο μαρξιστής Moishe Postone:

«Η δύναμή και η επικινδυνότητά του [σύγχρονου αντισημιτισμού] απορρέουν από την κοσμοθεώρησή του, η οποία εξηγεί και μορφοποιεί συγκεκριμένους δρόμους της αντι-καπιταλιστικής δυσαρέσκειας με έναν τρόπο που αφήνει τον καπιταλισμό άθικτο, με το να επιτίθεται δηλαδή σε προσωποποιήσεις της κοινωνικής του μορφής.» [28]

Ο Postone προσπαθούσε να δείξει τη σύγχρονη στρεβλή κατανόηση του καπιταλισμού ως μια εβραϊκή συνωμοσία. Τελευταία, με αφορμή τον πόλεμο στη Μέση Ανατολή, φαίνεται ότι το ισραηλινό κεφάλαιο κατέχει τον ίδιο ρόλο, στο μυαλό διάφορων, που έπαιρνε «το εβραϊκό κεφάλαιο» στο παρελθόν στη ναζιστική κοσμοθεώρηση. Όπως το κακό προσωποποιήθηκε κάποτε στους Εβραίους, έτσι και σήμερα την ίδια θέση παίρνει το Ισραήλ, κάτι που αποδεικνύεται όταν βλέπουμε τον χώρο της ελληνικής αριστεράς να διαμαρτύρεται συγκεκριμένα για το ισραηλινό κεφάλαιο στην Ελλάδα, [29] ενώ ταυτόχρονα δεν ασχολήθηκε ποτέ και ούτε πρόκειται να ασχοληθεί με κανένα άλλο κεφάλαιο, ούτε της Μέσης Ανατολής αλλά ούτε και οποιουδήποτε άλλου μέρους στον κόσμο. Τελικά, μήπως υπάρχουν καλά και κακά κράτη και καπιταλισμοί; Είναι περιττό να πούμε ότι μέσα από τέτοιες πρακτικές το ελληνικό κεφάλαιο, του οποίου οι μπίζνες στην Μέση Ανατολή έχουν μακρά ιστορία όπως δείξαμε παραπάνω, παραμένει άθικτο και, έτσι, τελικά φτάνει κανείς σε σημείο να στηρίζει την εξωτερική πολιτική του ελληνικού κράτους (από το 1948 το 1982 και ακόμη πιο πέρα), όταν το ίδιο οργάνωνε αντι-ισραηλινές διαδηλώσεις και μποϊκόταρε ισραηλινά πλοία. [30]

Το κείμενο αυτό είναι μια πρώτη απόπειρα να δούμε με ποιον τρόπο το ελληνικό κράτος εμπλέκεται στη Μέση Ανατολή. Μας λείπουν ακόμα αρκετά κομμάτια του παζλ, τα οποία ευελπιστούμε να βρούμε στη συνέχεια. Ακόμη κι έτσι ωστόσο η μέθοδος αυτή μας είναι πολύ πιο χρήσιμη για τα δικά μας κυβικά ως αυτόνομων που υφίστανται στο κεφάλι τους τις πολιτικές των κρατών και γι' αυτό ακριβώς αντιλαμβάνονται ότι δεν έχουν συμφέρον να τα υποστηρίζουν.

Στη συνείδηση των περισσοτέρων η σχέση PLO-ελληνικού κράτους τοποθετείται στα χρόνια του ΠΑΣΟΚ. Η πραγματικότητα είναι πολύ διαφορετική και δείχνει τις γραμμές συνέχειας του ελληνικού κράτους πριν και μετά τη Χούντα, πριν και μετά το ΠΑΣΟΚ. Στην παραπάνω φωτό καταγράφεται κλίμα εγκαρδιότητας και ανταλλαγή δώρων κατά τη συνάντηση του αρχηγού της Νέας Δημοκρατίας και του αρχηγού της PLO, Γιασέρ Αραφάτ.

Το πρωτοσέλιδο της *Καθημερινής* στις 16 Δεκεμβρίου του 1981 δημοσιεύει και άλλες τέτοιες φωτογραφίες δίνοντας στο κεντρικό άρθρο της τον τίτλο «Μετά την απόφαση του Ισραήλ να προσαρτήσει το Γκολάν κίνδυνος πολέμου στη Μέση Ανατολή: επισημαίνει ο Αραφάτ. Σε διπλωματική αντιπροσωπεία προάγεται το γραφείο PLO».

Στη λεζάντα μιας άλλης φωτογραφίας που δημοσιεύτηκε, σημειώνεται: «Ευχάριστη και ενδιαφέρουσα χαρακτήρισε τη χθεσινή συνομιλία του με τον Παλαιστίνιο ηγέτη Γιασέρ Αραφάτ ο πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας κ. Ευάγγελος Αβέρωφ». Δηλαδή ο αμετανόητος για τον ελληνικό εμφύλιο πρόεδρος της ΝΔ που έγραψε το βιβλίο *Φωτιά και Τσεκούρι* δεν είχε κανένα πρόβλημα να συναντιέται με πολιτικούς αντιπροσώπους οργανώσεων που βάζανε βόμβες και κάνανε αεροπειρατείες. Μάλιστα, δυο χρόνια πριν από αυτή την ευχάριστη και ενδιαφέρουσα συνάντηση, δηλαδή τον Δεκέμβριο του 1979, η ΟΑΠ είχε γιορτάσει τα 15 χρόνια ένοπλης πάλης της σε εκδήλωση στην Αθήνα. Ο Αβέρωφ σε εκείνη τη συγκυρία δεν είχε παραστεί αλλά απέστειλε χαιρετιστήριο μήνυμα που διαβάστηκε στην εκδήλωση. Κατά τα άλλα, στο άρθρο του 1981 γράφτηκε ότι ο Αραφάτ συναντήθηκε και με τον πρωθυπουργό Παπανδρέου και τις ηγεσίες του ΚΚΕ και του ΚΚΕ εσ. Σε παραδίπλα άρθρο μοστράρεται κι άλλος Παλαιστίνιος ηγέτης, ο Φαρούκ Καντούμι, και στον τίτλο διαβάζουμε «Τις εμπορικές σχέσεις Ελλήνων-Αράβων θα βοηθήσει το PLO».

Κατόπιν όλων αυτών θα συμφωνήσουμε με την *Καθημερινή* της 17ης Νοεμβρίου του 2024. Το *Φωτιά και Τσεκούρι*, που αναδημοσιεύει, είναι ένα παρεξηγημένο βιβλίο. Όπως έγραψε ο Αβέρωφ στην πρώτη σειρά του βιβλίου: «Η πάλη ήταν τοπική, το παιχνίδι ήταν παγκόσμιο».

Υποσημειώσεις

[1] Εμμανουήλ Αντ. Εμμανουηλίδης, *Οι σχέσεις της Ελλάδας με τον αραβικό και μουσουλμανικό κόσμο, 1974-1981*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2017, σ. 137.
[2] Σωτήρης Ρούσσος, *Επανάσταση και εξέγερση στη Μέση Ανατολή*, Αθήνα: Gutenberg, 2022, σ. 37-46.
[3] Alexandre Defay, *Η γεωπολιτική της Εγγύς Ανατολής*, Αθήνα: Δαίδαλος, 2004, σ. 104.
[4] Defay, ό.π., σ. 55-59.
[5] Αλέξης Ηρακλείδης, *Η αραβοϊσραηλινή αντιπαράθεση*, Αθήνα: Παπαζήση, 1991, σ. 215.
[6] Έφη Πενταλιού, Το Δόγμα Αϊζενχάουερ, *Καθημερινή*, 09.11.2014.
[7] Ηρακλείδης, ό.π. σ. 131, 169, 188.
[8] Αμίκαμ Ναχμάνι, *Ισραήλ, Τουρκία και Ελλάδα: Ταραγμένες Σχέσεις στην Ανατολική Μεσόγειο*, Αθήνα: Παπαζήση, 2003.
[9] Εμμανουηλίδης, ό.π., σ. 31-35.
[10] Δημήτρης Τερζής, «Η Ελλάδα στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων», *Εφημερίδα των Συντακτών*, 30.10.2018.
[11] Ναχμάνι, ό.π., σ. 233-234, 250, 280.
[12] «Περιορίζονται αι αποστολαί πετρελαίου εις την Ελλάδα», *Ελευθερία*, 12.05.1948.
[13] Βλ. Ναχμάνι, ό.π., σ. 277 και «Greece likens invasion to Nazi crimes», *The Times*, 23.06.1982.
[14] Ως προς τη μέθοδο ανάγνωσης των χαρτών μπορεί να διαβαστεί και το «Χάρτες του μυαλού», antifa, τχ. 88, 2023.
[15] Ναχμάνι, ό.π., σ. 270-272.
[16] antifa negative, «Η `πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική` του ελληνικού κράτους στη μεταπολίτευση», στο *Μεταπολίτευση. Το ελληνικό κράτος, η αριστερά και εμείς*, Αθήνα, 2023, σ. 46-63.
[17] Τερζής, ό.π.
[18] «Η ένωση της Ευρώπης μοναδική διασφάλιση της Δημοκρατίας», *Καθημερινή*, 09.10.1975.
[19] Εμμανουηλίδης, ό.π., σ. 284, σ. 296.
[20] Εμμανουηλίδης, ό.π., σ. 54.
[21] «Μεγάλες ευκαρίες προσφέρουν οι Άραβες στην ελληνική οικονομία», *Καθημερινή*, 02.03.1975.
[22] «Μεγάλες ευκαρίες προσφέρουν οι Άραβες στην ελληνική οικονομία», ό.π.
[23] Εμμανουηλίδης, ό.π., σ. 91-104, σ. 372 και «Ελληνικά ναυπηγεία θα αναλάβουν όλο το ναυπηγικό πρόγραμμα της Αιγύπτου», *Καθημερινή*, 22.05.1976.
[24] Εμμανουηλίδης, ό.π., σ. 115-120 και σ. 252-258.
[25] Εμμανουηλίδης, ό.π., σ. 266.
[26] Εμμανουηλίδης, ό.π., σ. 205.
[27] Εμμανουηλίδης, ό.π., σ. 292.
[28] Moishe Postone, *Οι Ιστορικοί και το Ολοκαύτωμα*, Ιωάννινα: Ισνάφι, 2006, σ. 34.
[29] «Έξω το ισραηλινό κεφάλαιο από τα Εξάρχεια», *Athens Indymedia*, 14.6.2024.
[30] Ναχμάνι, ό.π., σ. 305.

Είναι η ανεργία παραγωγική;

ΔΥΠΑ και μάνατζμεντ των ανέργων στο νότιο άκρο των Βαλκανίων

Την τελευταία μέρα του Οκτώβρη 2024, η ΔΥΠΑ έβγαλε μια ανακοίνωση για τον ρόλο της στην εύρεση εργασίας των ανέργων. Η ανακοίνωση έλεγε:

«Επίκεντρο της συζήτησης αποτέλεσαν το ρεκόρ των 200.000 προσλήψεων μέσω των ***προγραμμάτων απασχόλησης***, οι 270.000 πιστοποιημένοι ***καταρτιζόμενοι*** σε ψηφιακές και πράσινες δεξιότητες μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και συνολικά τα θετικά αποτελέσματα των ***ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης*** που υλοποιεί η ΔΥΠΑ τα τελευταία χρόνια, όπως έχουν καταγραφεί σε πρόσφατη έρευνα του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). Ακόμη, ειδική αναφορά έγινε στις πρωτοβουλίες της ΔΥΠΑ για την ενίσχυση της στήριξης που παρέχει στις ***ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες των πολιτών***, όπως τα ΑμεΑ, οι αποφυλακισμένοι και απεξαρτημένοι και τα θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, με έμφαση στις στοχευμένες δράσεις προώθησης της απασχόλησης και αναβάθμισης δεξιοτήτων.» [1]

Η κρατική πολιτική για τους άνεργους εστιάζει στην εύρεση εργασίας ή/ και στην επανεκπαίδευσή τους ώστε να είναι πιο παραγωγικοί. Μέσα από τις σελίδες του *151*, έχουμε δει τον τρόπο με τον οποίο ο ΟΑΕΔ συμμετείχε (από τα τέλη της δεκαετίας του '90) στην καταγραφή και τον έλεγχο των μεταναστών εργατών μέσω της πράσινης κάρτας· [2] έχουμε δει τη συμμετοχή του σαν θεσμού στην περιφρούρηση της ταξικής εκμετάλλευσης των Ρομά (αφενός μέσω προγραμμάτων κοινωφελούς εργασίας σε δήμους αφετέρου μέσω προγραμμάτων κρατικής επιχορήγησης για δημιουργία ΚΟΙΝΣΕΠ)· [3] έχουμε δει τον διοικητή της ΔΥΠΑ (κατά τη διάρκεια του πρώτου λοκντάουν) να συμμετέχει σε ένα πρότζεκτ διαλογής έγκλειστων σε στρατόπεδα κράτησης μεταναστών προκειμένου να εργαστούν στη συγκομιδή των ροδάκινων· [4] τέλος, έχουμε δει τη ΔΥΠΑ να στοχεύει στις 'προβληματικές'/ μη πειθαρχημένες κατηγορίες ανέργων φτιάχνοντας προγράμματα επιδότησης των αφεντικών προκειμένου να προσλάβουν άνεργους/ άνεργες αυτών των κατηγοριών (βλ. γυναίκες «της υπαίθρου» και γυναίκες που δεν έχουν ολοκληρώσει τη βασική εκπαίδευση). [5]

Ένας από τους σημαντικότερους πυλώνες του ελληνικού κράτους είναι η διαχείριση της εργασίας. Και καθώς το ελληνικό κράτος είναι καπιταλιστικό, μια πτυχή του είναι η υποτιθέμενη προστασία όσων εργατ(ρι)ών μένουν χωρίς δουλειά. Μάλιστα, γι' αυτόν τον λόγο έχει συστήσει έναν κρατικό οργανισμό που υπάγεται στο Υπουργείο Εργασίας. Μέχρι το 2022 ήταν γνωστός ως Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), μέχρι που μετονομάστηκε σε Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΠΑ). Στο παρόν κείμενο, θα κοιτάξουμε λίγο πιο στενά το πώς λειτουργεί η ΔΥΠΑ, στα πλαίσια των αναγκών του ελληνικού κράτους αφενός για άμεσα διαθέσιμο υποτιμημένο εργατικό δυναμικό αφετέρου για την εμπέδωση της πειθαρχίας σε κομμάτια του προλεταριάτου που περισσεύουν.

Μα τι σημαίνει άνεργος;

Όταν κάποια ακούει τη λέξη «ΟΑΕΔ» μάλλον το πρώτο πράγμα που της έρχεται στον νου είναι το επίδομα ανεργίας. Και πράγματι, αυτό αντικατοπτρίζει την εμπειρική, βιωματική συνθήκη: δηλαδή, το να έρχεσαι σε επαφή με έναν οργανισμό του ελληνικού κράτους που ανήκει σ' αυτό που λέμε «κράτος πρόνοιας». Με βάση την εμπειρία, δηλαδή, τον ΟΑΕΔ τον χρησιμοποιούσε κανείς αναλόγως του πώς τον βόλευε στην προσωπική του ζωή: είτε για να «βγει ταμείο» και να μην δουλέψει για ένα χρονικό διάστημα είτε για να παίρνει το επίδομα και να δουλεύει κάπου αλλού («μαύρα»). Αυτή η βιωματική οπτική είναι αρκετά χρήσιμη σε πολιτικό επίπεδο. Είναι χρήσιμη καταρχάς επειδή είναι ένα κομμάτι του ταξικού ανταγωνισμού η ρύθμιση του πότε, για πόσα λεφτά και με ποιους όρους θα δουλεύει κάποιος. Επιπλέον, επειδή έρχεται κάποια σε επαφή με τον ρατσισμό των υπαλλήλων και του κρατικού φορέα· επειδή καταλαβαίνει ότι οι άνεργοι θεωρούνται άεργοι· επειδή νιώθει έρμαιο μηχανισμών και υπαλλήλων που δεν καταλαβαίνει πώς λειτουργούν. Από την άλλη μεριά, η βιωματική/ υποκειμενική αυτή οπτική μπορεί να θέσει εκτός εστίασης τη μεγάλη εικόνα· ενός οργανισμού που διαχειρίζεται εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους. [6]

Η ΔΥΠΑ είναι ένας κρατικός φορέας που έχει δύο πρόσωπα: μια του όψη είναι η πρόνοια, τα επιδόματα (π.χ. επίδομα ανεργίας, επίδομα εργασίας ή εποχικά επιδόματα) και οι παροχές (βλ. προγράμματα 'κοινωνικού τουρισμού' και προγράμματα στέγασης) ενώ η άλλη του όψη είναι οι πολιτικές που αφορούν την εύρεση εργασίας. Κεντρικό σημείο είναι η διαχείριση των ανέργων ως δυνάμει παραγωγικών για τους σκοπούς της εθνικής οικονομίας και της κερδοφορίας των αφεντικών. Επιπλέον, η ΔΥΠΑ αποτελεί έναν μηχανισμό άσκησης εργασιακής (και εργατικής) πολιτικής που διαμορφώνει το πλαίσιο συζήτησης γύρω από την εργασία, τα δικαιώματα, τις σχέσεις μεταξύ αφεντικών – εργατών – κράτους. Κι αυτό συμβαίνει, επειδή ασχολείται με το εμπόρευμα της υποτιμημένης «εργασιακής δύναμης», το ταξινομεί, το καταγράφει και προτείνει τρόπους ώστε να ξαναμπεί στην 'αγορά εργασίας' με πιο κερδοφόρους και πειθαρχικούς όρους. Για να επιτευχθούν αυτά, χρειάζεται να ενισχύει τους διαχωρισμούς εντός του προλεταριάτου (μετανάστες-έλληνες / άντρες-γυναίκες-τρανς / εργαζόμενοι-άνεργοι / χειρωνακτική-διανοητική εργασία) και ταυτόχρονα να επικεντρώνεται στις ανάγκες των αφεντικών και του κράτους. Οι ανάγκες αυτές είναι η παραγωγή υπεραξίας για τ' αφεντικά και η περιφρούρηση του εθνικού κορμού για το κράτος. Δομικό ρόλο στην κάλυψη τούτων των αναγκών παίζει το πλάσιμο των ανέργων σαν υποκείμενο. Το ελληνικό κράτος κατασκευάζει τις άνεργες δημιουργώντας μια υποχρέωση και έναν φόβο τόσο σ' αυτές όσο και σε όσες εργάζονται. Υποχρέωση να παραμένουν στη δουλειά όσο άθλιες κι αν είναι οι συνθήκες· φόβο να διεκδικήσουν μην τυχόν και απολυθούν. «Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, για να είναι λειτουργικός ο τρόμος της ανεργίας θα πρέπει η εξαθλίωση του ανέργου να είναι ορατή και η απαξίωσή του συνεχής. Θα πρέπει ο άνεργος να φαίνεται αναξιοπρεπής και βασανισμένος· θα πρέπει να προκαλεί λύπηση, καθώς και να του καταλογίζεται ότι δεν προσπάθησε αρκετά για να αποκτήσει τα απαιτούμενα προσόντα· θα πρέπει να είναι ένα κινούμενο παράδειγμα προς αποφυγήν.» [7] Μ' αυτόν τον τρόπο η ανεργία (σαν επιβεβλημένη συνθήκη) γίνεται παραγωγική για το κράτος, καθώς συμβάλλει στην υποτίμηση της εργασίας του προλεταριάτου.

Όλες οι άρρητες προϋποθέσεις, υποχρεώσεις και φόβοι εμφανίζονται στον ορισμό του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (ILO) για τους άνεργους/ τις άνεργες: «είναι όλα τα άτομα σε ηλικία εργασίας που δεν εργάζονται, που πραγματοποιούν ενέργειες αναζήτησης εργασίας κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης πρόσφατης περιόδου και που είναι επί του παρόντος διαθέσιμα για εργασία, δεδομένης μιας ευκαιρίας να εργαστούν». [8] Τι άλλο σημαίνει η 'διαθεσιμότητα' (sic) για εργασία, εφόσον σου δοθεί η 'ευκαιρία' (sic) να δουλέψεις, πέραν του να αποκρύπτεται ο καταναγκαστικός χαρακτήρας της δουλειάς; Επιπλέον, το να αναζητούνται οι αιτίες της ανεργίας των ατόμων εστιάζει στην ατομική συμπεριφορά/ πρακτική, με το φοβερό λανθάνον επιχείρημα ότι δεν είναι όλοι άνεργοι. Μ' αυτόν τον τρόπο, η ανεργία φτάνει να

θεωρείται ως αποτέλεσμα μιας ατομικής αποτυχίας που προέρχεται από κάποια δυσλειτουργία των ίδιων των ανέργων ως άτομα.

Αυτή είναι η βάση της συζήτησης γύρω από τον ρόλο της ΔΥΠΑ σήμερα.

Ενεργητικός ή παθητικός;

Στο απόσπασμα που παραθέσαμε στην αρχή του κειμένου, ο διοικητής της ΔΥΠΑ αναφέρεται στα θετικά αποτελέσματα των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης των τελευταίων χρόνων. Οι «ενεργητικές» πολιτικές είναι άμεσες και έμμεσες: οι άμεσες αναφέρονται είτε στον σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων που επιδοτούν τα αφεντικά για να πληρώσουν τον μισθό των νεο-προσληφθέντων, ή τη δημιουργία αυτοαπασχολούμενων/ μικρών επιχειρήσεων. Έμμεσες δράσεις είναι η επαγγελματική εκπαίδευση και η κατάρτιση των ανέργων. [9] Συνολικά οι «ενεργητικές» πολιτικές περιγράφονται (από τους κρατικούς ιθύνοντες) ως αντιστάθμισμα των «παθητικών» πολιτικών. «Παθητικές» είναι η ασφάλιση και η επιδοματική ενίσχυση της ανεργίας, που ούτως ή άλλως παρέχονται κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις (συγκεκριμένος αριθμός ενσήμων σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα). Όπως είναι σαφές, με τη χρήση αυτών των λέξεων, οι «παθητικές» πολιτικές κατασκευάζουν τους άνεργους ως εκείνους που βρίσκονται σε μια θέση να ζητάνε επίδομα από το κράτος λόγω της παθητικής τους στάσης στην αναζήτηση εργασίας. Αντίστοιχα, η ΔΥΠΑ επιδιώκει να περιορίσει τον αριθμό όσων λαμβάνουν επίδομα ανεργίας μέσα από διατάξεις που προβλέπουν την παράλληλη υποχρέωση των ανέργων να συμμετέχουν σε προγράμματα επιδοτούμενων θέσεων εργασίας.

Το σχέδιο του ελληνικού κράτους απαιτεί αφενός έναν συντονισμό μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων, αφετέρου τη συμμετοχή της «κοινωνίας των πολιτών». Δηλαδή, οι κατά τόπους μικροδομές εξουσίας, διαφορετικών βαθμίδων (βλ. οι δήμοι στα πλαίσια των προγραμμάτων Κοινωφελούς Εργασίας), ασκούν την κοινωνική τους πολιτική, παίζοντας ταυτόχρονα με τη ΔΥΠΑ τον ρόλο του αφεντικού. Τούτη η συνεργασία μεταξύ των φορέων συνιστά μια σημαντική πτυχή της πειθάρχησης και της υποτίμησης των ανέργων, που εμφανίζεται όταν εγείρονται ζητήματα ελέγχου των επιδοτούμενων εργαζομένων. Αντίθετα, στις περιπτώσεις που οι εργαζόμενες διεκδικούν, τότε το μπαλάκι πετιέται από τον έναν φορέα στον άλλο.

Η παραπάνω είναι μια διαδικασία τροφοδότησης των αφεντικών με εργατικό δυναμικό μέσω των κατά τόπους Κέντρων Προώθησης Απασχόλησης (ΚΠΑ)· των γραφείων της ΔΥΠΑ που επιδιώκουν αφενός την ενίσχυση της επαφής τους με τα τοπικά αφεντικά, αφετέρου την καταγραφή και αξιολόγηση των ανέργων. Η αξιολόγηση των ανέργων γίνεται από τους εργασιακούς συμβούλους με την εξής διαδικασία: η κάθε άνεργη όταν γράφεται στο μητρώο της ΔΥΠΑ είναι υποχρεωμένη να απαντήσει σε ένα ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο. Με βάση τις απαντήσεις της, ο εργασιακός σύμβουλος θα συντάξει ένα ατομικό πλάνο γι' αυτήν, στο οποίο θα προτείνει συγκεκριμένες υπηρεσίες της ΔΥΠΑ που θα μπορεί η άνεργη να χρησιμοποιήσει (π.χ. θέσεις εργασίας στην ανοιχτή αγορά, συμμετοχή σε προγράμματα απασχόλησης/ αυτοαπασχόλησης, δυνατότητα κατάρτισης κλπ). Το ατομικό πλάνο, ωστόσο, στηρίζεται σε μια αξιολόγηση των ανέργων με βάση πέντε ομάδες ταξινόμησης. Δηλαδή, το πληροφοριακό σύστημα της ΔΥΠΑ θα κατατάξει την άνεργη σε μια από τις πέντε αυτές κατηγορίες και ο εργασιακός σύμβουλος θα πρέπει ή να συμφωνήσει με την κατάταξη ή να αιτιολογήσει για ποιο λόγο διαφωνεί (και, άρα, να την κατατάξει σε άλλη ομάδα). Σε κάθε ομάδα ταξινόμησης αντιστοιχούν συγκεκριμένες υπηρεσίες της ΔΥΠΑ, ενώ στην κάθε ομάδα σκιαγραφούνται συγκεκριμένες φιγούρες του προλεταριάτου: π.χ. στην πρώτη ομάδα κατατάσσονται εκείνοι που θεωρείται ότι διαθέτουν πολλά προσόντα και οριακά δεν χρειάζονται τη ΔΥΠΑ για να βρουν δουλειά· ενώ αντίστοιχα στην πέμπτη ομάδα 'πέφτουν' όσοι «πρέπει να μάθουν ελληνικά». [10] Αυτή η αξιολόγηση παίζει κεντρικό ρόλο στις θέσεις εργασίας που προτείνονται, παρότι παραμένει 'κρυφή' για τον εκάστοτε άνεργο εγγεγραμμένο στη ΔΥΠΑ. [11]

Σ' αυτό το πλαίσιο, τα προγράμματα επιδοτούμενων θέσεων εργασίας μειώνουν το εργατικό κόστος για τα αφεντικά. Αφενός μέσω αυτών των προγραμμάτων το κράτος και τα αφεντικά επιχειρούν να αντικαταστήσουν τις «ακριβότερες» εργάτριες με πιο φτηνές, αφετέρου το κράτος υποδεικνύει προς ποιες κατευθύνσεις πρέπει να κινηθούν τα αφεντικά ώστε να αυξήσουν την υπεραξία που αντλούν από την εργασία μας. Αυτός, εξάλλου, είναι και ο λόγος που το κράτος επιδοτεί τις επιχειρήσεις και όχι εκείνες/ εκείνους που προσλαμβάνονται μέσω αυτών των προγραμμάτων. Επιπλέον, έτσι δικαιολογείται (άρρητα, φυσικά) ότι οι επιδοτούμενες θέσεις εργασίας είναι στη συντριπτική τους πλειονότητα μιλημένες: δηλαδή, τα αφεντικά συνήθως προσλαμβάνουν με κρατική επιδότηση ανθρώπους με τους οποίους έχουν συμφωνήσει από πριν· οι τελευταίοι το μόνο που έχουν να κάνουν είναι να εκδώσουν δελτίο ανεργίας και να δηλώσουν την ειδικότητα που (όλως τυχαίως) ψάχνει το εν λόγω αφεντικό. [12]

Δεύτερον, αυτά τα προγράμματα κατασκευάζουν μια φιγούρα εργάτριας/εργάτη που εργάζεται στα όρια της συμβατικής με την παράνομη εργασία. Ενδεικτικά είναι τα προγράμματα Προεργασίας της ΔΥΠΑ, στα οποία οι αναρρωτικές άδειες δεν πληρώνονται από τη ΔΥΠΑ, αλλά αντικαθίστανται με μέρες εργασίας στο τέλος της σύμβασης μέχρι να συμπληρωθεί ο απαιτούμενος αριθμός προκειμένου να λήξει η σύμβαση. Η εξίσωση της κανονικής άδειας με την αναρρωτική 'επιτυγχάνεται' με τον όρο «απουσία» που δεσπόζει στην τελευταία δημόσια πρόσκληση για συμμετοχή στο πρόγραμμα Προεργασίας. Αν σκεφτούμε μάλιστα ότι αυτό το πρόγραμμα αφορά σε νέους άνεργους (ηλικίας 18-29 ετών) είναι βέβαιο πως εκτός από οικονομικό όφελος για τα αφεντικά, υπάρχει και 'εκπαιδευτική' σκοπιμότητα: να μαθαίνουν οι άνθρωποι που μόλις βγαίνουν από το σχολείο ποιες είναι οι 'κανονικές' συνθήκες εργασίας –που τις επιδοτεί, μάλιστα, το κράτος. [13]

Τρίτον, τα προγράμματα αυτά μας μαθαίνουν να ζούμε με χάλια μισθούς και να νιώθουμε υποχρεωμένοι που μας προσέλαβαν. Μας εκπαιδεύουν να αισθανόμαστε ότι δεν αξίζουμε. Η μαζική διαχείριση εκατοντάδων χιλιάδων ανέργων και η υποτίμηση της εργασιακής τους δύναμης (που βρίσκεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του ελληνικού κράτους) είναι ο ασφαλέστερος δρόμος για να επιβληθεί μια καινούρια ηθική της εργασίας. [14]

Κατάρτιση σημαίνει αλλαγή ταξικής σύνθεσης

Ένα από τα έμμεσα μέτρα 'καταπολέμησης' της ανεργίας είναι και η δυνατότητα κατάρτισης των ανέργων. Ειδικά τα τελευταία χρόνια (από το 2020 και μετά), ολοένα και περισσότερα τέτοια προγράμματα εμφανίζονται για ολοένα και περισσότερους «ωφελούμενους». Μόνιμη επωδός αυτών των προγραμμάτων κατάρτισης είναι η «τεχνολογική ανεργία»· δηλαδή, ένα σχήμα στο οποίο η μεν τεχνολογία είναι ένα ουδέτερο μέσο που συνέχεια πηγαίνει μπροστά, προς την ανθρώπινη πρόοδο, οι δε άνεργοι είναι άνθρωποι που δεν έχουν μάθει να χρησιμοποιούν τεχνικά/ τεχνο-

λογικά μέσα και γι' αυτό χάνουν τη δουλειά τους. Αποκρύπτεται έτσι η δομική λειτουργία της ανεργίας. Δεν είναι πρόβλημα το γεγονός ότι οι άνεργες δεν έχουν τις απαιτούμενες γνώσεις· το πρόβλημα είναι ότι de facto ένα τμήμα του προλεταριάτου περισσεύει με τεχνητό τρόπο προκειμένου μέσω αυτής της συνθήκης να πιεστεί ολόκληρη η εργατική τάξη. Στα ίδια πλαίσια, τα αφεντικά δεν πληρώνουν από την τσέπη τους το κόστος για να αποκτήσουν οι εργάτ(ρι)ες γνώσεις καθώς εργάζονται/ μέσα στη δουλειά. [15] Αντίθετα, απαιτούν από το κράτος έτοιμες και πειθαρχημένες εργαζόμενες –και το κράτος ικανοποιεί την απαίτηση. Για την ακρίβεια, χρησιμοποιεί τα χρήματα από το Ταμείο Ανάκαμψης προκειμένου να τα μοιράσει στα αφεντικά των Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης αλλά και στα Κέντρα Επιμόρφωσης και ΔιαΒίου Μάθησης (ΚΕΔΙΒΙΜ) των ελληνικών πανεπιστημίων. [16]

Ήδη από το 1998, ο ΟΑΕΔ δούλευε προς αυτή την κατεύθυνση· από τότε, με τον νόμο 2639/1998, ο ΟΑΕΔ μπορούσε να συνεργάζεται με πιστοποιημένα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης, με ΑΕΙ - ΤΕΙ και με ιδιωτικές επιχειρήσεις προκειμένου οι εγγεγραμμένοι άνεργοι να επιδοτούνται για να εργαστούν σε προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας μέσω επιδότησης (τα προγράμματα stage). [17] Εκτός από το να μοιράζει τα φράγκα στους φίλους του, το ελληνικό κράτος –μέσω των προγραμμάτων κατάρτισης– κρύβει τη βασική τους προϋπόθεση όσον αφορά την παραγωγή υπεραξίας. Το γεγονός πως η εργατική ειδίκευση (σαν σύνολο γνώσεων και δεξιοτήτων) είναι απαραίτητη στους εργάτες και τις εργάτριες ατομικά, ώστε να μπορούν να εργαστούν. Συνεπώς, από προλεταριακή οπτική, καμία ειδικότητα και καμία θέση εργασίας δεν είναι ανειδίκευτη. [18] Αντίθετα, από τη σκοπιά του κράτους και των αφεντικών, η κατάρτιση και η ειδίκευση χρησιμοποιούνται ως ένα εργαλείο διαχωρισμού και κατηγοριοποίησης. Τα προγράμματα επιδοτούμενης κατάρτισης είναι ένας ακόμη τρόπος να αλλάξει η ταξική σύνθεση 'από τα πάνω': διαμορφώνοντας το πλαίσιο σε κοινωνικό και εργασιακό επίπεδο ώστε να φτιαχτεί μια ηθική της εργασίας προσαρμοσμένη στις τωρινές ανάγκες της εθνικής οικονομίας. [19] Το ελληνικό κράτος ουσιαστικά φροντίζει ώστε να αναπαράγεται ο διαχωρισμός χειρωνακτικής/ διανοητικής εργασίας τόσο σε κοινωνικό επίπεδο (π.χ. μέσω των αντίστοιχων σχολικών διαχωρισμών) όσο και στο εσωτερικό της κάθε δουλειάς. [20] Συνεπώς, φροντίζει να επιτείνει τον διαχωρισμό ανάμεσα σε ειδικευμένους και ανειδίκευτες, καθιερώνοντας νέες κατηγορίες ανέργων και προσδοκώντας αυτές οι κατηγοριοποιήσεις να χρησιμοποιηθούν στο εσωτερικό της εργατικής τάξης. Όπως δεν είναι όλοι οι εργάτες το ίδιο, έτσι δεν είναι το ίδιο και όλοι οι άνεργοι.

Επιτήρηση και τιμωρία (ή, μάλλον, αναδιάρθρωση)

Το 2022, με τον νόμο «Δουλειές ξανά» (μα τι φαντασία!) αναδιαρθρώθηκε ο ΟΑΕΔ· και εγένετο ΔΥΠΑ! Η πρώτη αλλαγή δηλώθηκε ήδη από την ονομασία: πλέον, αναδεικνύεται η κεντρικότητα του κράτους («δημόσια υπηρεσία», δηλαδή κρατική) ως ρυθμιστή. Οι βασικοί τομείς στους οποίους επιχειρήθηκαν αλλαγές είναι «η απόδοση προτεραιότητας σε δράσεις κατάρτισης και εκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού, η παροχή κινήτρων και αντικινήτρων στους αναζητούντες εργασία υπό την οπτική της πρότασης της ατομικής ευθύνης τους για την εύρεση εργασίας, ο σχεδιασμός δράσεων απασχόλησης για την ανάπτυξη της πράσινης οικονομίας, η πρόβλεψη μέτρων για την εναρμόνιση της Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής και η εφαρμογή μέτρων στεγαστικής πολιτικής». [21] Μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα, λοιπόν, ότι οι ζωές των ανέργων μπαίνουν συνολικά στο μικροσκόπιο, ενώ παράλληλα αναβαθμίζονται οι ποινές σε εκείνους/ εκείνες που δεν δέχονται τις δουλειές που (θα) τους προτείνουν οι εργασιακοί σύμβουλοι της ΔΥΠΑ. Όπως πριν μια δεκαετία το ελληνικό κράτος ήθελε να δείχνει ότι ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού του ήταν εκτός επίσημης εργασίας (διευρύνοντας τους όρους εγγραφής στο μητρώο ανέργων του ΟΑΕΔ), τώρα επιχειρεί τη διαγραφή τους από το εν λόγω μητρώο. Αυτό διατυπώνεται ξεκάθαρα στο κείμενο του νόμου «σκοπός [...] είναι α) ο εκσυγχρονισμός του Ο.Α.Ε.Δ., ώστε να μετασχηματισθεί σε μια σύγχρονη και ευέλικτη ευρωπαϊκή Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης, β) η ταχύτερη και αποτελεσματικότερη επανένταξη των ανέργων στην αγορά εργασίας, γ) η επιβράβευση όσων αναζητούν ενεργά, δ) η αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου κεφαλαίου της χώρας, ε) η μεταρρύθμιση, ο συντονισμός και η διασύνδεση της κατάρτισης με την οικονομία, στ) η αξιοποίηση ευρωπαϊκών πόρων για την ποιοτική κατάρτιση ανέργων και εργαζομένων, ζ) η ενίσχυση της αντιστοιχίας δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού και αγοράς εργασίας και η) η κάλυψη των διαθέσιμων θέσεων εργασίας». [22]

Ο νόμος αυτός φτιάχνει ένα πλαίσιο αμοιβαίων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων για τους άνεργους και τη ΔΥΠΑ. Παράλληλα, ακριβώς επειδή υιοθετείται η φιλελεύθερη αντίληψη των ατόμων και των ευθυνών τους απέναντι στο κράτος, διατυπώνονται και οι κυρώσεις εφόσον δεν πειθαρχούν οι άνεργοι. Έτσι, η καλή συμπεριφορά του σωστού άνεργου είναι να αποδέχεται τις θέσεις εργασίας που του προσφέρονται (εφόσον θεωρούνται κατάλληλες), να συμμετέχει σε προγράμματα και δράσεις συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και απασχόλησης που υποδεικνύονται από τη Δ.ΥΠ.Α. και να συνεργάζεται με τους εργασιακούς συμβούλους προκειμένου να φτιάξει το ατομικό του πλάνο για εύρεση εργασίας. Αναντίστοιχες, ωστόσο, είναι οι ποινές. Έτσι, αν η άνεργη αρνηθεί τρεις προσφερόμενες θέσεις εργασίας, οι οποίες είναι σύμφωνες με το ατομικό του πλάνο, διαγράφεται από το Ψηφιακό Μητρώο της ΔΥΠΑ για δύο χρόνια. Αν δεν συμμετέχει σε δράση συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης που του υποδεικνύεται από τη ΔΥΠΑ, διαγράφεται από το Μητρώο ΔΥΠΑ για έξι μήνες. Αν δεν συντάξει ατομικό σχέδιο δράσης, μέσα στις προθεσμίες που δίνονται, διαγράφεται για έξι μήνες. [23]

Το ελληνικό κράτος, ανάμεσα στις άλλες επιδιώξεις του, αποφάσισε να κατασκευάσει μια καινούρια υπο-κατηγορία: αυτοί που ενώ δεν δουλεύουν, έχουν τιμωρηθεί και δεν μπορούν να δηλωθούν επίσημα ως άνεργοι. Προφανώς, το ζητούμενο δεν είναι τι είδους δικαιώματα πρόκειται να χάσουν, αλλά η πειθάρχησή τους στο μοντέλο εργασίας που προωθεί η ΔΥΠΑ. Κι αν δεν πειθαρχήσουν, η επιλογή που θα διαμορφώνεται ολοένα και περισσότερο ως πρόσφορη θα είναι να στελεχώσουν τη «μαύρη εργασία». Δημιουργούνται, δηλαδή, οι συνθήκες μιας περιστρεφόμενης πόρτας, της οποίας το κλειδί είναι η αποδοχή των κρατικών εντολών: ο αποκλεισμός από τις δουλειές που 'προσφέρει' η ΔΥΠΑ –με βάση την κύρια ειδικότητα που δηλώνουν οι άνεργοι– θα επιφέρει ως συνέπεια την ολοένα και πιο έντονη ασφυξία οδηγώντας περισσότερους και περισσότερες να αναζητήσουν την τύχη τους σε κλάδους που τα «τυπικά προσόντα» και οι πιστοποιήσεις δεν παίζουν κανέναν ρόλο. Αυτή είναι η τελευταία και αόρατη κατηγορία στην ταξινόμηση της ΔΥΠΑ (η οποία, προφανώς, δεν συζητιέται).

Σύνοψη
Τα μέτρα καταπολέμησης της ανεργίας από το κράτος έχουν στόχο να διαιρέσουν και να υποτιμήσουν όσους και όσες περισσεύουν. Και για να το πετύχουν αυτό χρειάζονται αφενός μια ιδεολογική κατηγορία που να κυριαρχήσει στον δημόσιο (διά)λογο αφετέρου την ενίσχυση του κρατικού θεσμού που ασχολείται με τους άνεργους. Αρχικά, εστιάζοντας στην εύρεση εργασίας, το κράτος προσπαθεί να χτυπήσει τη δυνατότητα των προλετάριων να αποφασίζουν πότε (και αν) τους βολεύει να βγουν στο ταμείο ανεργίας. Χρησιμοποιώντας τη ρητορική πως οι άνεργοι βολεύονται που παίρνουν επιδόματα και εκμεταλλεύονται το κράτος –χωρίς προφανώς να αναφέρεται ότι τα λεφτά αυτά είναι ήδη δουλεμένα. [24]

Αν επιχειρήσει κάποια να τσεκάρει την επιτυχία των προγραμμάτων επιδοτούμενων θέσεων εργασίας, θα δει ότι δεν πετυχαίνουν τον διακηρυγμένο στόχο τους: δηλαδή, ενώ οι κρατικές δαπάνες για την εργασία θα έπρεπε να μειώνουν την ανεργία, δεν «καταπολεμάται το φαινόμενο». Αντίθετα, η μείωση του άνεργου πληθυσμού επιτυγχάνεται μέσω της ποινικής μεταχείρισης των ανέργων και της αλλαγής του υποκειμένου: από «άνεργος» ονομάζεται πλέον «αναζητών εργασία». Κι αυτή είναι μια διόλου τυχαία αλλαγή, καθώς συνοδεύεται από τη νομικίστικη γλώσσα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που –εφόσον δεν ασκούνται– επιφέρουν τον αποκλεισμό από το μητρώο της ΔΥΠΑ. Αυτό το καταλαβαίνουμε και αν δούμε που διοχετεύει τα χρήματά του το ελληνικό κράτος: «κατά τη διάρκεια της περιόδου 2008-2019 τα ποσά χρηματοδότησης των αμιγώς ενεργητικών πολιτικών κυμαίνονται μεταξύ της υψηλότερης ακραίας και μοναδικής τιμής των 656,09 εκατ.€ για το έτος 2019 και της χαμηλότερης ακραίας τιμής των 187,39 εκ.€ για το έτος 2012. Για την ίδια περίοδο τα ποσά επιδότησης και ασφάλισης της ανεργίας έχουν ως υψηλότερη τιμή τα 1.872,98 εκ.€ το 2011 και ως χαμηλότερη τιμή τα 771,78 εκ.€ το 2015». [25] Κοινώς, περισσότερα λεφτά δίνονται στα επιδόματα και λιγότερα στις επιδοτούμενες θέσεις εργασίας.

Αντίθετα, αν επιχειρήσει κάποια, να τσεκάρει την επιτυχία των προγραμμάτων αυτών στη βάση της δυνατότητας του ελληνικού κράτους να συγκεντρώνει στοιχεία, να διαμορφώνει στατιστικά, να αξιολογεί και στη συνέχεια να διανέμει το εργατικό δυναμικό είτε σε συγκεκριμένες περιοχές είτε σε συγκεκριμένους κλάδους, θα δει ότι μάλλον πετυχαίνει τους στόχους του. Ενδεικτικό είναι το «Πιλοτικό Πρόγραμμα κινητικότητας ανέργων για απασχόληση σε πρωτογενή τομέα από την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου Κρήτης» που περιλάμβανε επιδότηση 250 ευρώ για μετακίνηση και έως 250 ευρώ μηνιαίως για στέγαση και είχε ως σκοπό τη συγκομιδή λαδιού/ελιών. Η διάρκειά του ήταν από Νοέμβρη του 2023 μέχρι και τον Γενάρη του 2024. Διόλου τυχαία, στην περίοδο του δεύτερου λοκντάουν, περιοχές της Δυτικής Μακεδονίας (βλ. Κοζάνη) είχαν απαγόρευση κυκλοφορίας από τις 6 το απόγευμα, ενώ η εργασιακή αναδιάρθρωση περιλάμβανε και ένα πρόγραμμα που ανακοινώθηκε το 2022, με τίτλο «Ειδικό πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση 3.400 ανέργων, πρώην εργαζομένων στις επιχειρήσεις που επλήγησαν λόγω της απολιγνιτοποίησης στις Περιφέρειες της Δυτικής Μακεδονίας και της Πελοποννήσου (Β΄ ΚΥΚΛΟΣ)».

Σχολιάζοντας το πιλοτικό πρόγραμμα 500 εργατών γης από τη Δυτική Μακεδονία στο Ηράκλειο, ο πρόεδρος του Εργατικού Κέντρου Ηρακλείου Στέλιος Βοργιάς τόνισε ότι η μηνιαία επιδότηση έχει ως απαραίτητη προϋπόθεση οι εργάτες γης «να κάνουν τουλάχιστον 10 μεροκάματα το μήνα και μπουν 10 εργόσημα, αλλιώς προβλέπονται μειώσεις στα παραπάνω ποσά». Κι επειδή η εθνική οικονομία είναι πάνω απ' όλα, φρόντισε να μας ενημερώσει ότι πρέπει «να απλουστευτούν οι διαδικασίες προκειμένου να έρθουν εργάτες γης στη χώρα μας» (*hxonews.gr*, 31.10.2023).

Με αυτόν τον τρόπο, λοιπόν, το ελληνικό κράτος αφενός βελτιώνει τις οργανωτικές και τεχνο-πολιτικές του δυνατότητες αφετέρου προσαρμόζει τους όρους εργασίας προς τις κατευθύνσεις που ευνοούν τα σχέδια της εθνικής οικονομίας. Αναδιαμορφώνει την ταξική σύνθεση και διαχωρίζει το πλεονάζον προλεταριάτο: κάποιους τους σπρώχνει στη μισθωτή εργασία με χάλια μισθούς και υποασφάλιση, κάποιες άλλες τις δεσμεύει σε κλάδους της «μαύρης» οικονομίας. Ειδικά αν σκεφτούμε ότι το ελληνικό κράτος επιλέγει από τη μια μεριά κανόνες συμμόρφωσης, από την άλλη κίνητρα τυπικής δήλωσης της εργασίας (σε μικρότερο βαθμό), καταλαβαίνουμε ότι το εθνικό συμφέρον και η εθνική πολιτική για την εργασία είναι τομείς της συνέχειας του κράτους. Κοινώς, λειτουργούν πέρα από τη διάκριση αριστερά-δεξιά. Η οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας, σε μια περίοδο αστάθειας και πολεμικής οικονομίας, είναι ο βασικός πυλώνας αυτής της πολιτικής. Κι ακριβώς επειδή οι άνεργοι είναι παραγωγικό εφεδρικό εργατικό δυναμικό, η διαχείρισή τους είναι παραγωγική εφόσον διασφαλίζει την κοινωνική συνοχή.

Ακριβώς σ' αυτό το σημείο κουμπώνει η ΔΥΠΑ. Μακράν του να αποτελεί έναν φορέα που απλώς αποκαθιστά τους άνεργους, η ΔΥΠΑ συνιστά «ένα βασικότατο κι αποτελεσματικό εργαλείο του ελληνικού κράτους για την εκπαίδευση της τάξης μας. [...] Μας εκπαιδεύει να δεχτούμε ως δεδομένα κι αναπόφευκτα τη συνεχόμενη υποτίμηση της ζωής μας, το αυξανόμενο θράσος των αφεντικών, «τις θυσίες για το καλό της χώρας», το «δουλίτσα να υπάρχει»· μας εκπαιδεύει, τελικά, στο να αποδεχτούμε, μια και καλή, ότι έτσι θα είναι η ζωή μας από εδώ κι εμπρός.» [26] Τέρμα πια η η εργατική τάξη! Πλέον θα είμαστε μόνοι/ μόνες μας σαν άτομα απέναντι στο κράτος. Εκεί εξυπηρετεί το σπάσιμο σε κατηγορίες· στο να μας εμποδίζει από το να βλέπουμε τους εαυτούς μας σαν κάτι πέρα από άτομα, στο να μας εμπεδώνει το εθνικό συμφέρον ως κοινό ανεξαρτήτως διαφορών. Και την ίδια στιγμή, η ΔΥΠΑ κατευθύνει τα αφεντικά σε προσοδοφόρους για τα ίδια τομείς, ικανοποιεί τα αιτήματά τους μέσω επιδοτήσεων για προσλήψεις ανέργων και κάνει πιο ορθολογική την ένταση στη δουλειά.

Υποσημειώσεις

[1] «Δελτίο Τύπου: Η ΔΥΠΑ ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας ενισχύοντας συστηματικά τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης», *Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης*, 31.10.2024.

[2] «Έθνος ενιαίο, ομοούσιο και αδιαίρετο. Άδειες παραμονής και εργασία μεταναστών 25 χρόνια μετά», *151*, τχ. 30, χειμώνας-άνοιξη 2024.

[3] «Τσιγγάνοι και μπαλαμοί στο Χαλάνδρι: η δημόσια τάξη, η πρόνοια και η υλικότητα του ρατσισμού», *151*, τχ. 26, φθινόπωρο-χειμώνας 2022. Να σημειώσουμε εδώ πως ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του 2000 υπήρχε η επιδίωξη του ΟΑΕΔ να προτρέψει τους Ρομά να γίνουν «ελεύθεροι επαγγελματίες» αλλά και να τους στρέψει σε συγκεκριμένες ειδικότητες (π.χ. αλουμινοκατασκευαστές, κηπουροί, βοηθοί σερβιτόρων, υδραυλικοί, πωλητές λιανικού εμπορίου). Το 2007 εμφανίστηκε στην περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης το «Πρόγραμμα επιχορήγησης πεντακοσίων (500) Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών (Ν.Ε.Ε.) και επιτηδευματιών, ατόμων ηλικίας 18 έως 64 ετών με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες (ΡΟΜ) καθώς και προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης».

[4] «Το πείραμα της Ημαθίας που πέτυχε! Το μάνατζμεντ των μεταναστών στο νότιο άκρο των Βαλκανίων απ' την πανδημία μέχρι σήμερα», *151*, τχ. 28, καλοκαίρι-φθινόπωρο 2023.

[5] «Γαμο-κανονικότητα. Στη δεκαετία του 1980 και σήμερα (επιλεγόμενα μιας συζήτησης στην ΑΣΟΕΕ)», *151*, τχ. 30, χειμώνας-άνοιξη 2024.

[6] Βάσει της τελευταίας σχετικής ανακοίνωσης της ΔΥΠΑ, «το σύνολο των εγγεγραμμένων στο μητρώο της ΔΥΠΑ για τον μήνα Σεπτέμβριο 2024, ανήλθε σε 776.326 άτομα». Από αυτούς, «το σύνολο των επιδοτούμενων ανέργων, για τον μήνα Σεπτέμβριο 2024, ανέρχεται σε 173.940 άτομα.» Βλ. «Στατιστικά στοιχεία εγγεγραμμένης ανεργίας ΔΥΠΑ-Σεπτέμβριος 2024», *Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης*, 18.10.2024. Οι αριθμοί αυτοί δεν αντιστοιχούν σε όσους/ όσες δεν εργάζονται, αλλά σε εκείνους/ εκείνες που έχουν γραφτεί ως άνεργοι στο μητρώο της ΔΥΠΑ και διατηρούν το δελτίο ανεργίας.

[7] Σαχ, *Ανεργία, μια δουλειά με μέλλον. Θέσεις για την παγκόσμια οικονομική κρίση, την ιστορία και το μέλλον της*, Αθήνα, 2011.

[8] ILO, *Quick guide on interpreting the unemployment rate*, 2019, σ. 7. Ο ίδιος ορισμός υιοθετείται από τη ΔΥΠΑ και το ελληνικό κράτος: «Στο Ψηφιακό Μητρώο Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α.), το οποίο είναι προσβάσιμο μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης (ΕΨΠ-gov.gr), εγγράφονται οι αναζητούντες εργασία, πλην όσων είναι ήδη εργαζόμενοι.». Βλ. «Δουλειές Ξανά: Αναδιοργάνωση Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης και ψηφιοποίηση των υπηρεσιών της, αναβάθμιση δεξιοτήτων εργατικού δυναμικού και διάγνωσης των αναγκών εργασίας και άλλες διατάξεις», *Εφημερίδα της Κυβέρνησης*, τχ 1, φύλλο 75, 18.4.2022, σ. 2623.

[9] Γεωργία Καραμπαγλή, *Οι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης στην Ελλάδα και οι εναλλακτικές λύσεις για την καταπολέμηση της ανεργίας: οι δράσεις του ΟΑΕΔ και η αναζήτηση για πρωτότυπες λύσεις*, Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2024, σ. 74.

[10] Ούτως ή άλλως, η δυνατότητα συμμετοχής σε όλα τα προγράμματα της ΔΥΠΑ δίνεται εφόσον οι άνεργοι: «είναι Έλληνες πολίτες ή πολίτες άλλου κράτους μέλους της ΕΕ ή είναι ομογενείς που έχουν δικαίωμα διαμονής και απασχόλησης στη χώρα μας ή πολίτες τρίτων χωρών που έχουν άδεια διαμονής για εξαρτημένη εργασία, τουλάχιστον για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί το πρόγραμμα».

[11] Κι όπως είναι εύλογο, ο κομβικός ρόλος των εργασιακών συμβούλων (ανέργων και εργοδοτών) έχει αναγνωριστεί την τελευταία δεκαετία: από το 2017 μέχρι και σήμερα, είναι η κύρια ειδικότητα (με μεγάλη διαφορά) για την οποία προκηρύσσονται θέσεις εργασίας στη ΔΥΠΑ.

[12] Με δύο εξαιρέσεις: τα Κοινωφελή προγράμματα και τα προγράμματα Προεργασίας, στα οποία η ΔΥΠΑ πληρώνει απευθείας τους άνεργους/ τις άνεργες που έχουν προσληφθεί.

[13] Στην ενότητα «Ωράριο-Απουσίες», η πρόσκληση του προγράμματος γράφει: «Οι ωφελούμενοι μπορούν να απουσιάσουν μέχρι είκοσι πέντε (25) ημέρες προεργασίας, καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, με την υποχρέωση επιμήκυνσης του προγράμματος για αντίστοιχο αριθμό ημερών μέχρι τη συμπλήρωση των 175 ημερών ασφάλισης / προεργασίας. Επιπλέον: α) για την περίοδο θερινών διακοπών ή αργιών ή/και για εργάσιμες ημέρες κατά τις οποίες η επιχείρηση μένει κλειστή (έως 30 ημέρες προεργασίας) και β) σε περίπτωση απουσίας του ωφελούμενου λόγω ασθένειας, δίνεται δυνατότητα απουσίας για επιπλέον τριάντα (30) ημέρες προεργασίας με αντίστοιχη υποχρέωση επιμήκυνσης ώστε να συμπληρωθούν οι 175 ημέρες του προγράμματος. Για την επιμήκυνση υπογράφεται το σχετικό παράρτημα του συμφωνητικού συνεργασίας, πριν τη προβλεπόμενη λήξη του αρχικού συμφωνητικού.» Βλ. «Δημόσια Πρόσκληση 9/2024. Πρόγραμμα απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας – Προεργασία για νέους άνεργους 18-29 ετών», *Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης*, 7.6.2024. Άραγε το σχολείο είναι προετοιμασία για τη δουλειά ή η δουλειά είναι συνέχεια του σχολείου;

[14] «Όταν ο ΟΑΕΔ 'καταπολεμάει την ανεργία'», *antifa*, τχ. 40, σ. 19.

[15] Μητροπολιτικά συμβούλια, «Ειδικευμένος ή ανειδίκευτος: Μορφές του συλλογικού εργάτη σήμερα», *Εισηγήσεις των ανοικτών συνελεύσεων των μητροπολιτικών συμβουλίων* (χειμώνας 2002 – καλοκαίρι 2003), Αθήνα, 2003.

[16] Βλ. «Νέα εποχή στην κατάρτιση με τα προγράμματα του ΟΑΕΔ που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης», *Υπουργείο Εργασίας*, 02.3.2022. Στην ανακοίνωση ο (και τότε και νυν) διοικητής του ΟΑΕΔ δήλωσε πως «ο ΟΑΕΔ εγκαινιάζει μια νέα εποχή στην κατάρτιση με δράσεις που έχουν ως στόχο να ενισχύσουν τις δεξιότητες 500.000 ανέργων και εργαζομένων τα επόμενα χρόνια, με συνολικούς πόρους 1 δισ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης».

[17] Class war dogz, *Κρατικές πολιτικές διαχείρισης της ανεργίας. Ο ρόλος του ΟΑΕΔ*, Αθήνα, 2017, σ. 40.

[18] «Ειδικευμένος ή ανειδίκευτος: Μορφές του συλλογικού εργάτη σήμερα», ό.π.

[19] «Όταν ο ΟΑΕΔ 'καταπολεμάει την ανεργία'», ό.π.

[20] Για την αναπαραγωγή του κράτους μέσω του διαχωρισμού χειρωνακτικής / διανοητικής εργασίας βλ. Étienne Balibar, «Σχετικά με τη μαρξιστική έννοια του «καταμερισμού της χειρωνακτικής και της διανοητικής εργασίας» και την πάλη των τάξεων», στο *Κράτος, μάζες, πολιτική*, Αθήνα: Εκτός Γραμμής, 2014, σ. 127-151.

[21] «Δουλειές Ξανά», ό.π., σ. 2615.

[22] «Δουλειές Ξανά», ό.π., σ. 2615.

[23] Οι υποχρεώσεις και οι συνέπειες βρίσκονται στο «Δουλειές Ξανά», ό.π., σ. 2624-2625.

[24] Βλ. τη δήλωση του Μητσοτάκη: «αν κάποιος μπορεί να βρει δουλειά, πρέπει να βρίσκει δουλειά και δεν πρέπει το επίδομα ανεργίας σε συνδυασμό με άλλα επιδόματα να δρα ως αντικίνητρο στην εργασία», στο «Συνέντευξη Τύπου του Πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στην 88η Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης», *primeminister.gr*, 8.9.2024.

[25] Καραμπαγλή, ό.π., σ. 151-152.

[26] Class war dogz, ό.π.

ΟΔΗΓΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ

ΓΙΑ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΕΣ

Το 2024 σύντομα φεύγει, έρχεται το 2025 και η χρονική μας απόσταση από τη... ζοφερή περίοδο μεγαλώνει. Σε κανέναν μας δεν λείπει η καραντίνα. Και μερικές φορές δεν θέλουμε καν να θυμόμαστε. Αλλά όταν εμείς κάνουμε σχέδια –όπως λέει κι η γνωστή αυτόνομη παροιμία– το κράτος γελάει. Γιατί τέτοια σημαντικά πολιτικά εργαλεία, όπως οι παγκόσμιες αρρώστιες και οι καραντίνες δεν ξεχνιούνται έτσι εύκολα. Για παράδειγμα, τον περασμένο Νοέμβρη, στα πλαίσια μιας επιστημονικής συνάντησης γιατρών και ιστορικών, ο ομότιμος καθηγητής και διευθυντής του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τράπεζας Κώστας Κωστής έδωσε μια διάλεξη με θέμα «Ιστορία των επιδημιών και του κράτους. Κάποιες σκέψεις». Τα λόγια που προλόγιζαν αυτή τη συνάντηση:

«2002-2003: Σοβαρό Οξύ Αναπνευστικό Σύνδρομο (SARS), 2009-2010: γρίπη H1N1, 2019-2023: COVID-19 – Ο 21ος αιώνας υπενθυμίζει ότι η επιδημία δεν συνιστά κοινωνική εξαίρεση· τα κράτη λειτουργούν και οργανώνονται στη σκιά της.» [1]

Τρεις σειρές γεμάτες πυκνό νόημα. Με απλά λόγια, εν αρχή ην η ασθένεια: τα λόγια με τα οποία αρχίζει το κάλεσμα στη διάλεξη είναι απλά ονόματα ασθενειών. Η δεύτερη πρόταση μας προτρέπει να μην ξεχνάμε τις ασθένειες γιατί αυτές όλο και κάπου εδώ γύρω είναι και ΘΑ είναι. Η τρίτη πρόταση είναι εξίσου πλήρης νοήματος. Δεν είναι αυτές οι ασθένειες που συμβαίνουν στη σκιά της λειτουργίας των κρατών αλλά τα κράτη που λειτουργούν και οργανώνονται στη σκιά της ασθένειας, της φύσης. Δεν είναι τα κράτη που οργανώνουν τον κόσμο με βάση και τις αρρώστιες, ορίζοντας τι είναι αρρώστια και τι όχι, αλλά οι αρρώστιες που επιβάλλουν στα κράτη πώς να λειτουργούν. Άρα αυτά που φάγαμε στο κεφάλι την περίοδο 2020-2022 και τα όποια θα φάμε στο μέλλον μας τα επιβάλλει η ρημάδα η φύση, όχι τα καλά μας κράτη. Μέσα σε τρεις σειρές βρίσκουμε λοιπόν μια αναλαμπή εκείνης της διετίας του εγκλεισμού και των πολλαπλών πειθαρχήσεων. Αλλά ας μην είμαστε απαισιόδοξοι, υπάρχουν και θετικά πιστεύουμε.

«Θετικά»; Ναι! Βασικά και μόνο η συνάντηση γιατρών και ιστορικών, των ειδικών της υγείας και των ειδικών του δημόσιου λόγου για το παρελθόν – αλλά βασικά για το παρόν – μας λέει ότι η διεπιστημονική (sic) αυτή συνύπαρξη γυρεύει να κανονίσει κάπως καλύτερα από το 2020-2022 πώς θα μας κουμαντάρουν σε επίπεδο λόγου στο μέλλον. Οι παραπάνω τρεις σειρές, είναι η αλήθεια, θα μπορούσαν να γραφτούν καλύτερα. Η αρχική απλή παράθεση ασθενειών προδίδει τη γύμνια του λόγου. Γιατροί και ιστορικοί του κράτους παραδέχονται ψιλο-ανοιχτά ότι δεν πήγαν όλα καλά, και ειδικά η πολιτική «γράμμωση» του πληθυσμού σε επίπεδο λόγου την περίοδο 2020-2022. Οι γιατροί του κράτους προσέγγισαν το πράγμα με τη γνωστή αλαζονεία ότι «ο γιατρός έχει πάντα δίκιο» και «πρέπει να κάνεις αυτό που θα σου πει ο γιατρός». Οι ιστορικοί του κράτους κατάλαβαν ότι δεν είχαν δουλέψει αυτά τα ζητήματα όσο θα έπρεπε. Μπόλικοι στα χρόνια της καραντίνας, και ειδικά όσοι δεν τηρούσαμε τα μέτρα επιδεικτικά, δεν ήμασταν διατεθειμένοι να παρατήσουμε το πάρκο, να στέλνουμε μηνύματα sms στο κράτος για να βγούμε απ' το σπίτι ή να φορέσουμε μάσκα «λόγω κόβιντ», ή επειδή μας το 'πε ένας που φορούσε λευκή ρόμπα. Η συνάντηση γιατρών και ιστορικών σήμερα επιχειρεί να καλύψει το χαμένο αυτό έδαφος ως προς τη μετάδοση του κρατικού μηνύματος στα αυτιά μας αλλά και να προετοιμάσει το έδαφος για τα επόμενα που έρχονται, όταν πάλι θα κληθούν να μας πειθαρχήσουν σε επίπεδο λόγου. Λέγαμε τότε, επί καραντίνας, ότι αυτό που μας έκαναν, μας το έκαναν με τα λόγια. Και παρά τη φοβερή του επιτυχία, η αλήθεια είναι ότι θα μπορούσε να πάει και καλύτερα.

Δεδομένων των παραπάνω αλλά και της ειδησεογραφίας του περασμένου χρόνου, σκεφτήκαμε να επανέλθουμε στο ζήτημα και να θυμηθούμε και να σας θυμίσουμε τα βασικά από αυτά που μελετήσαμε και γράψαμε στα χρόνια του εγκλεισμού και στα οποία πρέπει να επιστρέψουμε όταν θα έρθει η ώρα του επόμενου φοβερού ιού!

α) Μη μαθαίνεις την αλήθεια από οθόνες!

Βασικό πράμα για τη σχετική συζήτηση είναι να μην περιμένει κανείς να μάθει την αλήθεια από τις διάφορες οθόνες και τα ΜΜΕ, ορθόδοξα (τηλεοπτικά κανάλια) ή εναλλακτικά (σόσιαλ μίντια). Όπως οι γιατροί και οι ιστορικοί στο σήμερα προσπαθούν να φτιάξουν μια μεγάλη φόρμουλα, ένα ευρύ αναλυτικό σχήμα στο οποίο να χωράνε τις μπούρδες τους, το ίδιο κάνουν τα ΜΜΕ στην καθημερινότητα. Τα ΜΜΕ και τα σόσιαλ μίντια παίρνουν αυτά τα αναλυτικά σχήματα και τα εφαρμόζουν σε καθημερινό και ατομικό επίπεδο.

Ενώ οι γιατροί/ιστορικοί και τα ΜΜΕ/σόσιαλ μίντια προσπαθούν να παρουσιάσουν έτοιμες ερμηνείες και τις πολιτικές τους βλέψεις σαν «γεγονότα», εμείς πρέπει να αμφισβητούμε το τι ονομάζεται γεγονός, να μπορούμε να ξεχωρίσουμε τα απλά συμβάντα από τις ερμηνείες τους που προκύπτουν από το κράτος και τους ρουφιάνους του.

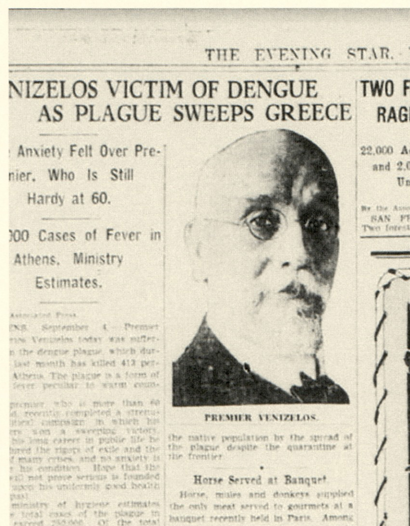
Η μπροσούρα που είχαμε εκδώσει τον χειμώνα του 2020 έκανε ακριβώς αυτή τη δουλειά. [2] Μελετήσαμε και συζητήσαμε κάποιους μήνες αγγλο-αμερικάνικα ιστορικά άρθρα για πανδημίες και ιούς στο παρελθόν και καταλάβαμε ότι καμία κρατική πολιτική πάνω σε ιούς και επιδημίες δεν είναι καινούργια. Τίποτα απ' όσα «πρωτόγνωρα» ζούσαμε την άνοιξη και το φθινόπωρο του 2020 δεν ήταν ακριβώς πρωτόγνωρα. Οι πολιτικές δημόσιας υγείας πάνω στις «επιδημίες» είχαν δοκιμαστεί επί μακρόν και είχαν δουλευτεί στο παρελθόν με διάφορους τρόπους, με άμεση ή έμμεση βία (καραντίνες, λοιμοκαθαρτήρια, γκέτο, υποχρεωτικοί εμβολιασμοί κλπ).

Ένα τελείως απρόσμενο θέμα πάνω στο οποίο πέσαμε ήταν ότι και τα ίδια τα ΜΜΕ έχουν μια ιστορία συνυφασμένη με τις πανδημίες. Ήταν με αφορμή μια γρίπη που είχαν φτιαχτεί οι πρώτες μιντιακές διαμεσολαβήσεις – οι περίφημες βρετανικές εφημερίδες με το όνομα tabloids – και αυτό γιατί αυτές οι εφημερίδες προορίζονταν να ρίχνουν την κρατική γραμμή στην εργατική τάξη. Στην Αγγλία τα tabloids εμφανίστηκαν κατά την τετραετία 1889-1893, κατά τη διάρκεια της επιδημίας της ρωσικής γρίπης. Σκοπός τους τότε ήταν να βρίζουν και τους Ρώσους μετανάστες στην Αγγλία. Το βασικό ήταν ότι φτιάξανε ένα κανάλι επικοινωνίας μεταξύ κράτους και εργατικών τάξεων. Αυτό το εργαλείο δουλεύτηκε με συνέπεια και συνεχώς στα επόμενα 25 χρόνια, μέχρι που φάνηκε ξανά χρήσιμο σε μια άλλη επιδημία.

Η επιδημία της ισπανικής γρίπης ξέσπασε το 1918, με το που τελείωσε ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος, με τα εκατομμύρια αμάχους και στρατιώτες νεκρούς. Η κατάσταση εκείνη την εποχή πήγαινε ως εξής: όσοι επέζησαν του πολέμου αμφισβητούσαν θορυβωδώς την αναγκαιότητα της συμμετοχής των κρατών στον πόλεμο. Η κομμουνιστική ιδεολογία απλωνόταν και η «ταξική συνείδηση» ήταν το αγκάθι των κρατών. Η ισπανική γρίπη χρησιμοποιήθηκε σαν μια επίθεση ενός αόρατου εχθρού απέναντι σε όλους, ως ένα νέο αταξικό, εθνικό πρόβλημα που χρήζει και της ανάλογης εθνικής ενότητας. Η ισπανική γρίπη «δούλεψε» σαν το καλύτερο φάρμακο για να το βουλώσουν όλοι. Και αυτό έγινε πράγματι σε έναν βαθμό από τότε που ξεκίνησαν και οι πρώτες εφημερίδες tabloids. Τα tabloids είναι σήμερα γνωστά για την κουτσομπολίστικη διάσταση των ειδήσεων που προσφέρουν, το φτηνό χαρτί που χρησιμοποιούν και το ελάχιστο (κάποιες φορές μηδενικό) κόστος που έχουν. Όποιος μπει σε μετρό στην Αγγλία, θα δει κόσμο να τις διαβάζει ακόμα και σήμερα. Όμως το κόστος του να διαβάζει κάποιος τα tabloids στην πραγματικότητα δεν είναι καθόλου χαμηλό. Ήταν οι εφημερίδες στις οποίες θα είχε

«πρόσβαση» η εργατική τάξη, ώστε να πάρει κατευθείαν την γραμμή από το βρετανικό κράτος και άρα ένα πολύτιμο εργαλείο σύνδεσης του κρατικού στόματος με τα προλεταριακά αυτιά. Για παράδειγμα, όταν τα tabloids κατασκεύαζαν και «φούσκωναν» ειδήσεις με τους θανάτους διάσημων προσώπων στην Αγγλία από την ισπανική γρίπη, αυτό το έκαναν για να δείξουν τη διαταξική διάσταση της ασθένειας.

Αυτά είναι τα πρώτα μπετά με τα οποία χτίστηκε αυτό που λέγεται «προπαγάνδα» και πριν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο τελειοποιήθηκε σε κάθε ευρωπαϊκό κράτος. Η Ελλάδα, για παράδειγμα, που ψώνιζε μοντέλα διοίκησης από τη Βρετανία, χρησιμοποίησε αντίστοιχες μεθόδους και χωρίς να έχει tabloids. Και εδώ αρρώσταιναν διάσημοι και σημαντικοί άνθρωποι από γρίπη ή... από δάγκειο πυρετό, όπως στην περίπτωση του πρωθυπουργού Βενιζέλου, το 1928, και τα ΜΜΕ της εποχής φρόντιζαν να το μαθαίνουμε και να συμπάσχουμε όλοι! [3] Από τη μια όλοι «αρρώσταιναν», πλούσιοι και φτωχοί, από την άλλη μόνο η μία μπάντα «έφταιγε». Κανείς δεν κατηγόρησε φυσικά τον Βενιζέλο για τη μετάδοση κάποιου ιού. Όμως στην επιδημία χολέρας το 1913, στοχοποιήθηκαν οι κοινωνικές συμπεριφορές των εργατ(ρι)ών. Συγκεκριμένα, οι οδηγίες να αλλάξουν συμπεριφορά, να μην πίνουν και να μην γλεντάνε για να συνεχίσουν να είναι παραγωγικοί για το κράτος, το οποίο ήταν τότε σε πόλεμο (Βαλκανικοί πόλεμοι), δίνονταν διά στόματος μιας γιατρίνας:

THE EVENING STAR.

NIZELOS VICTIM OF DENGUE AS PLAGUE SWEEPS GREECE

Anxiety Felt Over Premier, Who Is Still Hardy at 60.

00 Cases of Fever in Athens, Ministry Estimates.

PREMIER VENIZELOS.

Horse Served at Banquet

TWO F... RAGI...

«Οι Έλληνες οικογενειάρχαι, οι Έλληνες νέοι που ήξευραν με τόσο ψυχικό μεγαλείο να θυσιασθούν για την Πατρίδα μας πάνω στους αιματοβρεγμένους και παγωμένους βράχους, θα θυσιάσουν τώρα κάθε ορμή υπερβολικής διασκεδάσεως, δεν θα ξενυχτούν στην ταβέρνα γιατί η κραιπάλη, το μεθύσι, η υπερβολική κούρασις του σώματος ευκολύνει τη μόλυνσι από το φοβερό μικρόβιο της χολέρας. Ξέρετε, ότι εις τας μεγαλουπόλεις όπου κατώρθωσε να εξαπλωθή η απαισία μάστιγα εσημειώθησαν τα περισσότερα κρούσματα την Δευτέρα, γιατί την Κυριακήν ο λαός ελεύθερος από την εργασία εδίδετο στο φαγοπότι, στο μεθύσι, στην ταβέρνα».* [4]

Ο θηλυκός Τσιόδρας της εποχής φρόντιζε λοιπόν μέσω των ΜΜΕ να μεταδίδεται η κρατική φωνή καμπάνα. Οι εργάτες όταν δεν δουλεύουν γλεντοκοπάνε και αρρωσταίνουν. Αντιθέτως, η δουλειά είναι υγιές πράμα! Εκείνη η εποχή ήταν η πρώτη που τα κράτη βάζανε στο στόχαστρο όχι μόνο τους χώρους και τον χρόνο εργασίας των εργατών αλλά και τους χρόνους αναπαραγωγής τους. Η ασθένεια ήταν η πρόφαση. Οι γιατροί ήταν οι κατάλληλοι ειδικοί για να ξεστομίσουν τις κρατικές εντολές ντυμένες σε ιατρικές συμβουλές. Ο Τύπος ήταν το κατάλληλο κανάλι διοχέτευσης των κρατικών εντολών – όπως ακριβώς σήμερα συμβαίνει μέσω τηλεόρασης και σόσιαλ μίντια.

β) Σκατά στους ειδικούς απ' όπου κι αν προέρχονται!

Μια που είπαμε για ειδικούς αξίζει μια ειδική μνεία στους ειδικούς της υγείας. Από τις κουβέντες και τα διαβάσματά μας την περίοδο 2020-2021 καταλάβαμε το εξής απλό: οι γιατροί δεν ήταν από πάντα οι «ειδικοί» της υγείας. Η επιβολή του κρατικού ελέγχου μέσω των γιατρών, δηλαδή τα κάθε λογής μέτρα που θεωρούνται ότι προστατεύουν την υγεία (ποιου όμως;) και χειροκροτούνται ως σωστά ή αποδοκιμάζονται ως ελλιπή (από όσους θέλουν περισσότερο και «φροντιστικότερο» κράτος) δεν ήταν πάντα αυτονόητη. Χρειάστηκε πολλή προπαγάνδα για να σβηστούν απ' το χάρτη πρακτικοί γιατροί, θεραπεύτριες και θεραπευτικές πρακτικές αιώνων που δεν είχαν βαφτιστεί ως επιστήμη στην κρατική κολυμπήθρα. Χρειάστηκε πολλή προπαγάνδα για να γίνουν οι γιατροί οι «ειδικοί» που μονοπωλούν τον λόγο για την υγεία και το θάνατό μας. Ένα ομιλούν χάπι, μάλλον ληγμένο, μας μαλώνει: Μην γίνεσαι γιατρός του εαυτού σου! Δώσε στο γιατρό σου την απόλυτη εξουσία της ζωής σου. Μην δυσφορείς, μην είσαι καχύποπτος απέναντι στις υγειονομικές υπηρεσίες. Οι άνθρωποι με τη λευκή μπλούζα είναι το λιγότερο φιλάνθρωποι το περισσότερο «ήρωες». Κι αν δεν συμφωνείς θα βαφτιστείς «συνωμοσιολόγος».

Κάποτε ωστόσο, όχι πάνω από εκατό χρόνια πριν το 2024, ο ρόλος των γιατρών ήταν αρκετά ξεκάθαρος στα μάτια των υπηκόων ενός κράτους, γιατί δεν είχαν ακόμη φάει την παπάτζα με το ιατρικό «λειτούργημα» και τον «όρκο του Ιπποκράτη». Δηλαδή, οι γιατροί ήταν κανονικοί (και με στολή!) κρατικοί υπάλληλοι που ξεδιάλεγαν τους υγιείς από τους ασθενείς κλείνοντας τους τελευταίους σε λοιμοκαθαρτήρια, λαζαρέτα, Σπιναλόγκες, καραντίνες. Τους παίρνανε με το ζόρι στα νοσοκομεία, υποδείκνυαν ποιανού την πόρτα θα σφράγιζαν οι μπάτσοι, στοχοποιούσαν ως επικίνδυνες για την Υγεία τις καθημερινές συνήθειες και πρακτικές της εργατικής τάξης. Ήταν οι γιατροί αυτοί που ξεδιάλεγαν τον ψυχικά άρρωστο και τον αντικοινωνικό για υποχρεωτική στείρωση αλλά και εξόντωση. Γιατρούς και ιατρικά πειράματα εναντίον Εβραίων είχε και το Άουσβιτς! Με τον Εβραίο «δεν έχουμε ζήτημα ιδεολογίας» είχε πει ο υπαρχηγός των ναζί Χίμλερ «αλλά ζήτημα καθαριότητας». Η ιατρική ήταν η επιστήμη που κατασκεύασε την ομοφυλοφιλία ως παρέκκλιση απ' το υγιές. Καθώς παλιότερα, οι γιατροί δεν ήταν νομιμοποιημένοι στη συνείδηση του κόσμου, χρειαζόταν να επέμβει ακόμη κι ο στρατός για να τηρηθούν τα «ιατρικά» μέτρα. Σήμερα χρειάζεται ένα δελτίο ειδήσεων και κάτι αριστερά social media.

Στο παρελθόν, οι εξεγέρσεις απέναντι στα υγειονομικά μέτρα κατά χολέρας, πανώλης, ευλογιάς και λοιπών επιδημιών, ήταν μπόλικες. Για παράδειγμα, στο Μιλγουόκι των ΗΠΑ, στα τέλη του 19ου αι., μια επιδημία ευλογιάς οδήγησε σε εξέγερση Πολωνών μεταναστριών ενάντια στην υποχρεωτική απομάκρυνση των αρρώστων από τα σπίτια τους προς τα νοσοκομεία. Οι μετανάστριες οπλισμένες με ρόπαλα του μπέιζμπολ επιτέθηκαν σε ασθενοφόρα και γιατρούς, που θέλανε να απομακρύνουν τους αρρώστους από τις μεταναστογειτονιές. Παρόμοια γίνανε κι αλλού, όπως στο Μόντρεαλ του Καναδά, ενώ στην Μασάφρα της Πούλια, το 1911, τρεις χιλιάδες γυναίκες και άντρες, οπλισμένοι με στειλιάρια, σπαθιά και γεωργικά εργαλεία επιτέθηκαν

στο λαζαρέτο (στρατόπεδο καραντίνας) και απελευθέρωσαν τους ασθενείς της χολέρας. Κατόπιν έκαψαν το κτίριο και τραυμάτισαν κρατικούς αξιωματούχους και γιατρούς. Γιατί να κάψουν ένα κτίριο που υποτίθεται είναι για το καλό της υγείας τους; Στα στρατόπεδα αυτά, ίσχυαν στρατιωτικά μέτρα, όπως αυτά που εφαρμόστηκαν στην βουβωνική πανώλη στο Λονδίνο του 1600. Δηλαδή, όταν ίσχυε καραντίνα, οι πόλεις σφραγίζονταν. Οι ασθενείς μεταφέρονταν στα υπαίθρια στρατόπεδα-λαζαρέτα. Στις πόλεις δεν έβγαινε και δεν έμπαινε κανείς. Υπεύθυνος ήταν ο στρατός. Που ήταν υπεύθυνος και για τον έλεγχο διανομής τροφίμων τόσο στις πόλεις όσο και στα στρατόπεδα-λαζαρέτα. Που πρακτικά σήμαινε πείνα και θάνατο.

Καθώς τα κράτη εξελίσσονταν «διόρθωναν» τα προβλήματά τους. Οι κοινοβουλευτικές δημοκρατίες δεν έπρεπε να βάζουν τον στρατό να επιλύει αυτά τα προβλήματα, έπρεπε να τα επιλύουν με «μαλακή» καταστολή, δηλαδή ΜΜΕ και γιατρούς. Κάθε κρίση υγείας όμως έχει αφήσει πίσω της κάτι. Η ισπανική γρίπη, στις αρχές του 20ου αιώνα, οδήγησε στον Καναδά αλλά και αλλού στην οργάνωση των συστημάτων υγείας με συγκεντρωτικό τρόπο. Ιδρύθηκαν δηλαδή τα υπουργεία Υγείας και οργανώθηκαν για πρώτη φορά τα νοσοκομεία. Η ισπανική γρίπη ήταν η αφορμή για θεσμική μετάβαση από την τοπική υγεία στην εθνική στρατηγική για την υγεία μέσω του νεοϊδρυθέντος Υπουργείου Υγείας. Έτσι, η εργατική πολιτική με τις υγειονομικές διακλαδώσεις της δέθηκαν πάνω στην ενιαία πολιτική για την υγεία. Παραδείγματος χάρη, στην Ελλάδα, το σημείο συνάντησης της εργατικής πολιτικής του κράτους και της πολιτικής για την υγεία ήταν το 1905-1915 με την ασθένεια της φυματίωσης, που έπλαττε την εργατική τάξη, ενώ και στον μεσοπόλεμο, οι πολιτικές υγείας και πρόνοιας ήταν στην ουσία τους ταξικές πολιτικές. Η υποχρεωτική κρατική ασφάλιση των εργαζομένων –αυτό που σήμερα λέγεται ΕΦΚΑ– είχε και έχει ως κεντρική λειτουργία την εργατική αλλά και εθνική πειθάρχηση. [5] Εν καιρώ πολέμου οι εργάτες θα έπρεπε να δουλεύουν χωρίς να γλεντοκοπάνε και να αρρωσταίνουν, όπως τό λεγε η προαναφερθείσα γιατρίνα. Τα νοσοκομεία γιάτρευαν στρατιώτες για να τους στείλουν κατόπιν να πεθάνουν για εθνοσωτήριους λόγους.

Όσα καταλάβαμε για τους ειδικούς την περίοδο 2020-2022 φυσικά μπορούν να εφαρμοστούν για κάθε τομέα: την ιστορία και τους ιστορικούς, και γενικώς όλους τους ειδικούς του λόγου, αλλά και ακόμη περισσότερο τα λεγόμενα φυσικά φαινόμενα, τον καιρό και τους μετεωρολόγους, τις φωτιές, τους σεισμούς και ούτω καθεξής. Η μπροσούρα μας *Η Υγεία και η Πρόοδος ενός άρρωστου κόσμου* (Χειμώνας 2020) έλεγε λοιπόν ότι αν προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε την πραγματικότητα όπως μας την πασάρανε το κράτος και οι γιατροί και τα ΜΜΕ του, δηλαδή βλέποντας «ιούς», δεν θα βγάλουμε κανένα νόημα. Αλλά αν προσπαθήσουμε να δούμε τον επίσημο λόγο πέρα από τα μικρόβια, τις καμπύλες έξαρσης της ασθένειας, τις ΜΕΘ και τα εμβόλια, όλα θα γίνονταν πιο διάφανα. Εν τέλει, σε εκείνη την κίτρινη μπροσουρίτσα ισχυριζόμασταν ότι η συλλογική γνώση που αποκτήσαμε είναι ότι όταν τα κράτη μιλάνε για ιούς και επιδημίες, επιδιώκουν βασικά δύο πράγματα: α) την διαχείριση και πειθάρχηση πληθυσμών (πλειονοτικών, μειονοτικών, «ξένων») στο εσωτερικό τους και β) μια ανασύνταξη των εμπορικών, διπλωματικών και πολιτικών ανταγωνισμών στο εξωτερικό τους.

γ) Όταν στην τηλεόραση συζητάνε ότι συναχώνεσαι, κοίτα τους δια-κρατικούς ανταγωνισμούς!

Αφού ξεκαθαρίσαμε ότι πρέπει να είμαστε καχύποπτες απέναντι σε αυτά που ονομάζονται «γεγονότα», τόσο σε επίπεδο πρωταρχικής κατασκευής τους από τους ειδικούς όσο και σε επίπεδο μετάδοσής τους μέσω οθονών, μετά μπορούμε να περάσουμε στο ψητό. Μια από τις σημαντικότερες ανακαλύψεις που έκαναν οι αυτόνομοι την περίοδο 2020-2021 ήταν ότι ο τρόπος που ξέσπασε και εξαπλωνόταν η περιβόητη πανδημία, αλλά και τα μέτρα που παίρνονταν υποτίθεται για την αποτροπή της, ήταν στην πραγματικότητα η συνέχιση της διεξαγωγής ενός εμπορικού πολέμου με άλλα (δηλαδή, με υγειονομικά) μέσα. [6]

Ήταν ένα συμπέρασμα το οποίο προέκυψε μέσα από διαφορετικές αφετηρίες: την δυσπιστία προς τον λόγο των γιατρών, τη στροφή του βλέμματος προς τους μετανάστες, την παρακολούθηση έως τότε αυτού που ονομάζεται «εμπορικός πόλεμος». Το τελευταίο ήταν το πιο χρήσιμο σε εκείνη τη συγκυρία με την έννοια ότι έως τότε η λεγόμενη «εξωτερική πολιτική», και πόσο μάλλον οι οικονομικές της διαστάσεις, δεν ήταν το φόρτε μας (όπως και κανενός άλλου στα Εξάρχεια άλλωστε). Εφόσον όμως πιάσαμε τον μηχανισμό, μπορούσαμε να εφαρμόσουμε το ίδιο βλέμμα –και το ίδιο κάνουμε ακόμα– σε πολλές περιστάσεις έκτοτε αλλά και προς τα πίσω, στο παρελθόν.

Στο παρελθόν πολλές επιδημίες υπήρξαν «χρήσιμες» με γεωπολιτικούς και εμπορικούς όρους. Για παράδειγμα, στο διεθνές υγειονομικό συνέδριο που έγινε στην Βιέννη το 1874 προωθήθηκε η ιδέα της «*κατασκευής καραντίνων στην Ερυθρά θάλασσα και στην Κασπία θάλασσα με στόχο την πρόληψη νέας εισβολής της χολέρας στην Ευρώπη*». [7] Στην πραγματικότητα ο φόβος δεν ήταν η εισβολή της χολέρας αλλά η εισβολή της Ρωσίας και η κάθοδός της στην Ερυθρά θάλασσα. Έτσι, στο διεθνές υγειονομικό συνέδριο συζητιόταν το μείζον γεωπολιτικό ζήτημα: η προσπάθεια ανάσχεσης της Ρωσίας προς τις θερμές θάλασσες. Επομένως, η γεωπολιτική πραγματικότητα, όπως διαμορφωνόταν τον 19ο αιώνα, με τη διάλυση της οθωμανικής αυτοκρατορίας, χρησιμοποιούσε κατά κόρον υγειονομικά επιχειρήματα –επιδημίες και καραντίνες– για να έχει λόγο και έλεγχο σε κρίσιμες περιοχές.

Αντίστοιχα, στο βασίλειο της Ελλάδας, τα λοιμοκαθαρτήρια ήταν επιμελώς τοποθετημένα στα ανατολικά σύνορα του κράτους και στην λεκάνη της ανατολικής Μεσογείου. [8] Σκοπός ήταν το μπλοκάρισμα στις μετακινήσεις εμπορευμάτων και ανθρώπων από την Ανατολή (βλέπε Τουρκία και Ρωσία). Η ελληνική εξωτερική πολιτική μπλόκαρε, με ιατρικά επιχειρήματα, τους εμπορικούς δρόμους της Ανατολής επιβάλλοντας καραντίνες πλοίων που έρχονταν από τα οθωμανικά λιμάνια, όχι γιατί ήταν ανταγωνιστικά κράτη αλλά γιατί τάχα «είχε χολέρα στην Τουρκία».

«Χολέρα στην Τουρκία», δηλαδή αφορμή για τζαρτζαρίσματα μεταξύ των δύο χωρών, είχε και τον Οκτώβρη του 1970. Στις 19 Οκτώβρη του 1970 επιβλήθηκε καραντίνα στο λιμάνι του Πειραιά σε κρουαζιερόπλοιο που ερχόταν από την Τουρκία, παρ' όλο που δεν υπήρχε κρούσμα στο πλοίο. Το κυπριακό κράτος μάλιστα υπερθεμάτισε και απαγόρευσε «κάθε αεροπορική ή ατμοπλοϊκή συγκοινωνία με την Τουρκία και την είσοδο στη χώρα επισκεπτών από άλλες χώρες, εάν είχαν στο ενδιάμεσο επισκεφθεί την Τουρκία και δεν είχαν πιστοποιητικό έγκαιρου εμβολιασμού». [9] Στις αρχές της δεκαετίας του 1970, σύμφωνα με τα λόγια του ελληνικού υπ.Εξ., «η Τουρκία εγκαινίασε μια

συστηματική πολιτική αμφισβητήσεων και διεκδικήσεων σε βάρος της κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας», [10] και το ελληνικό κράτος δεν μπορούσε να αφήσει αναπάντητη την «τουρκική προκλητικότητα» στο Αιγαίο.

Τα δόντια του έδειξε το 1972 και το γιουγκοσλαβικό κράτος, απέναντι σε έναν μειονοτικό πληθυσμό-αγκάθι για την κυβέρνηση του Τίτο και τους Σέρβους: τους αλβανόφωνους μουσουλμάνους του Κοσόβου. Το 1972 το γιουγκοσλαβικό κράτος «έπαθε ευλογιά», και το επίκεντρο της επιδημίας ήταν το Κόσοβο, που τότε ήταν επαρχία της Σερβίας εντός της Γιουγκοσλαβίας. Η ιστορία «λέει» –και δεν επιβεβαιώθηκε ποτέ φυσικά– ότι ο ιός ακολούθησε έναν Κοσοβάρο μουσουλμάνο προσκυνητή που είχε πάει στη Μέση Ανατολή (στη Μέκκα). Από τον ιό μολύνθηκαν μόλις 175 άτομα και πέθαναν 35. Αν και αυτοί οι αριθμοί δεν είναι ακριβώς για now panic, τα μέτρα που ακολούθησαν ήταν πολεμικού χαρακτήρα: στις 16 Μαρτίου κηρύχθηκε στρατιωτικός νόμος. Τα μέτρα περιλάμβαναν «απομόνωση χωριών και γειτονιών, οδοφράγματα, απαγόρευση δημοσίων συναντήσεων, κλείσιμο συνόρων και απαγόρευση όλων των μη απαραίτητων ταξιδιών. Ζητήθηκαν ξενοδοχεία για καραντίνα στα οποία 10.000 άτομα, που ενδέχεται να είχαν έρθει σε επαφή με τον ιό, κρατήθηκαν υπό την επίβλεψη του στρατού». [11] Το *TVXS*, εμφανώς ικανοποιημένο από τα μέτρα, μας διαβεβαιώνει ότι όλα πήγαν καλά, χάρη στην έγκαιρη λήψη τους και τον υποχρεωτικό εμβολιασμό όλου του πληθυσμού. Ξεκινώντας από τους μουσουλμάνους φυσικά. Το ίδιο ακριβώς ζητούσε με μεγάλο ζήλο η εγχώρια αριστερά του κράτους μας την εποχή του κόβιντ. Οι αριστεροί «ειδικοί» απαιτούσαν υποχρεωτικά εμβόλια για τους ρομά, τους μετανάστες και τους τούρκους μειονοτικούς, και ΜΕΘ για τους υπόλοιπους. Για την πειθαρχική διαχείριση και τα εργασιακά λούκια όλων των παραπάνω, μούγκα η εγχώρια Αριστερά.

Το ότι ο εμπορικός πόλεμος εκδηλώθηκε την περίοδο 2020-2022 ως υγειονομική εκστρατεία είναι και κάτι άλλωστε που μπορεί να παρατηρηθεί και σήμερα, με βάση λόγου χάρη την ευλογιά των πιθήκων. Το κινέζικο κράτος και με αφορμή τον πιθηκο-ιό λοιπόν θέτει εμπορικούς φραγμούς και έχει λάβει προληπτικά μέτρα για ταξιδιώτες και εμπορεύματα. [12] Έλεγχος των ταξιδιωτών από χώρες με κρούσματα και έλεγχος των οχημάτων, εμπορευματοκιβωτίων και αγαθών από τα κράτη και τις περιοχές με κρούσματα, με προληπτική απολύμανσή τους, που σημαίνει σκόπιμες καθυστερήσεις και προσκόμματα στην κίνηση των εμπορευμάτων. Εντωμεταξύ, είναι η δεύτερη φορά, μέσα σε δύο χρόνια, που ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας χαρακτηρίζει μια επιδημία monkey pox ως «παγκόσμια κατάσταση έκτακτης ανάγκης». [13] Που σημαίνει ότι το εργαλείο «επιδημίες» κρατιέται ζωντανό, σε χαμηλή φωτιά.

Το καλοκαίρι που μας πέρασε, άλλη μια ασθένεια, των ζώων αυτή τη φορά, εμφανίστηκε στον δημόσιο λόγο: η «πανώλη των αιγοπροβάτων». Τρομακτικό! Αλλά μέσα από περιοδικά σαν και τούτο εδώ, θα έπρεπε μέχρι τώρα να έχετε εκπαιδευτεί να καταλαγιάζετε

τον όποιο τρόμο νιώθετε. Αν έπεφτε κανείς, για παράδειγμα, πάνω στην κρίσιμη πινακίδα στην εθνική οδό προς τη Βουλγαρία θα καταλάβαινε πιθανόν ότι το κράτος μας άλλα είχε στο μυαλό του, όχι την πανώλη των αιγοπροβάτων: και συγκεκριμένα τους περιορισμούς στην κατανάλωση κρέατος και τις εξαγωγές! Αλλά αφού δεν πέσατε εσείς πάνω στην πινακίδα, σας την βάζουμε εδώ στη φωτογραφία.

δ) Άμα σκάσει η «έκτακτη ανάγκη», κοίτα τους «ξένους», κοίτα και το φύλο!

i) Σεξ και monkey business

Ιός, ξε-ιός, την περίοδο 2020-2022 οι γυναίκες κλείστηκαν στα σπίτια μαζί με όλη την οικογένεια. Κλήθηκαν λοιπόν να υποστούν την παλιά καλή διπλή πειθάρχηση που υφίσταντο επί δεκαετίες ολόκληρες στο παρελθόν ως συναισθηματικοί κυματοθραύστες των εντάσεων στην οικογένεια και ως 24ωρες εργάτριες της αναπαραγωγής όλης της οικογένειας. Ταυτόχρονα, καθόλου τυχαία, έπεσε η γραμμή του me-too και των γυναικοκτονιών. Έτσι το κράτος βρήκε μια θαυμάσια ευκαιρία να μπει στα σπίτια της εργατικής τάξης (στο 99% των περιπτώσεων),

να συζητήσει για τα εγκλήματά της και να προτείνει βέβαια μια σειρά από πειθαρχικά μέτρα ελέγχου που στη βιτρίνα είχαν μπόλικη πλατφόρμα και κουμπιά (πανικού!) αλλά στο παραβάν κρύβονταν μπάτσοι! Συνηθίσαμε έναν σκασμό κρατικές ορολογίες και τεχνολογικά μέσα τα οποία κι αυτά υποτίθεται ήρθαν για το καλό μας. [14]

Το πράγμα προχώρησε πολύ έκτοτε. Στην ουσία η ανάγκη το κράτος να παρεμβαίνει στα σαλόνια μας, στις κουζίνες μας και στα κρεβάτια μας εκδηλώνεται με κάθε τρόπο και αφορμή. Επιπλέον, η υγειονομική επίθεση δεν διεξάγεται μόνο εναντίον των οικογενειών αλλά εν γένει όσων η συμπεριφορά αποκλίνει από κάποια πλήθια πρότυπα που έχουν διαμορφωθεί μέσα από έμφυλες και εθνικές οριοθετήσεις. Μόλις μέσα στο περασμένο καλοκαίρι έγινε λόγος και για την διαβόητη «ευλογιά των πιθήκων», μια ασθένεια που χτυπάει και ανθρώπους. Η ευλογιά των πιθήκων μιλιέται ήδη από το 2003, με αραιή αρθρογραφία και σταδιακή πύκνωση μετά τον covid. Το 2022, τα ΜΜΕ μας πληροφορούσαν ότι ο εν λόγω ιός προτιμάει τους ομοφυλόφιλους και αμφιφυλόφιλους άντρες που έχουν «*ριψοκίνδυνες σεξουαλικές συμπεριφορές*» [15] (ακριβώς όπως και η ρητορική για τον HIV στη δεκαετία του 1980 δηλαδή). Δυο χρόνια μετά, η νέα παραλλαγή του πιθηκο-ιού 2024 αναφέρθηκε ότι σκοτώνει μόνο τους Κονγκολέζους και τους γείτονές τους, απ' όπου ξεκίνησε ο ιός (από τις περιοχές του πλανήτη που ξεκίνησε και ο HIV δηλαδή). Ωστόσο, οι επιδημιολόγοι δεν σταματάνε να κουνάνε το δάκτυλο σε αυτούς που επιλέγουν σεξουαλικές πρακτικές μη χρήσιμες για το κράτος, δηλαδή σεξουαλικές σχέσεις που δεν είναι μονογαμικές –στα πλαίσια «δημιουργίας οικογένειας», δηλαδή του πυρήνα του έθνους. Οι επιδημιολόγοι φαίνεται να λένε ότι το προφυλακτικό δεν σώζει πλέον ζωές, καθώς και η *στενή επαφή* με μπόλικα άτομα είναι δυνητικά επικίνδυνη.

Η αναλογία του ιού της ευλογιάς με το AIDS έχει την σκοπιμότητά της. Να δημιουργήσει φόβο σε συγκεκριμένες κοινότητες: αυτές των gay που δεν ψήνονται να «σοβαρευτούνε», να αράξουν και να παντρευτούνε, να υιοθετήσουν παιδιά και να αγοράσουν σπίτι στο Κουκάκι. Οι ίδιες κοινότητες είχαν υποστεί την ήττα τους, και την εποχή του AIDS. Εννοούμε την ήττα των ριζοσπαστικότερων gay κινηματικών λόγων και πρακτικών, που αρθρώθηκαν στις δεκαετίες 1960-1980 μέσα από την αμφισβήτηση της επιστήμης. Την αμφισβήτησαν την επιστήμη γιατί τους βρωμούσε, γιατί ήταν η Επιστήμη που τους είχε καταγράψει, κατασκευάσει, οριοθετήσει και κατηγοριοποιήσει ως ομοφυλόφιλους. [16] Το AIDS όμως έδωσε την πιο θανατερή αφορμή η οποία αμφισβήτηση να μεταστραφεί από την αμερικάνικη αριστερά στα επίσημα αιτήματα που ζητούσαν την συνδρομή της επιστήμης και του κράτους για να σωθούν από την «πανούκλα» του AIDS. Όσοι επέλεξαν να σφιχταγκαλιαστούν έκτοτε με την ιατρική επιστήμη, επέλεξαν στην ουσία να σφιχταγκαλιαστούν με το κράτος. Γίνανε οι διαμεσολαβητές μεταξύ των gay κοινοτήτων και του κράτους. Συν-διαμόρφωσαν μαζί με το κράτος ποιος θα «σωθεί» και ποιος θα πεθάνει. [17]

Έτσι και στην τωρινή αρθρογραφία για την ευλογιά των πιθήκων, συναντάμε αντίστοιχο μοτίβο: οι καλοπροαίρετοι διαμεσολαβητές, gay πρώην ακτιβιστές, συνδιαλέγονται και συνομιλούν με το κράτος τους φτιάχνοντας μια ρητορική για τον ιό. Ε, όχι ακριβώς για τον ιό! Μιλώντας περί ιών και επιδημιών ενορχηστρώνουν τη σωστή και σωτήρια για την ζωή στάση που πρέπει να έχουν οι gay. Οι καλοπροαίρετοι διαμεσολαβητές συμμερίζονται απόλυτα την στρατηγική του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας [18] και προτείνουν καμπάνιες «ενημέρωσης». [19] Να πούνε δηλαδή στους *ριψοκίνδυνους* gay να πορευτούν κι αυτοί στον δρόμο της κανονικότητας, γιατί στην τελική αυτό είναι το υγιές. Μετά την συνδιαμόρφωση με τους «ειδικούς», οι καλοπροαίρετοι διαμεσολαβητές επιστρέφουν στις κοινότητες των gay για να τους μεταφέρουν τον κρατικό λόγο. Από τη μια λοιπόν προτείνουν μονογαμία και οικογένεια κι από την άλλη τον σωστό τρόπο να μάχονται οι κοινότητες αυτές. Που είναι: «κάν' το όπως η Act-up!». Εμπιστεύσου τις ΜΚΟ και την αγαστή συνεργασία τους με τις πιο πειθαρχικές δομές τους υγειονομικού κράτους, βλέπε ΕΟΔΥ/πρώην ΚΕΕΛΠΟ, που αυτές θα μιλήσουν και θα αποφασίσουν για σένα. [20] Βέβαια η σημερινή Act-up καμία σχέση δεν έχει με την Act-up της δεκαετίας του 80. Εντός της Act-up, τότε, υπήρξαν τόσο κριτικές φωνές ενάντια στο κράτος, την ιατρική και τη διαμεσολάβηση όσο και άτομα που επιζητούσαν θεσμική εκπροσώπηση. Που είναι σήμερα οι παραπάνω καλοπροαίρετοι διαμεσολαβητές. Οι οποίοι αποκρύπτουν σκόπιμα την αντιπαράθεση που υπήρξε στο εσωτερικό των πολιτικοποιημένων gay κινημάτων διαγράφοντας την μνήμη τους. Για να εμφανίζονται ως οι μόνοι σωστοί και χρήσιμοι φορείς της μνήμης του κινήματος. Αυτοί είναι οι «ειδικοί» του κινήματος!

Αυτοί οι «ειδικοί» του κινήματος που κάθονται στο ίδιο τραπέζι με τους άλλους «ειδικούς», του ΕΟΔΥ, μιλούν την ίδια γλώσσα, αυτή της επιστήμης, στην ουσία τη γλώσσα του κράτους. Άρα συνεννοούνται περίφημα μεταξύ τους. Οι ειδικοί της υγείας υπερθεματίζουν με μια ανησυχία «μήπως περάσει το νέο στέλεχος (της ασθένειας) στα ίδια δίκτυα ατόμων», δηλαδή σε «άτομα με σεξουαλική συμπεριφορά υψηλού κινδύνου». [21] Σε

όσους δηλαδή δεν ψήνονται με την ομοκανονικότητα. Δεν παραλείπουν, επιπλέον, να μας προετοιμάζουν-εκπαιδεύουν για την επόμενη φορά που το κράτος θα επιλέξει τον έλεγχο και την διαχείριση του πληθυσμού του μέσω «εμβολιασμών» [22] όπως έγινε και επί covid.

Το πράγμα όμως δεν αφορά μόνο τους gay. Στην τελική «σεξουαλική συμπεριφορά υψηλού κινδύνου» (τι γλώσσα!) υιοθετούν και οι στρέιτ. Και μεταξύ των στρέιτ στο παρελθόν έχουν ξεδιαλεχτεί οι γυναίκες (τι πρωτότυπο!). Κατ' αντιστοιχία με την πειθαρχική χρήση του ιού του AIDS και του ιού της ευλογιάς των πιθήκων για τον έλεγχο μη ωφέλιμων για το κράτος σεξουαλικών πρακτικών, μας έρχεται στο νου η ρητορική για ένα άλλο ιό, τον HPV ή ιό των κονδυλωμάτων, που «ενοχοποιείται» για νόσο επάρατη, για καρκίνο του τραχήλου της μήτρας. Στην πραγματικότητα δεν ενοχοποιήθηκε ο ιός αλλά συγκεκριμένες σεξουαλικές επιλογές εφήβων και νεαρών γυναικών. [23] Έτσι, η επιστήμη νουθετεί αλλά και τιμωρεί: όσο πιο μικρή ξεκινάει κάποια να κάνει σεξ και όσο πιο πολλούς ερωτικούς συντρόφους έχει, παίζει να της χτυπήσει την πόρτα ο παραπάνω ιός. Και να καεί στο πυρ το εξώτερο. Αλλά επειδή μάγισσες δεν υπάρχουν πλέον, θα πεθάνει από ορθολογικά αίτια, ας πούμε από έναν ιό. Υπάρχει σωτηρία; Προφανώς! Ως ο πιο ασφαλής τρόπος προφύλαξης προτείνεται η σύναψη μιας μονογαμικής σχέσης, ο περιορισμός των σεξουαλικών επαφών!

Με λίγα λόγια η υγειονομική εκστρατεία στο παρελθόν αλλά και σήμερα ακόμη εξαπολύεται εναντίον των μισών αυτής της κοινωνίας που δεν έχουν κάνει οικογένειες (ώστε να κάνουν!) και των άλλων μισών που έχουν κάνει οικογένειες, ώστε να στήσουν αυτές τις οικογένειες με σωστό και ωφέλιμο τρόπο για το κράτος. Μην το ψάχνετε, γιατρειά δεν υπάρχει!

ii) Οι ζωές των «ξένων» είναι το σχολείο μας!

Μπόλικοι και μπόλικες από εμάς μπορούμε να μάθουμε για τις επιδημίες και με άλλους τρόπους πέρα από το να κοιτάμε μέσα στα σπίτια μας. Αν το βλέμμα μας ξεφύγει λίγο και στραφεί προς τις γειτονιές της Αχαρνών στην Αθήνα, της δυτικής Αττικής και της δυτικής Θεσσαλονίκης, των μεταναστογειτονιών σε κάθε πόλη και των περιοχών που μένουν οι «ξένοι» της ελληνικής επικράτειας, θα πάρουμε αρκετά πολύτιμα συμπεράσματα! Μπορεί να το θυμάστε κι εσείς. Αυτοί που πλήρωσαν διπλά και τριπλά τον εγκλεισμό της καραντίνας ήταν οι τσιγγάνοι, οι μειονοτικοί της ελληνικής Θράκης, οι μετανάστες. Οι τσιγγάνοι που δουλεύουν στους δρόμους αποκλείστηκαν από την εργασία αλλά δεν δικαιούνταν και επίδομα που παίρνανε οι μπαλαμοί. Οι μειονοτικοί της Θράκης, ως από πάντα και για πάντα «ύποπτοι», φάγανε στη μούρη έξτρα πειθάρχηση και απομόνωση. Οι μετανάστες που ήδη κινούνταν στην πόλη με τα χαρτιά τους πάνω τους (άδειες παραμονής κλπ), τώρα είχαν να ανησυχούν και για τα χαρτιά της καραντίνας. Η ειδική πολιτική που ακολούθησε το ελληνικό κράτος απέναντι στους παραπάνω πληθυσμούς επιβεβαίωσε ότι το ζήτημα δεν ήταν η υγεία μας γενικά αλλά η υγεία του κράτους, η συνέχιση της κρατικής ατζέντας παρανομοποίησης της εργασίας των μεταναστών, πειθάρχησης των ρομά και πρεσαρίσματος της τουρκικής μειονότητας.

Τόσο επί κόβιντ όσο και παλιότερα, κάτι που μιλιόταν από τα επιστημονικά πάνελ ως τα καφενεία ήταν ότι η νόσος πάντα ερχόταν από κάπου αλλού, ήταν ξενόφερτη και άρα «τι θα γίνει με αυτούς τους ξένους;». Στο παρελθόν, η σύφιλη για τους Άγγλους ερχόταν απ' την Γαλλία, για τους Ιάπωνες από την Κίνα, για τους Γάλλους από την Γερμανία. Η πανούκλα τον 17ο αιώνα ακολούθησε τον εμπορικό δρόμο από την Ανατολή, μέσω Τουρκίας, Κύπρου, Κρήτης, Ιταλίας προς την Ολλανδία, ενώ στο Λονδίνο έφτασε μέσω εμπόρων από την Μασσαλία. Κατόπιν, η προέλευση των επιδημιών έγινε πιο εξωτική, με τη χολέρα να έρχεται από την Ασία, το AIDS από την Αϊτή και την Αφρική, τον κόβιντ απ' την Κίνα, την ευλογιά των πιθήκων απ' την Αφρική. Η συνύφανση ιδεολογίας (σοβινισμός) και υλικών συμφερόντων διακρίνεται καθαρά στα παραπάνω παραδείγματα.

Οι επιδημίες, λοιπόν, έρχονταν από μακριά, τις κουβαλούσαν στις αποσκευές τους έμποροι και περιπλανώμενοι, ρομά πληθυσμοί και άλλοι που μετακινούνταν προκειμένου να επιβιώσουν. Πολλοί έμποροι τότε ήταν εβραίοι (μιας και τους απαγορευόταν να ασκήσουν πληθώρα άλλων επαγγελμάτων και να καλλιεργήσουν τη γη). Αυτοί οι έμποροι, και όχι κάποιοι άλλοι, ενοχοποιήθηκαν τον 14ο αιώνα, για τον Μαύρο Θάνατο και ξεκληρίστηκαν σε όλη την Ευρώπη. Χίλιες εβραϊκές κοινότητες σε Γαλλία, Γερμανία και Ισπανία ισοπεδώθηκαν και όλοι οι εβραίοι κάτοικοι, άντρες, γυναίκες, παιδιά, κάηκαν σε πυρές. Μόνο μέσα σε μια μέρα, στις 14 Φεβρουαρίου του 1349, δολοφονήθηκαν στο Στρασβούργο 2.000 εβραίοι, ενώ άλλες εβραϊκές κοινότητες, σε Κολονία και Μάιντζ, εξολοθρεύτηκαν επίσης. Ήταν οι γιατροί της εποχής που υπέδειξαν τους εβραίους ως εμπόρους που σπάσανε την καραντίνα, κουβαλώντας την αρρώστια μαζί με τα εμπορεύματά τους. Παράλληλα με τους εβραίους, ενοχοποιήθηκαν και οι τσιγγάνοι, οι άστεγοι και οι λεπροί, που δέχτηκαν κι αυτοί τη βία των αρχών και του όχλου. Στην Φλωρεντία, το 1400, τους απαγορεύτηκε η είσοδος στην πόλη. Απαγόρευση εισόδου είχαν και οι μαύροι, οι βοτανοθεραπευτές, οι πόρνες, οι κωμικοί, οι τραγουδιστές του δρόμου και ό,τι άλλο συνιστούσε τον κοινωνικό πάτο και τους αμφισβητίες των κυρίαρχων δικτύων γνώσης-εξουσίας.

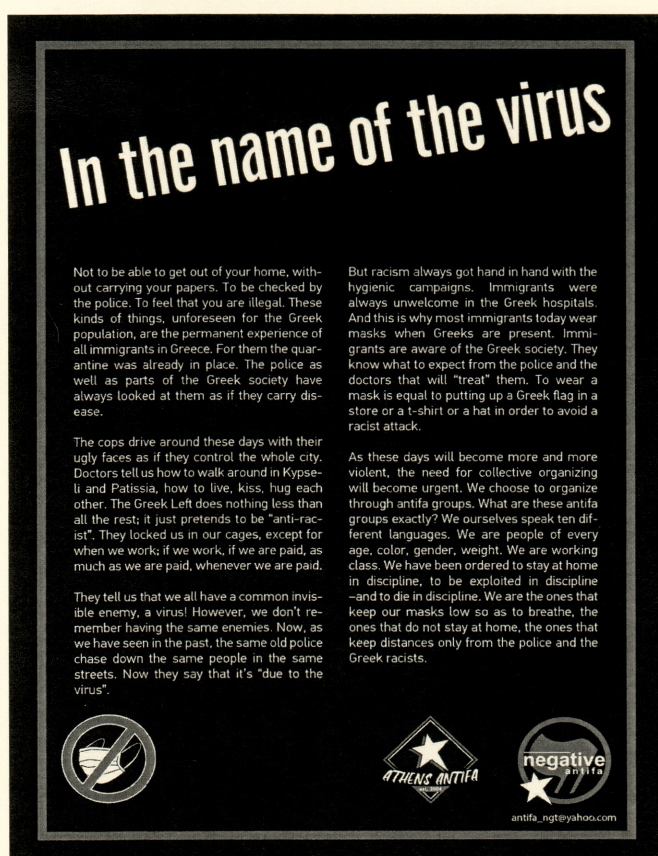
Οι λόγοι περί υγείας και ασθένειας ήταν πάντοτε συνυφασμένοι με αναπαραστάσεις περί ξενότητας και η επιστήμη έβαζε το χεράκι της σ' αυτό. Η φυματίωση στις ΗΠΑ ονομαζόταν ως «η εβραϊκή αρρώστια», ενώ τόσο οι εβραίοι όσο και οι Ιταλοί εργάτες στις ΗΠΑ κατηγορήθηκαν και για τη διάδοση της πολιομυελίτιδας και για τον κίτρινο πυρετό, στα τέλη του 19ου αιώνα. Η αφήγηση της εποχής έλεγε ότι ο κίτρινος πυρετός ερχόταν από την Κίνα μέσω Ρωσίας, δηλαδή μέσω των Ρώσων εμιγκρέδων (κυρίως εβραίων) και μέσω Ιταλών ναυτών και εμιγκρέδων. Το φλέγον ζήτημα λοιπόν δεν ήταν ο ιός αλλά ο εμιγκρές. Πόσους μετανάστες θα δεχόταν η χώρα; Με ποιους όρους; Αφού έρχονταν, πως θα έπρεπε να τους φερθεί ο πληθυσμός; Ζητήματα, δηλαδή, διαχείρισης πληθυσμών καμουφλαρισμένα με ιατρικούς όρους.

Άλλα υποκείμενα του ταξικού πάτου που συνδέθηκαν στις ΗΠΑ με επιδημίες δηλώνονταν αργότερα με τα «4H», Homosexuals, Heroin Addicts, Haitians, Hookers. Και ο κατάλογος των «φταιχτών» δεν έχει τέλος. Άλλοτε ήταν οι φτωχοί ιθαγενείς στο Περού, που κατηγορήθηκαν το 1991 για την χολέρα, άλλοτε ήταν οι ντόπιοι στις αποικίες των Βρετανών και των Γάλλων. Στην τελευταία περίπτωση, η ωμή βία πάνω στους ντόπιους πληθυσμούς ελάχιστα πουδραρίστηκε με τα επιχειρήματα περί υγείας. Απ' το 1896 ως το 1900 στην αποικιοκρατούμενη Ινδία ο βρετανικός στρατός επέβαλε καραντίνα στους Ινδούς για την βουβωνική πανώλη –παρότι η ασθένεια δεν ήταν καν στις σημαντικότερες 10 ασθένειες που σκότωναν τους Ινδούς– καίγοντας ακόμη και τα σπίτια τους. Ακριβώς την ίδια πρακτική ακολούθησαν και οι Γάλλοι στην τότε αποικία τους, τη Σενεγάλη.

Με λίγα λόγια, η πειθάρχηση των ξένων μέσω υγειονομικών εκστρατειών είναι κάτι που τα σύγχρονα κράτη κουβαλάνε στα ιδεολογικά και πειθαρχικά τους μπαγκάζια εδώ και δέκα αιώνες τουλάχιστον. Με λίγα λόγια, όταν σκάει η «έκτακτη κρίση-ασθένεια», πρέπει αμέσως να βλέπουμε τι κάνει το κράτος στις μειονότητες, τους μετανάστες, τις μειοψηφίες της κοινωνίας μας.

In the name of the virus

Είδαμε παραπάνω ότι «στο όνομα του ιού» τα κράτη διαχειρίζονται πληθυσμούς, ενισχύουν την οικονομία τους, κάνουν εξωτερική πολιτική. Κάθε «φυσική κρίση», ιός, μικρόβιο, πλημμύρα, φωτιά, είναι στη διάθεση και την πολιτική επιλογή του κράτους να την ονομάσει «φυσική». Και έπειτα να κάνει πολιτική πάνω σε αυτήν. Και σε τέτοιες περιπτώσεις, όλα επιτρέπονται! Το κράτος είναι νομιμοποιημένο να φτάσει στα άκρα, ένα αναγκαίο κακό, για να σωθεί η ανθρωπότητα! Παραπάνω είπαμε ότι για να αντιμετωπίσουμε αυτές τις δήθεν φυσικές απειλές για την ανθρωπότητα πρέπει πρώτα να εφαρμόσουμε ένα καχύποπτο βλέμμα απέναντι σε ΜΜΕ και ειδικούς, το πώς κατασκευάζεται ένα γεγονός, και έπειτα να μελετήσουμε εμπειρικά αλλά και με μπόλικο συλλογικό κόπο, εφαρμόζοντας μια ευρεία ματιά, το τι γίνεται μέσα στα σπίτια μας, τι γίνεται στις γειτονιές των «ξένων» και τι κάνουν τα κράτη σε επίπεδο εσωτερικής πειθάρχησης αλλά και διακρατικών συρράξεων, εμπορικών και ένοπλων, μεταξύ τους. Αυτή εδώ δεν είναι μια συνταγή για άτομα είναι η αλήθεια και, σίγουρα, δεν είναι ζήτημα διανοητικό και μόνον. Άλλωστε η διανοητική μας επιβίωση υφίσταται και εξαρτάται από τις υλικές της απολήξεις, τον τρόπο που το 2020-2022 εμψυχωνόμασταν και ενθαρρύναμε η μία τον άλλον μέσα από συλλογικές συζητήσεις, ανακαλύψεις, αποφάσεις και δράσεις. Με αυτή την έννοια αυτός είναι ένας οδηγός «για αυτόνομους». Όμως «οι αυτόνομοι» δεν είναι ένα κλειστό κλαμπ, αλλά μια ανοιχτή και ενεργή κοινότητα σε όσους και όσες θέλουν να σκέφτονται και να δρουν συλλογικά. Αυτός είναι ένας οδηγός αντιμετώπισης ασθενειών αλλά όχι μόνο. Είναι και ένας οδηγός αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών, κλιματικών κρίσεων και γενικώς οτιδήποτε εφαρμόζεται πάνω μας από το κράτος και τάχα οφείλεται σε ανωτέρα βία, δυνάμεις πέρα από αυτές του ανθρώπου και άρα πλασάρεται σαν κάτι «αντικειμενικό». Αυτός είναι ένας οδηγός όχι για το παρελθόν αλλά και για το μέλλον.

Υποσημειώσεις

[1] Διεπιστημονικό Ερευνητικό Σεμινάριο «Κράτος και δημόσια υγεία στη σκιά των επιδημιών (19ος – 21ος αι.): προσεγγίσεις από την ιστορία και τα ερευνητικά πεδία STS και critical medical humanities», 18.10.2024.

[2] Antifa negative, *Η Υγεία και η Πρόοδος ενός άρρωστου κόσμου*, Αθήνα, Δεκέμβριος 2020.

[3] «Ο πρωθυπουργός αρρώστησε! Οι πανδημίες στην Ελλάδα 1892-1938», *SLpress*, 14.4.2020.

[4] «Οι αντιεμβολιαστές του 1913. Αδράνειες και αντιστάσεις στην Ελλάδα των Βαλκανίων Πολέμων», *Παρατηρητής της Θράκης*, 19.6.2021

[5] Για τη δημιουργία του ΙΚΑ στην Ελλάδα βλ. το 18ο κεφάλαιο από τον τόμο *Ο ελληνικός φασισμός στον μεσοπόλεμο. Περί της ιστορίας του φασισμού και της σημερινής της χρήσης*, antifa scripta, Μάιος 2013.

[6] Για τη σχέση «πανδημίας» και εμπορικού πολέμου βλ. μια πληθώρα κειμένων ιδιαίτερα στα τεύχη 69-76 του περιοδικού *antifa* που εκδόθηκαν από τον Μάρτιο του 2020 έως τον Ιούλιο του 2021.

[7] *Cuius regio, eius remedium*, Αθήνα 2020, σ. 47.

[8] Στο ίδιο, σ. 34.

[9] «Σαν σήμερα: 19 Οκτωβρίου - Καραντίνες και εμβολιασμοί: Η Χολέρα μάς χτυπάει την πόρτα», *CNN*, 19.10.2022.

[10] «Ζητήματα ελληνοτουρκικών σχέσεων», *Ελληνική δημοκρατία, υπουργείο εξωτερικών*, https://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/

[11] «Γιουγκοσλαβία 1972: Φρενάροντας μια πανδημία εν τη γενέσει της», *TVXS*, 5.3.2021.

[12] «Ευλογιά των πιθήκων: Η Κίνα λαμβάνει προληπτικά μέτρα για ταξιδιώτες και εμπορεύματα», *Καθημερινή*, 16.8.2024.

[13] «Ευλογιά των πιθήκων: Γιατί έχουμε έξαρση κρουσμάτων», *Καθημερινή*, 16.8.2024

[14] Για τη σχετική συζήτηση «γυναίκες και καραντίνα» βλέπε ιδιαίτερα τα τεύχη 26 έως 28 του περιοδικού *Μιγάδα*, τα οποία εκδόθηκαν από τον Χειμώνα του 2020 έως την Άνοιξη του 2022.

[15] «Ευλογιά των πιθήκων: Ο ιός ίσως διαδόθηκε από σεξουαλικές επαφές σε ρέιβ πάρτι», *Τα Νέα*, 23.5.2022

[16] «Ομοφυλοφιλία, κράτος και τάξεις στη μεταπολεμική Ελλάδα, 1970-1990 (μέρος γ') το aids, η επιστήμη και το κίνημα», *151* τχ 27, χειμώνας-άνοιξη 2023.

[17] Block3, *United in Anger, η κρίση του AIDS σαν ετεροσεξιστική εκστρατεία, σαν αριστερό παραμύθι πρόνοιας και σαν τόπος gay πολιτικής μαχητικότητας*, Αθήνα, Ιούνιος 2020.

[18] Θοδωρής Αντωνόπουλος, «Η ευλογιά των πιθήκων δεν είναι μια «γκέι επιδημία», χρειάζεται όμως προσοχή», *Lifo*, 5.8.2022.

[19] Στο ίδιο.

[20] «Η Act Up της Νέας Υόρκης πραγματοποίησε πρόσφατα συγκέντρωση διαμαρτυρίας έξω από το Δικαστήριο του Μανχάταν, ζητώντας από την κυβέρνηση να κινητοποιηθεί άμεσα απέναντι στη νέα υγειονομική απειλή, αίτημα που έθεσαν και πολλές ΛΟΑΤΚΙ+ οργανώσεις [...] κάτι αντίστοιχο επιχειρείται και στην Ελλάδα, όπου υπήρξαν επαφές του ΕΟΔΥ με ΛΟΑΤΚΙ+ και HIV+ πρόσωπα και συλλογικότητες για την ανάπτυξη κοινών στρατηγικών», βλ. «Η ευλογιά των πιθήκων...», *Lifo*, 5.8.2022

[21] «Ευλογιά των πιθήκων: Γιατί έχουμε έξαρση κρουσμάτων», *Καθημερινή*, 16.8.2024

[22] «Μάλλον χρειάζεται εκ νεου γενικός εμβολιασμός για την ευλογιά. Το εμβόλιο σταμάτησε να γίνεται στις αρχές της δεκαετίας του 1980 όταν και αντιμετωπίσθηκε σε μαζικό επίπεδο η ευλογιά», στο ίδιο.

[23] «HPV: ένας ιός προς πάσα χρήση», *Μιγάδα* τχ 9, Καλοκαίρι 2014.

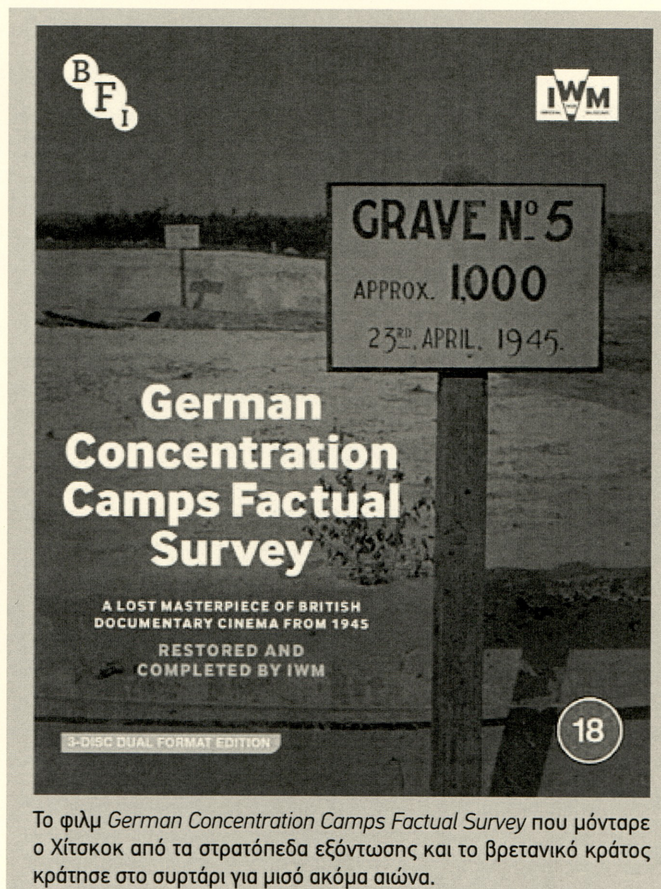
ΖΩΝΗ ΑΡΙΣΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Δεν είναι η πρώτη φορά που πήγαμε να δούμε και έπειτα γράψαμε σε αυτό εδώ το περιοδικό για μια ταινία σχετικά με τα ναζιστικά στρατόπεδα εξόντωσης. Ο *Γιός του Σαούλ* του Ούγγρου Λάζλο Νέμες μας είχε φανεί τότε ότι είναι μια ταινία που ο κάθε αντιφασίστας θα έπρεπε να δει. [1] Σήμερα το κίνητρό μας είναι διαφορετικό. Η *Ζώνη Ενδιαφέροντος* του Άγγλου Τζόναθαν Γκλέιζερ μας φαίνεται ότι μιλάει περισσότερο για κάτι άλλο παρά για τα στρατόπεδα εξόντωσης. Όπως και η ταινία του Νέμες, έτσι και αυτή εδώ δεν μπαίνει στη λογική του να αποτυπώσει πιστά τα ιστορικά γεγονότα αλλά μάλλον γυρεύει να τα αναδείξει μέσα από μια μικρή ιστορία. Η μικρή ιστορία όμως στην οποία επιλέγει να εστιάσει ο Γκλέιζερ, σε αντίθεση με τον Νέμες, είναι αυτή του ναζί διοικητή του Άουσβιτς, Ρούντολφ Ες, έστω κι αν δεν τον κατονομάζει. Η κεντρική ματιά του Γκλέιζερ είναι να δείξει τον Χες σαν έναν καθημερινό επαγγελματία και οικογενειάρχη, απλά με τη διαφορά ότι έχει ένα περίεργο επάγγελμα. Σε αντίθεση με τον Νέμες, ο Γκλέιζερ δεν δείχνει καθόλου τι συμβαίνει μέσα στο στρατόπεδο του Άουσβιτς, το οποίο αντιλαμβανόμαστε μονάχα μέσω φωτισμών στο φόντο (οι πύρινες γλώσσες των καμινάδων των κρεματόριων) και υπόκωφων ήχων (μακρινές κραυγές και βαρείς βιομηχανικοί ήχοι). Με τη μία δηλαδή ο σκηνοθέτης μάς λέει ότι δεν θέλει να ασχοληθεί με το Άουσβιτς και να ταράξει τον θεατή αλλά με κάτι που υπάρχει δίπλα σε αυτό. Όπως ίσως ήταν αναμενόμενο, η οπτική αυτή λειτουργεί σαν ένα καλοστρωμένο χαλί για να πει ο σκηνοθέτης τη μαλακία του, εφόσον απαλλάσσει τον εαυτό του από το να μιλήσει για το σημαντικό.

Οι διθυραμβικές κριτικές του Τύπου απέναντι στην ταινία για κάποιο λόγο δεν μας έκαναν να υποψιαστούμε για το τι έπεται. Ίσως γιατί ξέρουμε ότι ο τρόπος που γράφονται αυτές οι κριτικές εξαρτάται από έναν σωρό παράγοντες που μόνο σχέση με την ταινία που παρουσιάζουν, δεν έχουν. Αλλά και το προμοτάρισμα της ταινίας από τους κάθε λογής αριστερούς δεν μας έκανε όσο καχύποπτους έπρεπε εξαρχής. Την ημέρα που οι ανταποκριτές του 151 πήγανε να δούνε την ταινία μάλιστα, καμιά δεκαριά κνίτες (ναι, με τον *Ριζοσπάστη* στην κωλότσεπη!) έκατσαν δίπλα τους. Ο *Ριζοσπάστης* βλέπετε είχε ήδη ρίξει γραμμή υπέρ της ταινίας. Και όπως φαντάζεστε ίσως οι κνίτες δεν πάνε τυχαία σε μια ταινία της αγγλικής βιομηχανίας κινηματογράφου κατά δεκάδες.

Τελικά όλα βγάζανε νόημα μετά τους τίτλους τέλους. Καταρχάς, οι δύο βασικοί χαρακτήρες της ταινίας είναι ο Ρούντολφ Ες, διοικητής του Άουσβιτς -Μπιργκεναου, και η σύζυγός του Χέντβικ. Στηριζόμενος στο μυθοπλαστικό λογοτεχνικό υλικό που χρησιμοποίησε ως βάση, ο Γκλέιζερ δείχνει αυτά τα δύο πρόσωπα σαν ένα ντουέτο σε μια ιστορία που θα μπορούσε να είναι το χρονικό ενός γάμου που τα κρίματα και τα παθήματά τους περιγράφονται απομονωμένα για να μοιάζουν με τα δικά μας. Ενώ μπροστά μπαίνει ο χώρος του ιστορικού παρόντος του γάμου, ο χρόνος και ο τόπος όπου εκτυλίσσεται αυτή η ιστορία μπαίνει σε δεύτερη μοίρα. Η *Ζώνη Ενδιαφέροντος* θα μπορούσε να προβάλλεται σαν μια υποδειγματική μελέτη περίπτωσης για τα προβλήματα που μπορούν να εμφανιστούν στην ζωή ενός πολύτεκνου ζευγαριού, το οποίο σκοντάφτει στα ζητήματα, καλά και κακά, που προκύπτουν από την εργασία του συζύγου, που η δουλειά του απλώς τυχαίνει να είναι το γενικό κουμάντο της μεγαλύτερης μηχανής δολοφονίας στην ιστορία της ανθρωπότητας. Καθώς το Άουσβιτς εξαφανίζεται πίσω από τη μάντρα του οίκου των πρωταγωνιστών, ο βιομηχανικός θάνατος συνιστά υποσημείωση ενός σκληρού οικογενειακού δράματος.

Κέντρο της ταινίας βέβαια δεν είναι το οικογενειακό δράμα το ίδιο. Ο Γκλέιζερ θέλει να αναδείξει την ιδιωτική ζωή σαν έναν τοίχο που μας αναισθητοποιεί, εμποδίζοντάς μας να μπορούμε να δούμε τον πόνο των ανθρώπων και μας κάνει να αδιαφορούμε για όσα συμβαίνουν έξω από τους τέσσερις τοίχους της οικογενειακής μας θαλπωρής και μιζέριας. Για να πραγματοποιήσει κινηματογραφικά αυτή την απλώς «ΟΚ!» ιδέα του, θα μπορούσε να κάνει αναφορά και σε ένα αυτοκινητιστικό δυστύχημα στο οποίο τα μέλη μιας οικογένειας δεν συντρέχουν να βοηθήσουν, ή έναν φωτογράφο που προτιμάει να καλύπτει μια σφαγή από το να κάνει κάτι να την αποτρέψει, ή τέλος πάντων ένα εκατομμύριο άλλες ιδέες... Ο Γκλέιζερ όμως ήθελε να ασχοληθεί με το Άουσβιτς. Και άρα να πει κάτι για αυτό.

Το φιλμ *German Concentration Camps Factual Survey* που μόνταρε ο Χίτσκοκ από τα στρατόπεδα εξόντωσης και το βρετανικό κράτος κράτησε στο συρτάρι για μισό ακόμα αιώνα.

Η ταινία -λένε- στηρίζεται στη φιλοσοφική διατύπωση της Χάνα Άρεντ για την κοινοτοπία του κακού. Με αυτήν η Άρεντ, όταν παρακολούθησε την δίκη του Άντολφ Άιχμαν στο Ισραηλ, θέλησε να εξηγήσει την επίμονη στάση του Άιχμαν κατά την απολογία του με βάση την οποία ο υψηλόβαθμος ναζί δεν είχε μένος εναντίον των θυμάτων του παρά μόνο πατριωτική ακεραιότητα και επαγγελματική, σχεδόν δημοσιοϋπαλληλική στοχοπροσήλωση. Το προφίλ του Άιχμαν ταιριάζει βέβαια και στου Ες, ο οποίος κατά κοινή ομολογία διάφορων μαρτυριών (λολ) ήταν ένας υπέροχος πατέρας και στοργικός σύντροφος. Βέβαια, το μεγάλο plot twist του Γκλέιζερ είναι ότι μας δείχνει μεν την κοινοτοπία αλλά όχι ακριβώς και ποιο ήταν το κακό που στην τελική έκανε ο διοικητής του Άουσβιτς Ρούντολφ Ες.

Ο Ες ήταν παρασημοφορημένος αξιωματικός του γερμανικού στρατού, σημαίνον στέλεχος των SS, πιστό μέλος της ανώτερης ιεραρχίας του γερμανικού κράτους. Ήταν αυτός που με εντολή Χίτλερ βελτίωσε τις μεθόδους εξόντωσης των Εβραίων, αυτός που εφάρμοσε τον θάνατο με αέριο Zyklon-B, ο υπεύθυνος για εκατομμύρια δολοφονίες. Στην ταινία του Γκλέιζερ αυτές οι «λεπτομέρειες» απουσιάζουν πλήρως. Αντ' αυτού ο Ες παρουσιάζεται κυρίως εκτός υπηρεσίας στο σπίτι του με τα παιδιά του, τη γυναίκα του, το άλογό του... και είναι πράος, προστατευτικός, συγκαταβατικός, αξιολάτρευτος. Στην τελική σκηνή, ο Ες μέχρι και εμετό κάνει, κάτι που εκφράζει την εξέγερση του... σώματός του στην ψυχή του, κατά τα λεγόμενα του σκηνοθέτη Γκλέιζερ. Είναι μια φανταστική σκηνή που ο Γκλέιζερ προσθέτει στο σενάριο ξε-

πλέοντας τον Ες που καμία ενοχή δεν ένιωθε ούτως ή άλλως για το έργο του στο Άουσβιτς. Προφανώς εδώ ο σκηνοθέτης δεν μπορεί να καταλάβει τη διαφορά δράσης και κινήτρων μεταξύ ενός ανθρώπου και ενός κρατικού μηχανισμού. Ο Γκλέιζερ, εξαφανίζοντας από την ταινία τις «διοικητικές εργασίες» του Ες, εξαφανίζει και το γερμανικό κράτος.

Η περίπτωση της Χέντβικ απ' την άλλη, της συζύγου του Ες, παρουσιάζεται με ιστορική επιμέλεια: ο κήπος της, που τον φροντίζουν κρατούμενοι, και το μικρό ραφτάδικο στον πάνω όροφο της βίλας, όπου δουλεύουν κρατούμενες μοδίστρες με μοναδική δουλειά τους να μεταποιούν τα ρούχα που κλέβει η Χέντβικ από τις δολοφονημένες, είναι πράγματι αληθινά γεγονότα που η ταινία κάνει τον κόπο να τα αναδείξει. Μόνο στις σκηνές που συμμετέχει η Χέντβικ ακούμε απειλές θανάτου σε Εβραίες. Μόνο μέσω της Χέντβικ εικονοποιείται τι σημαίνει υλικό συμφέρον από το έγκλημα της εξόντωσης των Εβραίων. Όταν έρχεται η διαταγή ο Ες να μετατεθεί σε άλλη θέση, η Χέντβικ αρνείται να αποχωριστεί τα προνόμια της διαμονής της στο Άουσβιτς και του προτείνει να πάει μόνος του. Να το, το μικροαστικό συζυγικό καυγαδάκι!

«Καλά», θα μας πείτε, «και οι αριστεροί –και οι κριτικοί– γιατί ενθουσιάστηκαν με την ταινία;» Εντάξει, οι κριτικοί ενθουσιάστηκαν κυρίως με τη φόρμα της ταινίας (τα οπτικοακουστικά εφέ, τις ντεμέκ καινοτομίες της μαύρης οθόνης με την οποία ξεκινάει η ταινία και άλλα τέτοια τεχνικά ζητήματα). Η ταινία διεκδικεί ρεκόρ στον αριθμό ρομποτικών καμερών που χρησιμοποιήθηκαν μέσα στο σπίτι και στον κήπο των Ες. Επιπλέον, οι σινε-κριτικοί δεν έχουν απολύτως καμία ιδέα, όπως και η μεγάλη πλειοψηφία της ελληνικής κοινωνίας για το τι ήταν και τι δεν ήταν το Άουσβιτς. Το πιθανότερο είναι ότι δύο οποιοιδήποτε πλήθιοι στην Αθήνα, ανεξαρτήτως του αν δηλώνουν φασίστες ή αντιφασίστες, μπορεί να συμφωνήσουν ότι οι ίδιοι οι Εβραίοι χρηματοδότησαν το Άουσβιτς για να φανούν μετά ως θύματα.

Οι αριστεροί, από την άλλη, σε μια τέτοια ταινία όπου το έγκλημα των εγκλημάτων στην ιστορία υποβιβάζεται σε φόντο για συζυγικά καυγαδάκια, πετάνε και τη σκούφια τους! Η *Ζώνη Ενδιαφέροντος* επέδρασε, προμοταρίστηκε και συζητήθηκε μόνο και μόνο εξαιτίας της συγκυρίας στην οποία εμφανίστηκε και αποκλειστικά σε σχέση με αυτήν: τον πόλεμο στη Γάζα. Ο ίδιος ο Γκλέιζερ, όταν παρέλαβε το Όσκαρ για την ταινία του, έκανε δηλώσεις εναντίον του Ισραήλ στην τελετή απονομής. Η δε εβραϊκή του καταγωγή προσκομίστηκε από κάθε τίμιο αντισημίτη αριστερό σαν εχέγγυο ότι «να, ακόμη και οι Εβραίοι τα λένε!». Προφανώς το γεγονός ότι ο Γκλέιζερ είναι και Άγγλος –και αριστερός– δεν άξιζε προσοχής.

Περίεργο! Γιατί σκεφτόμαστε τώρα εμείς οι αφελείς ότι αν ο Άγγλος σκηνοθέτης ήθελε να δείξει την αδιαφορία του κόσμου μπροστά στην εξόντωση εκατομμύριων Εβραίων δεν χρειαζόταν να τραβηχτεί μέχρι την ιστορία του διοικητή του Άουσβιτς και της γλαφυρά περιγραφόμενης ως μπιτς συζύγου του, αλλά θα μπορούσε να πάρει ένα μετρό, να πάει στα βρετανικά κρατικά αρχεία και να ψάξει γιατί ο Τσόρτσιλ και το αγγλικό κράτος το 1942 δεν έδωσαν ποτέ την εντολή βομβαρδισμού των σιδηροδρομικών γραμμών που πήγαιναν στο Άουσβιτς ενώ γνώριζαν και την ύπαρξη και τη λειτουργία του εν λόγω στρατοπέδου. Όπως κάθε αριστερά βέβαια στην Ευρώπη, έτσι και η «αλά Γκλέιζερ» βρετανική αριστερά δεν έχει κανένα σκοπό να θίξει τα ιερά και τα όσια. Και πιστέψτε μας ο βομβαρδισμός των σιδηροδρομικών γραμμών που πήγαιναν τους Εβραίους στο Άουσβιτς δεν είναι κάποια αυθαίρετη πρόταση του περιοδικού 151, αλλά επίσημο αίτημα πολλών εβραϊκών οργανώσεων προς όλο τον συμμαχικό στρατό το 1942-1943! Η Βασιλική Αεροπορία της Μεγάλης Βρετανίας (RAF) είχε πετάξει ουκ ολίγες φορές πάνω από το Άουσβιτς και μάλιστα το φωτογράφισε. Και ακόμη περισσότερο βομβάρδισε διάφορες βιομηχανίες γερμανικών συμφερόντων που βρίσκονταν μόλις λίγα χιλιόμετρα μακριά από το Άουσβιτς-Μπίρκεναου. [2] Ωστόσο, οι Εβραίοι δεν ήταν προτεραιότητα για τον Τσόρτσιλ τότε, αλλά ούτε και για τον Γκλέιζερ σήμερα.

Καλά τι πάμε να πούμε εδώ; Ότι γίνεται εθνική προπαγάνδα τη σήμερον με κινηματογραφικά μέσα; Μα, χέζουν οι αρκούδες στο δάσος; Δεν λέμε κάτι πρωτότυπο ναι. Και ειδικά αν έχουμε να κάνουμε με την Αγγλία, η παράδοση του προπαγανδιστικού σινεμά είναι μεγάλη. Κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, η δραστήρια κινηματογραφική υπηρεσία του βρετανικού στρατού κατέγραψε έναν μεγάλο όγκο από φιλμ από τα ναζιστικά στρατόπεδα εξόντωσης των οποίων τη λειτουργία ποτέ δεν εμπόδισε. Με ρωσικές και αμερικάνικες προσθήκες φιλμ που δεν σταματούσαν να καταφθάνουν στην Βρετανία, το αγγλικό κράτος ανέλαβε τότε, για λογαριασμό της ανθρωπότητας πάντα, να φτιάξει μια ταινία που να καταδεικνύει τη γερμανική βαρβαρότητα στον πόλεμο. Μάλιστα, το αγγλικό κράτος παραχώρησε την επιμέλεια του ντοκιμαντέρ *German Concentration Camps Factual Survey* στον γνωστό δημιουργό θρίλερ ταινιών Άλφρεντ Χίτσκοκ, ο οποίος εργάστηκε για χρόνια πάνω σε αυτό το υλικό. Ξεκινώντας όμως ο Ψυχρός Πόλεμος, τον οποίο παρεμπιπτόντως τον ξεκίνησε το ίδιο το αγγλικό κράτος, το ντοκιμαντέρ έμεινε στο συρτάρι και ανακαλύφθηκε ξανά μόνο το 1980 όταν πλέον οι συνθήκες ήταν διαφορετικές. Ο λόγος που το τότε αγγλικό κράτος αποφάσισε να καταχωνιάσει το ντοκιμαντέρ του ήταν τόσο να στερήσει από τους «κακούς σιωνιστές» ένα ηθικό επιχείρημα στην προσπάθειά τους να στήσουν κράτος στην –υπό βρετανική κυριαρχία– Παλαιστίνη όσο και να επιτρέψει στην –σύμμαχη στον Ψυχρό Πόλεμο– «καλή Γερμανία» να μη βρεθεί με την πλάτη στον τοίχο. Ο κινηματογράφος είναι πολιτική. Και οι ιδέες αλλά και οι κινηματογραφικές τους μορφές είναι προϊόντα του καιρού τους. Η δημιουργία τους και άλλες φορές η κατοπινή διάδοση τους, η διανομή τους, η υποδοχή τους, η προώθησή τους είναι υποταγμένες στην εποχή τους. Έτσι, μια ταινία «για το Άουσβιτς» μπορεί κάλλιστα, όπως μαθαίνουμε απ' τη *Ζώνη Ενδιαφέροντος* να μην μας μαθαίνει τίποτα για το Άουσβιτς αλλά να μας μαθαίνει για το βρετανικό και αριστερό σινεμά το 2023-2024!

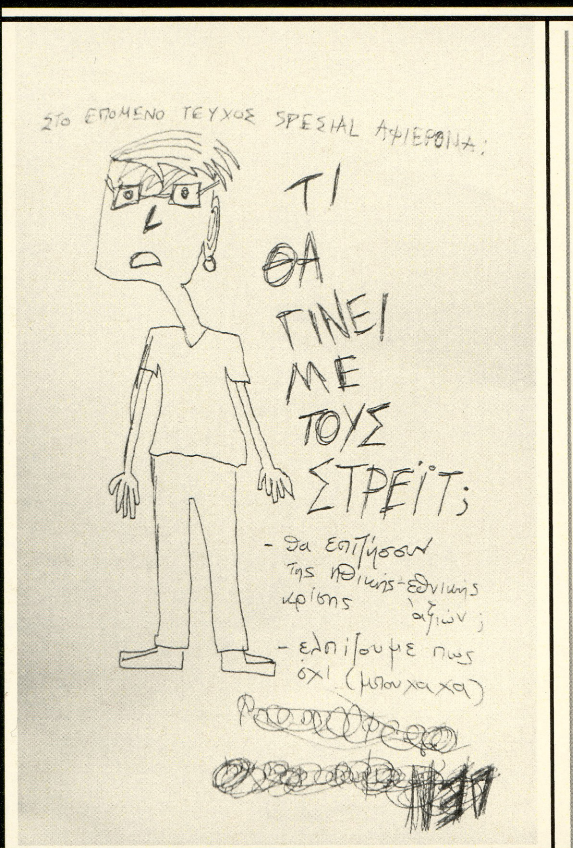
Λήψη του βρετανικού στρατού από το φιλμ *German Concentration Camps Factual Survey* από στρατόπεδο εξόντωσης. Η ταινία αποφασίστηκε τελικά να μην προβληθεί για τα επόμενα 50 χρόνια.

Υποσημειώσεις

[1] «Ο γιος τους Σαούλ», *151*, τχ 7, Ιούνιος 2015.

[2] Καρίνα Λάμψα, Ιακώβ Σιμπή, *Η Διάσωση*, Αθήνα: Καπόν, 2012, σ. 105-109.

από το ζιν "Πουστιά και Όλεθρος" (2011-2013)

// με αγάπη για τον Τζόνι (1989-2024)